

• เกียรติภูมิท้องถิ่น •

รางวัล พระปกเกล้า KPI AWARDS 2563

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศ

ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสามานฉันท์
ด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม

“...ข้าพเจ้าเห็นว่า สิทธิเลือกตั้งของประชาชน
ควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
ข้าพเจ้าเชื่อว่า ประชาชนควรมีสติที่มีเสียงในกิจการของท้องถิ่น
เรากำตั้งพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา
ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีกรปกครองระบมรัฐสภา
ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างดี
เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น”

รางวัลพระปกเกล้า' 63

บรรณาธิการ สุมาลย์ ชาวนา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data.

สถาบันพระปกเกล้า.

รางวัลพระปกเกล้า'63.-กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2563.

174 หน้า.

1. การปกครองท้องถิ่น - ไทย. 2. รางวัลพระปกเกล้า. I. ชื่อเรื่อง.

352.1409593

ISBN = 978-616-476-152-0

รหัสสิ่งพิมพ์สถาบัน วปท.63-74-1000.0

พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤศจิกายน 2563
จำนวนหน้า	174 หน้า
จำนวน	1,000 เล่ม

ผู้จัดรูปเล่ม และออกแบบปก นายสุชาติ วิวัฒน์ตระกูล
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารบี ชั้น 5 (โซนทิศใต้)

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-141-9563-76 โทรสาร 02-143-8175

<http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่

บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด

745 ถนนนครไชยศรี แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-243-9040-4 โทรสาร 02-243-3225

คำนำ

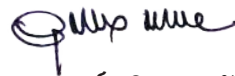
สถาบันพระปกเกล้า

รางวัลพระปกเกล้า เป็นรางวัลที่สถาบันพระปกเกล้าริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความโปร่งใสและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จากนั้นในปี 2552 ได้ขยายประเภทรางวัลในมิติที่สถาบันฯ เล็งเห็นว่ามีสำคัญต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ และการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังได้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้า ให้มีการพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารงานท้องถิ่นจนเป็นแบบอย่างให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

แม้ว่าในปีนี้สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะทำให้สถาบันฯ ไม่สามารถดำเนินการประเมินรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2563 ได้ตามปกติ เนื่องจากหนึ่งในกระบวนการพิจารณามีการลงพื้นที่และต้องปฏิสัมพันธ์กับประชาชนเป็นจำนวนมาก อันจะทำให้เกิดความเสี่ยงกับพื้นที่ สถาบันฯ จึงเห็นควรเลื่อนการพิจารณารางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2563 ไป คงไว้แต่การพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำ

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ เป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดที่สถาบันฯ มอบสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้าประเภทเดียวกันมาแล้ว 2 ครั้งในรอบ 5 ปี และยังคงกระบวนการพิจารณาที่เข้มข้นทั้งการพิจารณาจากใบสมัคร การตรวจสอบเรื่องความสุจริตโปร่งใส และการลงพื้นที่เพื่อพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง

ในวาระ 20 ปี ของรางวัลพระปกเกล้า สถาบันพระปกเกล้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารางวัลนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการธำรงรักษา “เกียรติภูมิท้องถิ่น” และสร้างสรรค์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น อันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าและเข้มแข็งสืบไป

(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สารบัญ

	หน้า
รายละเอียดรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563	7
ผลการตัดสินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563	15
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563	19
<i>ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน</i>	<i>19</i>
1. เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	20
2. เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	31
3. เทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	42
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี	53
<i>ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์</i>	<i>63</i>
1. เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	65
<i>ด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม</i>	<i>77</i>
1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	78
2. เทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	90
3. เทศบาลตำบลชมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	102
4. เทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	114
5. เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	127
6. เทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	140
7. เทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล	152
8. องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	161
รายชื่อคณะกรรมการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563	173
คณะทำงานของวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น	174

**รางวัลพระปกเกล้าทองคำ
ประจำปี 2563**

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563

20 ปี กับ “รางวัลพระปกเกล้า”

รางวัลที่มอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศและโดดเด่น
ซึ่งเป็นรางวัลที่มีอายุยาวนานที่สุดในประเทศไทย

สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของ
ประธานรัฐสภา มีพันธกิจในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐาน
ที่มั่นคงของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงได้จัดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้า และ
ใบประกาศเกียรติคุณสถาบันพระปกเกล้าขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา
ซึ่งให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นด้านความโปร่งใสและ
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อมาในปี 2552 สถาบันฯ ได้ขยายรางวัลพระปกเกล้า
ให้ครอบคลุมการดำเนินงานของท้องถิ่น ซึ่งได้แบ่งรางวัลพระปกเกล้าออกเป็น 3 ประเภท
รางวัล ได้แก่

- ประเภทที่ 1 รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ประเภทที่ 2 รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์
- ประเภทที่ 3 รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

ทั้งนี้ สถาบันพระปกเกล้ากำหนดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ทุกๆ 2 ปี โดยมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2549 2551 2553 2555 2557 2559 และ 2561 ดังนั้น ในปี 2563 นี้ สถาบันพระปกเกล้า ได้จัดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำขึ้นเป็นครั้งที่แปด

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ เป็นรางวัลที่ริเริ่มขึ้นเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้า มีการพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารงานท้องถิ่นอยู่เสมอ ทั้งนี้ รางวัลพระปกเกล้าทองคำ จะเป็นเครื่องหมายเชิดชูขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารงานและตอบสนองความต้องการของประชาชน และพื้นที่ อย่างโดดเด่นต่อเนื่อง รวมถึงมีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารงานใหม่ๆ อันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในประเทศไทย

อนึ่ง เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถาบันฯ ได้งดการพิจารณาคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นเพื่อรับรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2563 คงไว้แต่การมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563 เท่านั้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้าเข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้า และพัฒนาความเป็นเลิศและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง
- เพื่อเชิดชูเกียรติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสุดยอด ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ และด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม พร้อมสู่การเป็นแบบอย่างแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ
- เพื่อธำรงรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของรางวัลพระปกเกล้า

คุณสมบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถเข้าร่วมโครงการฯ

- ต้องเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้าในระดับเป็นเลิศ ในประเภทเดียวกันมาแล้ว 2 ครั้ง ในระยะเวลา 5 ปี นับย้อนหลังไป (ในปี 2563 ใช้ช่วงเวลา ปี 2558 ถึง ปี 2562)
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ

การมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ

- สถาบันฯ จัดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ รางวัลพระปกเกล้าทองคำ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านการพิจารณา คัดเลือกของคณะกรรมการรางวัลพระปกเกล้าในงานประชุมวิชาการประจำปีสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 22 (KPI Congress 22) ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในปี 2563 จะไม่สามารถเข้าร่วมการพิจารณาให้รางวัลพระปกเกล้าในประเภทที่ได้รับรางวัลในปีถัดไปเป็นเวลา 1 ปี และเมื่อเข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้าอีกครั้ง สถาบันฯ จะเริ่มนับการพิจารณาการได้รับรางวัลพระปกเกล้าตามประเภทรางวัลที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำไปใหม่ทั้งหมด

หลักเกณฑ์การมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ

เกณฑ์การมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำแบ่งเป็น 2 ลักษณะ โดยต้องผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐานก่อนจึงจะได้รับการพิจารณาเกณฑ์ขั้นนวัตกรรม ของรางวัลพระปกเกล้าทองคำในแต่ละประเภทรางวัลฯ ดังนี้

1. เกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์ขั้นพื้นฐาน	คำอธิบาย
1. การทุจริตคอร์รัปชัน	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีกรณีทุจริต คอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน อันเชื่อได้ว่ามีมูล สอบถามข้อมูลจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ● สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ● สำนักงาน ป.ป.ช. ● สำนักงาน ป.ป.ท.
2. การดำเนินการตามภารกิจหน้าที่	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการตามภารกิจ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกระทำ ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ระเบียบ และกฎหมาย อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการแต่งตั้งผู้แทนกลุ่ม องค์กรในชุมชนเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น/คณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น/คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ● รายงานผลการดำเนินงานของท้องถิ่น ที่แสดงถึงการดำเนินกิจกรรมตลอดจนรายรับ-รายจ่ายของท้องถิ่น รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบ ● มีแผนการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบ ● อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ <p>พิจารณาจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เอกสารข้อมูลเบื้องต้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งมา ● ตรวจสอบเบื้องต้นจากเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ● การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ของคณะกรรมการฯ

2. เกณฑ์ขัันนวัตกรรม (Innovation)

ประเภทรางวัล	คำอธิบาย
1. ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น โครงการหรือกิจกรรมที่นำเสนอ สะท้อนให้เห็นมิติความโปร่งใสในการบริหารงาน หรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีจำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นอย่างเหมาะสม ไม่น้อยเกินไป และควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ● ระดับ/คุณภาพของการมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมที่นำเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - สะท้อนให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น - มีการถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ● ลักษณะของโครงการที่นำเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะการดำเนินงานมุ่งสู่ความยั่งยืน ไม่ใช่เป็นลักษณะชั่วคราวหรือเฉพาะกิจ - ควรเป็นโครงการใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอ กรณีที่เป็นโครงการที่เคยเสนอให้พิจารณารางวัลพระปกเกล้ามาแล้ว ต้องแสดงให้เห็นการพัฒนาต่อยอดจากโครงการหรือกิจกรรมเดิม - สามารถนำเสนอโครงการที่ยังไม่เคยนำเสนอสู่การพิจารณารางวัลมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ ถ้าเหมือนกับที่อื่นจะต้องความแตกต่าง และลักษณะเฉพาะของตนเองได้

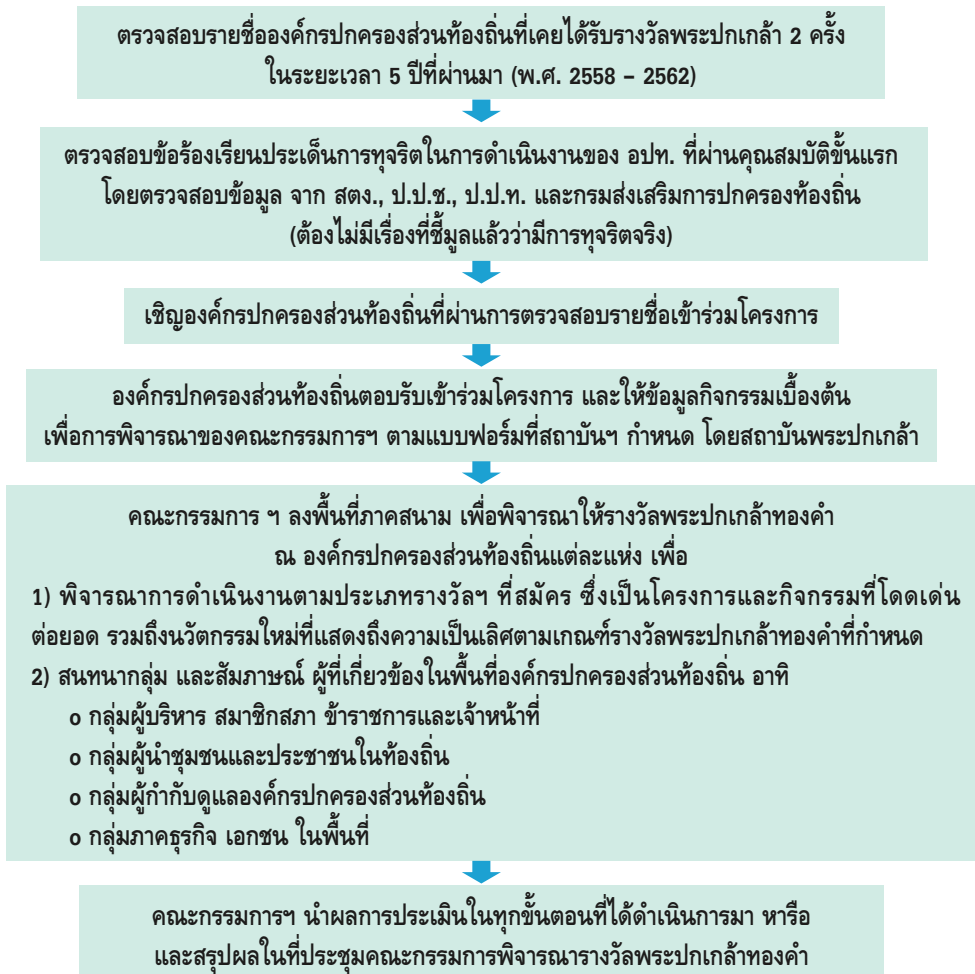
ประเภทรางวัล	คำอธิบาย
2. ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์	<ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น โครงการหรือกิจกรรมที่นำเสนอ สะท้อนให้เห็นมิติการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ และมีจำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นอย่างเหมาะสม ไม่น้อยเกินไป และควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ● ระดับ/คุณภาพของการเสริมสร้างสันติสุขในโครงการ/กิจกรรมที่นำเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - สะท้อนให้เห็นถึงการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ ในเชิงป้องกันการเกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ให้ความสำคัญกับบริบทหรือสภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ตามความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมหรือปัจจัยอื่นๆ - สะท้อนให้เห็นการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยความคิดริเริ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการพัฒนา/ต่อยอดจากระบบการจัดการความขัดแย้งของระบบราชการ จนมีผลสำเร็จเป็นรูปธรรม - มีการถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ● ลักษณะของโครงการที่นำเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะการดำเนินงานมุ่งสู่ความยั่งยืน ไม่ใช่เป็นลักษณะชั่วคราวหรือเฉพาะกิจ - ควรเป็นโครงการใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอ กรณีที่เป็นโครงการที่เคยเสนอให้พิจารณารางวัลพระปกเกล้ามาแล้ว ต้องแสดงให้เห็นการพัฒนาต่อยอดจากโครงการหรือกิจกรรมเดิม - สามารถนำเสนอโครงการที่ยังไม่เคยนำเสนอสู่การพิจารณารางวัลมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ ถ้าเหมือนกับที่อื่นจะต้องระบุความแตกต่าง และลักษณะเฉพาะของตนเองได้

ประเภทรางวัล	คำอธิบาย
<p>3. ด้านการเสริมสร้าง เครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนเครือข่ายหรือ กิจกรรมเครือข่ายที่โดดเด่น เครือข่ายหรือกิจกรรมเครือข่ายที่น่าเสนอ สะท้อนให้เห็นมิติการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นเครือข่าย และมีจำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นอย่างเหมาะสม ไม่น้อยเกินไป และควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ● ระดับ/คุณภาพของการเสริมสร้างเครือข่าย <ul style="list-style-type: none"> - เป็นเครือข่ายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินกิจกรรมเครือข่าย - มีการดำเนินงานต่างๆ ให้เห็นเป็นรูปธรรม ไม่อยู่ในระยะเริ่มต้นหรือเริ่มก่อตั้งเครือข่ายเท่านั้น - มีการทำงานในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือ เดิมเต็มซึ่งกันและกัน มีหน้าที่ร่วมมือกันอย่างชัดเจน ไม่ใช่ขับเคลื่อนงาน โดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น - มีการถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ● ลักษณะของเครือข่ายหรือกิจกรรมโดดเด่นที่น่าเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะการดำเนินงานมุ่งสู่ความยั่งยืน ไม่ใช่เครือข่ายชั่วคราวหรือเฉพาะกิจ - ควรเป็นโครงการใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอ กรณีที่เป็นโครงการที่เคยเสนอให้พิจารณารางวัลพระปกเกล้ามาแล้ว ต้องแสดงให้เห็นการพัฒนาต่อยอดจากโครงการหรือกิจกรรมเดิม - สามารถนำเสนอเครือข่ายหรือกิจกรรมที่ยังไม่เคยนำเสนอสู่การพิจารณารางวัลมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ ถ้ามีเหมือนกับผู้อื่นจะต้องระบุความแตกต่างและลักษณะเฉพาะของตนเอง

กระบวนการประเมินและคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ

การประเมินและคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ มีขั้นตอนหลักดังนี้

**ผลการตัดสินใจการพิจารณาคัดเลือก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น
เพื่อรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563**

ผลการตัดสิน

การพิจารณาคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น
เพื่อรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2563

ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
2. เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ด้านเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์

จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม

จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
2. เทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
3. เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
4. เทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
5. เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
6. เทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
7. เทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ
ประจำปี 2563

ด้านความโปร่งใสและ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชน

1

เทศบาลนครภูเก็ต
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

3

เทศบาลเมืองลำพูน
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง

จังหวัดภูเก็ต 83000

โทรศัพท์ 0-7622-2932

โทรสาร 0-762-22932

ประชากร

79,696 คน

(ชาย 36,830 คน หญิง 42,866 คน)

พื้นที่

12.562 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 22 ชุมชน)

รายได้

788,568,100.49 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินยืมจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

412,656,519.00 บาท

คณะผู้บริหาร

นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา

นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต

นายรัชชัย ทองมั่ง

ปลัดเทศบาลนครภูเก็ต

นายพงษ์สิทธิ์ ฦ นคร

ประธานสภาเทศบาลนครภูเก็ต

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 17 คน

หญิง จำนวน 5 คน

เทศบาลนครภูเก็ต

อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

การบริหารงานของเทศบาลนครภูเก็ต

เทศบาลนครภูเก็ต เมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นหน้าเป็นตาของประเทศไทย และเป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ที่หลังไหลกันเข้ามาท่องเที่ยวในแต่ละปี เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นที่พักของชาวภูเก็ตรวมถึงผู้คนที่โยกย้ายเข้ามาทำมาหากินรวมแล้วเป็นจำนวนมหาศาลที่ดำเนินชีวิตอยู่ในนครภูเก็ต ท่ามกลางความหลากหลายของผู้คนและความต้องการเหล่านั้น เทศบาลนครภูเก็ตในฐานะที่มีหน้าตาในการให้บริการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “นครภูเก็ตเป็นนครแห่งการสร้างสรรค์และน่าอยู่อย่างยั่งยืน” โดยยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ทุกภาคส่วนเป็นแนวทางในการทำงาน โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ในทุกยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครภูเก็ต นอกจากนี้ยังได้มีความพยายามที่จะบริหารงานภายใต้ความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านในหลายกระบวนการ ได้แก่

- ๑ เวทีการประชุม เช่น การจัดประชุมประชาคมเมืองเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการทำประชาพิจารณ์โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เช่น การปรับปรุงเตาเผาขยะ การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียพื้นที่สามกอง
- ๒ การแต่งตั้งภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการกองทุนประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- ๓ การจัดช่องทาง การเสนอข้อคิดเห็นให้แก่ประชาชนหลากหลายช่องทางและสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น Facebook/Line สร้างบ้านแปงเมือง/เว็บไซต์/Application นครภูเก็ต เป็นต้น
- ๔ กิจกรรมเทศบาลพบประชาชน เทศบาลลงพื้นที่เพื่อพบประชาชนโดยนำบริการต่าง ๆ ของเทศบาลลงไปบริการแก่ประชาชนถึงบ้านพักอาศัย ขณะเดียวกันก็มีรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการของประชาชนพร้อมกันไปด้วย
- ๕ จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำงาน
- ๖ การประชุมสภาที่โปร่งใส ด้วยการเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา มีการถ่ายทอดการประชุมผ่าน Facebook เผยแพร่รายงานการประชุมสภา ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ของเทศบาล
- ๗ ประกาศผลเทศบัญญัติงบประมาณ และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณทุกโครงการ ให้ประชาชนทราบผ่านช่องทางบอร์ดประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ และรายการวิทยุ เป็นต้น
- ๘ ป้ายประกาศรายละเอียดโครงการ ณ สถานที่ก่อสร้าง เช่น วงเงินค่าก่อสร้าง ระยะเวลาการก่อสร้าง ผู้รับจ้าง ผู้ควบคุมงาน และผู้ตรวจรับงานจ้าง เป็นต้น
- ๙ ประกาศรายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างในสื่อของเทศบาลรวมทั้งสื่อภายนอก มีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริต และแต่งตั้งภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๑๐ มีการประกาศผังขั้นตอนการทำงาน และระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาอนุญาต เพื่อแสดงความโปร่งใส

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ศูนย์นครภูเก็ตปันน้ำใจสร้างสุข

โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง เป็นปัญหาด้านสาธารณสุขอันดับต้นๆ และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติในปี 2560 เทศบาลนครภูเก็ต มีผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลจำนวน 8,965 ราย ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงจำนวน 180 ราย ผู้ป่วยเรื้อรังจำนวน 6,995 ราย และผู้พิการจำนวน 784 ราย ส่วนสถิติในปี 2561 มีผู้สูงอายุจำนวน 9,305 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.79 ผู้ป่วยติดเตียง 225 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ผู้ป่วยเรื้อรัง 6,882 ราย ลดลงร้อยละ 1.6 และผู้พิการ 847 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.04 จากสถานการณ์ดังกล่าว เทศบาลนครภูเก็ตได้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชน ผู้ป่วยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะได้รับการดูแลและมีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นอย่างครบถ้วนช่วยให้ผู้ป่วยสามารถกลับมาใช้ชีวิตที่ปกติได้ แต่ในทางตรงข้ามผู้ป่วยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างลำบากหรือเป็นผู้ด้อยโอกาส การเข้าถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์จะค่อนข้างน้อย เนื่องจากอุปกรณ์ทางการแพทย์มีราคาสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัว อาจมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอัมพฤกษ์ อัมพาต ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ตามมา สุดท้ายอาจต้องนอนติดเตียงให้ลูกหลานป้อนข้าวป้อนน้ำ ถือเป็นคนพิการ จำเป็นต้องใช้กายอุปกรณ์ในการสนับสนุนการดำรงชีวิต เช่น รถเข็นนั่ง ไมค์ค้ำยัน เก้าอี้นั่งถ่าย เครื่องดูดเสมหะ ฯ เทศบาลนครภูเก็ต จึงได้ร่วมกับชมรมจิตสงบใจสว่างจังหวัดภูเก็ตจัดตั้ง “ศูนย์นครภูเก็ตปันน้ำใจสร้างสุข” ขึ้น ในปี พ.ศ. 2560 เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่ขาดแคลนหรือด้อยโอกาสในเขตเทศบาลนครภูเก็ต สามารถเข้าถึงบริการและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีราคาสูง และเพื่อเสริมสร้างการมีจิตสาธารณะและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาชุมชน ให้เกิดสังคมเอื้ออาทร

เทศบาลนครภูเก็ตเริ่มต้นการดำเนินงานจากการแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ฯ ที่มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงาน และประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่าง ๆ ของทางเทศบาล เช่น Line Facebook เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมกันบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์ ทั้งเก่าและใหม่ และทำการปรับปรุง ซ่อมแซม อุปกรณ์ทางการแพทย์ให้อยู่ในสภาพดี ปลอดภัย และสวยงาม จากนั้นดำเนินการลงทะเบียนอุปกรณ์ทางการแพทย์ และให้ประชาชนยื่นคำร้องขอยืมอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยทางศูนย์นครภูเก็ตปันน้ำใจสร้างสุข

จะมีคณะลงเยี่ยมบ้าน เพื่อตรวจสอบความจำเป็นและภาวะ
 ด้อยโอกาส จากนั้นดำเนินการมอบอุปกรณ์ให้กับผู้สูงอายุและผู้ป่วย
 ที่ด้อยโอกาส ซึ่งจะมีคณะติดตามและประเมินผล และรายงาน
 ผลการดำเนินงานต่อศูนย์ ซึ่งผลตอบรับของการดำเนินโครงการ
 ดีมาก ศูนย์นครภูเก็บบ้านน้ำใจสร้างสุข จึงได้ขยายกิจกรรมและ
 ขอบเขตการดำเนินงาน เป็นที่รู้จักมากขึ้นทั้งในและนอกเขตเทศบาล
 ทำให้มีผู้นำอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ มาบริจาคเพิ่มมากขึ้น
 เกิดการหมุนเวียนได้ทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่ศูนย์นครภูเก็บบ้านน้ำใจสร้างสุข ได้ดำเนินการอย่างหลากหลายมีดังนี้

๑ กิจกรรม “รับบริจาค - ยืม - คืนอุปกรณ์ทางการแพทย์”
 เป็นการให้บริการผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ยืมอุปกรณ์ทางการแพทย์
 ที่จำเป็นไปใช้ที่บ้านโดยไม่มีค่าใช้จ่ายและนำกลับมาคืนที่ศูนย์ฯ
 เมื่อไม่ได้ใช้งานแล้ว รวมทั้งรับบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น
 ต่าง ๆ จากผู้มีทุนทรัพย์เพื่อส่งต่อไปยังผู้ป่วยด้อยโอกาสในชุมชน

ผลจากการดำเนินงาน ปี 2560 มีจำนวนอุปกรณ์ทาง
 การแพทย์ที่ได้รับบริจาคจำนวน 460 รายการ และให้บริการยืม - คืน
 อุปกรณ์ทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยทั้งในเขตและนอกเขตจำนวน
 450 รายการ

ปี 2561 มีจำนวนอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ได้รับบริจาคจำนวน
 469 รายการ และให้บริการยืม - คืน อุปกรณ์ทางการแพทย์แก่

ผู้ป่วยทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลนครภูเก็ตจำนวน 644 รายการ

ปี 2562 มีจำนวนอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ได้รับบริจาคจำนวน 438 รายการ และให้บริการยืม – คืน อุปกรณ์ทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลนครภูเก็ตจำนวน 680 รายการ

นอกจากผลสำเร็จเชิงปริมาณที่วัดได้แล้วนั้น ผู้ป่วยและผู้ดูแลมีความสะดวกสบายในการดูแลสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้ทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้รับบริการมีอาการดีขึ้นสามารถกลับไปดำเนินชีวิตประจำวันได้ และได้สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์

๑ **กิจกรรมติดตามเยี่ยมบ้านเยี่ยมญาติโดยจิตอาสา** เป็นกิจกรรมที่ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยที่รับอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อให้กำลังใจผู้ป่วยและผู้ดูแล พร้อมทั้งมอบนม ข้าวสาร ขนม ผ้าอ้อมสำเร็จรูป เป็นต้น โดยดำเนินการร่วมกับจิตอาสาจากชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมจิตสงบใจสว่าง อาสาสมัครสาธารณสุขในเขตเมือง สโมสรโรตารี สภากาชาด เป็นต้น กิจกรรมนี้ทำให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจและมีสุขภาพทางอารมณ์ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนผู้ดูแลมีกำลังใจ ความรู้และทักษะในการดูแลผู้ป่วย

๑ **กิจกรรมจากใจถึงใจประดิษฐ์อุปกรณ์** เป็นกิจกรรมที่จิตอาสาช่วยกันประดิษฐ์อุปกรณ์ สำหรับป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการนอนติดเตียงหรือพิการของผู้สูงอายุ และ

ช่วยเพิ่มความสบายให้กับผู้ป่วย เช่น หมอนหลอดกาแฟ ปลอกมือป้องกันการดึงสายน้ำเกลือ ช่างน้อยสำหรับป้องกันข้อนิ้วติดแข็งในผู้ป่วยที่นอนติดเตียง เป็นต้น

๑ **กิจกรรมอาสาสมัคร** เป็นกิจกรรมที่รับสมัครช่างจิตอาสา มาทำการซ่อมแซม อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ชำรุดให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ก่อนส่งมอบให้กับผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ผู้พิการ หรือผู้ป่วยเรื้อรัง และการประดิษฐ์อุปกรณ์ทดแทนอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่มีราคาสูง โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในชุมชน เช่น ไม้เท้า เครื่องออกกำลังกาย นอกจากนี้ กลุ่มช่างจิตอาสาที่มีความรู้ความชำนาญในการก่อสร้าง ได้ดำเนินการซ่อมแซมบ้านให้กับผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียงในชุมชน โดยปี 2561 มีผู้เข้าร่วมเป็นช่างจิตอาสาจำนวน 13 คน และเพิ่มขึ้นใน ปี 2562 มีผู้เข้าร่วมถึง 50 คน จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาซ่อมแซม อุปกรณ์ จนศูนย์ฯ สามารถนำอุปกรณ์ที่ชำรุดแล้วกลับมาซ่อมแซมเป็นอุปกรณ์ใหม่ที่สามารถใช้งานได้ยังมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมอุปกรณ์ และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

๑ **กิจกรรมสานสัมพันธ์** ภาคีเครือข่ายศูนย์นครภูเก็ตปันน้ำใจสร้างสุข เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างกองการแพทย์ เทศบาลนครภูเก็ต และจิตอาสาจากชมรมต่าง ๆ ตัวแทนสภาวิชาชีพ ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ศูนย์ฯ ได้จิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในศูนย์ฯ เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ป่วยในชุมชนสามารถเข้าถึงบริการและได้รับความช่วยเหลือจากทางศูนย์ฯ ได้อย่างทั่วถึงครอบคลุม

๑ **กิจกรรมปลูกฝังความเป็นจิตอาสาให้กับเด็กและเยาวชน** เทศบาลนครภูเก็ต ร่วมกับชมรมจิตสงบ ใจสว่าง สโมสรโรตารีจิงซีลอน สโมสรโรตารีทุ่งคา จัดสอนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต ในการทำอุปกรณ์ช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยและผู้ปกครองของเด็กพิเศษ และการปลูกฝังจิตอาสาให้กับลูกหลานของ อสม.เทศบาลนครภูเก็ต โดยร่วมกันเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง เป็นการบ่มเพาะจิตใจให้อ่อนโยนและงดงาม เป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนตั้งแต่ในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่เยาวชนอีกด้วย

๑ **ศูนย์นครภูเก็ตปันน้ำใจสร้างสุข** ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบรรเทาปัญหา ความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุข ให้แก่ผู้ป่วยด้อยโอกาส โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการให้บริการ จนสามารถขยาย

ผลการพัฒนาไปสู่การดำเนินการบริการสาธารณะในด้านอื่นๆ อาทิ สร้าง CG (Care Giver) ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้ดีขึ้นต่อไป

นอกจากนี้ ศูนย์นครภูเก็ตบ่งชี้สร้างสุขดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน ในการร่วมแก้ไขปัญหาภายในชุมชนโดยอาศัยความรู้ความสามารถของคนในชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน โดยการจัดให้ผู้บริจาคว่างานให้ผู้รับบริจาคโดยตรง และเผยแพร่ภาพการรับมอบตามสื่อช่องทางต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการให้ความช่วยเหลือ ก่อเกิดความศรัทธา เครือข่ายต่างๆ และจิตอาสาจึงเข้ามาร่วมกันช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆ เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน

การดำเนินการดังกล่าวยังเป็นแบบอย่างให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น เทศบาลตำบลวิเศษ เทศบาลตำบลรัชฎา เทศบาลตำบลฉลอง เทศบาลตำบลราไวย์ และโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ฯลฯ จนเกิดความร่วมมือระหว่างกัน โดยได้มีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ในการยืม-คืน อุปกรณ์ทางการแพทย์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ประกอบด้วย เทศบาลตำบลรัชฎา เทศบาลตำบลวิเศษ เทศบาลตำบลศรีสุนทร และเทศบาลตำบลฉลอง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเมืองเก่าภูเก็ตด้วยวิถึชุมชน: บักรสร้างสรรค์ท้องถิ่น

เมื่อพูดถึงภูเก็ตคนจะนึกถึงสถานท่องเที่ยวทางทะเล หมู่เกาะต่าง ๆ นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะเพียงแค่ว่าเดินทางผ่านตัวเมืองไปยังชายทะเล ทำให้เศรษฐกิจในตัวเมืองซบเซา แต่ภูเก็ตไม่ได้มีดีแค่ทะเล ยังมีย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรมชิโน-ยูโรเปียนในเขตเมืองเก่า อาหารพื้นเมืองภูเก็ตที่มีการผสมผสานจากหลากหลายชาติและหาทานที่ไหนไม่ได้ และการแต่งกายพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์สวยงาม จึงเกิดแนวคิดนำทุนวิถีวัฒนธรรม “อาคาร อาหาร อาภรณ์” มาเป็นตัวชูโรงหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเมืองเก่า เป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนการพัฒนา ย่านภูเก็ตเมืองเก่า ที่ประชาชนในพื้นที่เข้ามาร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ พัฒนาย่านเมืองเก่า ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและการจัดงานมหกรรมต่าง ๆ ในย่าน จนทำให้ชุดพื้นเมืองภูเก็ตได้รับการประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ต่อมาอาคารสถาปัตยกรรมชิโน-ยูโรเปียนในเขตเมืองเก่าได้รับรางวัลอนุรักษ์ดีเด่นจากชมรมสถาปนิกสยามฯ และล่าสุดเทศบาลนครภูเก็ตได้รับการประกาศเป็นเมือง City Of Gastronomy ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในเมือง

ภูเก็ตได้มากมายนมาศาลในแต่ละปี สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ
สร้างงาน สร้างอาชีพให้คนท้องถิ่นจำนวนมาก

ความสำเร็จของการพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต คือ การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในทุกมิติของการพัฒนาเมือง เทศบาลนครภูเก็ตให้
ความสำคัญกับคนทั้งในองค์กรและภายนอกองค์กรซึ่งเป็นพลัง
ขับเคลื่อนในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย การร่วมมือร่วมใจกัน
พัฒนาย่านภูเก็ตเมืองเก่าก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น
ของคนทำงานสร้างสรรค์ ที่ทำให้เมืองกลายเป็นพื้นที่ของการ
แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งตรงกับวิสัยทัศน์เทศบาลนคร
ภูเก็ต “นครภูเก็ต นครแห่งการสร้างสรรค์และน่าอยู่อย่างยั่งยืน”
(Creative City) ดังนั้นเมื่อภารกิจพัฒนาย่านการค้าเมืองเก่า
ภูเก็ตสำเร็จในระดับหนึ่งคือ การเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วประเทศ
และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศ ย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ตได้รับการขนานนามว่า
เป็นย่านสร้างสรรค์แห่งหนึ่งของประเทศไทย ดังนั้น ภารกิจต่อไป

ในการขับเคลื่อนเทศบาลนครภูเก็ตให้เป็นย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน คือ การสร้างนักคิด นักออกแบบ นักสร้างสรรค์ในท้องถิ่น เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ในฐานะจังหวัดภูเก็ตเป็นหนึ่งในเมืองไมซ์ของไทยที่มีสไตล์ของตัวเอง (MICE: Meetings, Incentive Travel, Conventions, Exhibitions)

กระบวนการในการดำเนินงานโครงการนักสร้างสรรค์ท้องถิ่น (Local Creative Maker) ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินโครงการให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายคือ การยกระดับอาหารท้องถิ่นภูเก็ตไปสู่นานาชาติ มีการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ได้รับมาตรฐานระดับโลกอย่างมิชลินสตาร์ ซึ่งในการดำเนินการโครงการนี้ถือเป็นนวัตกรรมการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เนื่องจากแต่เดิม เมื่อเทศบาลนครภูเก็ตจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านอาหารใช้กระบวนการจัดจ้างให้หน่วยงานอื่น เช่น มหาวิทยาลัย และบริษัทเอกชน เข้ามาคิด ออกแบบ ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการด้านอาหารที่ต้องการยกระดับอาหารไปสู่นานาชาติ จึงได้ใช้กระบวนการ ดังนี้

การมีส่วนร่วม เริ่มต้นด้วยผู้บริหารเทศบาลนครภูเก็ตได้เชิญประชาชนที่มีศักยภาพด้านอาหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการปรุงหรือการบริหารจัดการธุรกิจอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงระดับโลกให้เข้ามาเป็นนักสร้างสรรค์ท้องถิ่น ร่วมกันสะท้อนปัญหาและความต้องการแล้วให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ตลอดจนความร่วมมือในการจัดเตรียมสถานที่ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

การสร้างโอกาส ให้ผู้ประกอบการได้คิด ออกแบบงานอย่างสร้างสรรค์ ให้อาหารท้องถิ่นมีความน่าสนใจ ไม่จำเจ โดยนำเสนอผ่านรูปแบบนิทรรศการ ให้ประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ในอาหารท้องถิ่น และเทศบาลนครภูเก็ต มีกิจกรรมที่นำเสนอด้านอาหารท้องถิ่นในรูปแบบแปลกใหม่ Showcase Cooking ตรงกับความต้องการของประชาชน

การบูรณาการ มีการบูรณาการของหน่วยงานภายในเทศบาลนครภูเก็ต ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล กองวิชาการและแผนงาน ในการร่วมกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โดยมีประชาชนที่มีศักยภาพความสามารถด้านการปรุงอาหารท้องถิ่นหรือการบริหารจัดการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ในการดำเนินงานจนโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

โดยนักสร้างสรรค์ท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดกิจกรรมที่เป็นงานประเพณีท้องถิ่นภูเก็ต อาทิ งานย้อนอดีตเมืองภูเก็ต นักสร้างสรรค์ท้องถิ่นเสนอแนวคิดในการนำชุดพื้นเมืองภูเก็ต มาจัดแสดงแฟชั่นโชว์ โดยได้นำคนในชุมชนทั้ง 3 รุ่น มาเป็นผู้แสดงชุดเพื่อแสดงถึงความร่วมสมัยในการประยุกต์ใช้ผ้าพื้นเมืองและเครื่องประดับ และเสนอความคิดการนำอาหารพื้นเมืองระดับมิชลินไกด์มาสู่ริมบาหวีดี เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสอาหารภูเก็ตระดับคุณภาพมิชลินสตาร์ในราคาที่จับต้องได้ หรือในการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2562 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร นักสร้างสรรค์ท้องถิ่นได้ออกแบบแนวคิดและรูปแบบกิจกรรม การจัดนิทรรศการ “รักษบ้าน แปงเมืองด้วยวิถีภูเก็ต” โดยนำเสนอประเพณีไหว้เทวดา เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมที่เทศบาลนครภูเก็ตได้อนุรักษ์ไว้

จากกระบวนการดำเนินงานดังกล่าวของเทศบาลนครภูเก็ตทำให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1. สร้างกลุ่มนักคิด นักออกแบบ สร้างสรรค์ท้องถิ่น จำนวน 6 ท่าน ดังนี้
  - 1) คุณธีระศักดิ์ ผลงาม ผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดภูเก็ต ร้านตุ๋กกับข้าว
  - 2) คุณกนกพรธณ ปราณวีระไพบูลย์ ผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดภูเก็ต ร้านเก่าก๊ก
  - 3) มาตาม นรุธ ไช้เมณี สเต็ปเป้ ผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดภูเก็ต ภัตตาคารบลูอะเลฟเฟ่น
  - 4) คุณแพรวพโยม เอกวานิช ผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดภูเก็ต ร้านพิเศษ จ.ภูเก็ต
  - 5) คุณวีระชัย ปราณวีระไพบูลย์ สถาปนิก
  - 5) คุณปราณี มานะจิตต์ ยูทูบเบอร์ อาหารท้องถิ่นภูเก็ต

2. เกิดระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การร่วมจัดกิจกรรมของนักสร้างสรรค์ท้องถิ่นเป็นไปตามประเพณีซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำเมืองภูเก็ต โดยเทศบาลนครภูเก็ตได้เผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี การจัดงานตรุษจีน-ย้อนอดีตเมืองภูเก็ต ครั้งที่ 20 มีนักท่องเที่ยวและผู้เข้าชมงานจำนวนมาก เกิดการใช้จ่ายเงินหมุนเวียนภายในงาน เป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดและวิเคราะห์สู่การพัฒนาและสามารถต่อยอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวภูเก็ตให้เกิดความยั่งยืน พร้อมเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นการดำเนินงานที่มุ่งตอบสนองต่อการท่องเที่ยว ของจังหวัดภูเก็ต และถือเป็นภาพลักษณ์ที่ดี

3. เกิดการพัฒนาเมืองอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน การดำเนินงานสร้างนักสร้างสรรค์ท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เทศบาลนครภูเก็ต การบริหารจัดการเมืองเป็นไปด้วยความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความคิด การวางแผน การออกแบบเมือง การดำเนินชีวิตของเมือง รวมถึงการแก้ไขปัญหาเมือง เพราะแนวทางเดิมไม่สามารถใช้ได้ อีกทั้งการจัดการเมืองแบบสร้างสรรค์ (Creative City) ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของเมืองในระบบเศรษฐกิจแบบโลกาวิวัฒน์ และการจัดการเมืองอย่างสร้างสรรค์ช่วยในการฟื้นฟูเมืองที่ไม่ใช่แค่การปรับปรุงภูมิทัศน์หรือการพัฒนาเมืองในเชิงท่องเที่ยวเพียงด้านเดียว แต่หมายถึงแนวคิดการพัฒนาเมืองที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การดึงดูดนักคิดและผู้ประกอบการสร้างสรรค์จากทั้งในและนอกท้องถิ่น เทศบาลนครภูเก็ตจึงมุ่งมั่นจะพัฒนาเมืองอย่างสร้างสรรค์ ครอบคลุมไปถึงการพัฒนาด้านกายภาพ เครือข่ายธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคม และระบบลอจิสติกส์ ที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิต เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นอาวุธสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ การดึงดูดและจูงใจเจ้าของความคิดเท่ากับดึงดูดการลงทุน การจ้างงาน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ตและประเทศมันคง และในปี พ.ศ. 2563 เทศบาลนครภูเก็ตมีแผนดำเนินการขยายกลุ่มนักสร้างสรรค์ท้องถิ่น (Local Creative Maker) เพิ่มขึ้นในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านเครื่องแต่งกาย เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเทศบาลนครภูเก็ตเป็นเมืองสร้างสรรค์และน่าอยู่อย่างยั่งยืน

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

การบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2479 มีพื้นที่ประมาณ 11.63 ตารางกิโลเมตร เป็นเมืองชุมทางสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้สามารถเชื่อมต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคได้สะดวก ส่งผลให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง

นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ดปัจจุบันคือนายบรรจง โฆษิตจिरนนท์ (ดำรงตำแหน่ง 5 สมัยติดต่อกัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538) มีวิสัยทัศน์คือ

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

เลขที่ 258 ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ 043-511-222

ประชากร

36,269 คน
(ชาย 17,075 คน หญิง 19,194 คน)

พื้นที่

11.63 ตารางกิโลเมตร
(ครอบคลุมจำนวน 20 ชุมชน)

รายได้

198,819,529.79 บาท
(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

400,652,436.68 บาท

คณะผู้บริหาร

นายบรรจง โฆษิตจिरนนท์
นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด
นายพนม ซาซियो
ประธานสภาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
นายบุญยัง ทองสุทธิ
ปลัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 16 คน
หญิง จำนวน 2 คน

“บ้านเมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก พุ่มพักตำนานเมือง ลือเลื่องวัฒนธรรม” และมีหลักการทำงานคือ “สร้างเมืองให้น่าอยู่ ดูแลทุกข์สุขของประชาชน อนุรักษ์ฟื้นฟูสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม”

คณะผู้บริหารและบุคลากรเทศบาลให้ความสำคัญกับหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษ โดยในหลักความโปร่งใส เทศบาลให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน กล่าวคือ ประชาชนต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ตลอดจนต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารการดำเนินการต่าง ๆ ให้ประชาชนรับรู้ตลอดกระบวนการทำงาน ส่วนหลักการมีส่วนร่วม เทศบาลเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ของเทศบาล ภายใต้หลักการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตย ให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิดและทำในส่วนที่ตนต้องการภายในชุมชนตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาจากชุมชนอย่างแท้จริง โดยที่เทศบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนงบประมาณและผู้ประสานงานเท่านั้น

การยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งจากเจ้าหน้าที่ภายในเทศบาล รวมถึงประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกัน และเกิดภาคีเครือข่ายการทำงานจากทุกภาคส่วนและทุกระดับที่เข้ามาร่วมกันคิดและขับเคลื่อนการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน

ในส่วนของการบริหารจัดการภายใน เทศบาลได้ปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรเทศบาล ผ่านโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งยังกำหนดมาตรการป้องกันความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ชัดเจน และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร เพื่อยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง

โครงการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร เพื่อยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง เป็นโครงการต่อเนื่องที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดส่งเข้าประกวดรางวัลพระปกเกล้าทองคำเป็นครั้งแรก ดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา ด้วยงบประมาณทั้งสิ้น 208,158,000 บาท

โครงการนี้เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ทั้งขยะต้นทางที่เกิดขึ้นใหม่ ประมาณ 60-70 ตันต่อวัน และขยะตกค้างสะสมประมาณ 1.7 แสนตันบนเนื้อที่กำจัดขยะ 51 ไร่ ที่ยังไม่ถูกจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาสภาพแวดล้อมของเมือง และปัญหาสุขภาพของคนในเมือง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจึงริเริ่มโครงการนี้เพื่อบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลและเขตรอยต่อแบบครบวงจรตรงตามหลักวิชาการ ตั้งแต่ขยะที่มาจากครัวเรือนหรือขยะต้นทาง ขยะที่ถูกขนส่งไปสู่จุดกำจัดขยะหรือขยะระหว่างทาง และขยะที่เข้าสู่กระบวนการกำจัดหรือขยะปลายทาง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การกำจัดขยะตกค้างสะสมในเทศบาลให้หมดไป และลดปริมาณขยะใหม่ลง เพื่อยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเมืองและสุขภาพของคนในเมือง รวมถึงได้รับผลประโยชน์ได้อื่น ๆ อย่างการทำให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะต้นทาง และการสร้างรายได้จากขยะที่ถูกจัดการปลายทางด้วย

การดำเนินโครงการประกอบด้วยการบริหารจัดการขยะ 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ขยะต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การบริหารจัดการขยะต้นทาง คือการบริหารจัดการขยะที่มาจากครัวเรือน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญคือ กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนในระดับชุมชน กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน และกิจกรรมถนนปลอดถังขยะ

สำหรับกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนในระดับชุมชน คือกิจกรรมประชาสัมพันธ์ รณรงค์ และให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ และสถานศึกษาในเขตเทศบาล เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะในครัวเรือน การแบ่งประเภทและการคัดแยกขยะ และการนำขยะไปใช้ประโยชน์ โดยใช้หลัก 3Rs ได้แก่ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) และ Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) ในการดำเนินกิจกรรม

ส่วนกิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนคัดแยกขยะต้นทาง และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และกระตุ้นจิตสำนึกในการคัดแยกขยะมูลฝอยและรักษาสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนสำคัญของกิจกรรมนี้คือตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม โดยธนาคารจะรับขยะที่คัดแยกแล้วจากครัวเรือนที่เป็นสมาชิกของธนาคารในแต่ละชุมชนมาชั่งน้ำหนักและคำนวณราคาตามอัตราที่ชุมชนตกลงกับร้านรับซื้อแล้วบันทึกไว้ในสมุดคู่ฝาก โดยทางเทศบาลจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะให้แก่สมาชิกของธนาคาร ผลที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ คือชุมชนที่ร่วมกิจกรรมได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากธนาคารขยะเพื่อนำไปใช้เป็นกองทุนของชุมชนสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพิงงบประมาณจากภาครัฐ

ส่วนกิจกรรมถนนปลอดถังขยะ คือกิจกรรมปรับปรุงทัศนียภาพแวดล้อมบริเวณถนนสายหลักในเทศบาล ด้วยการยกเลิกการตั้งถังขยะบนถนนเพื่อลดปัญหาขยะสะสมบริเวณถังขยะที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากกลิ่นไม่พึงประสงค์ แมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อโรค และการคุ้ยขยะไปขาย กิจกรรมนี้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 บนถนน 21 สาย ก่อนขยายเป็น 25 สายในเวลาต่อมา ขั้นตอนสำคัญของกิจกรรมนี้คือการจัดเก็บถังขยะที่มีอยู่เดิมออกจากพื้นที่เป้าหมาย แล้วให้ครัวเรือนต่าง ๆ คัดแยกขยะและจัดหาภาชนะของตนเองมาใส่ขยะที่คัดแยกแล้วไปทิ้งด้วยระบบ set out – set back กล่าวคือ นำภาชนะที่บรรจุขยะแล้วมาวางไว้ในจุดเก็บขยะของเทศบาล (set out) เมื่อเทศบาลเก็บขยะจากภาชนะดังกล่าวแล้ว ให้ครัวเรือนต่าง ๆ เก็บภาชนะกลับไปโดยไม่ทิ้งค้าง

บนถนน (set back) หลักการสำคัญของการดำเนินกิจกรรมนี้คือความตรงต่อเวลาและความรวดเร็วในการทำงาน เพื่อไม่ให้มีขยะตกค้างและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ผลจากการดำเนินกิจกรรมนี้ คือภูมิทัศน์บนถนนสายหลักของเทศบาลที่สวยงามขึ้น สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้นถนน รวมถึงประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อถังขยะด้วย

การบริหารจัดการขยะระหว่างทาง คือการบริหารจัดการขยะที่ถูกขนส่งไปสู่จุดกำจัดขยะของเทศบาล ซึ่งเป็นภารกิจหลักของทางเทศบาลอยู่แล้ว หน้าที่ของเทศบาลในกิจกรรมนี้คือการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากรมาบริการจัดเก็บขยะจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากชุมชน หน่วยงานราชการ ตลาด ฯลฯ เพื่อลำเลียงไปสู่สถานีกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ปัจจุบันเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีรถยนต์เก็บขยะ 14 คัน บุคลากรประจำรถเก็บขยะ 44 คน และพนักงานภาคสนาม 5 คน โดยแต่ละเดือนจะมีการประชุมให้ความรู้แก่บุคลากรประจำรถเก็บขยะ เพื่อเสริมสร้างความรู้และให้ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชน รวมถึงจัดการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมและรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชน เพื่อนำผลกลับมาพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการขยะปลายทาง คือการบริหารจัดการขยะที่เข้าสู่กระบวนการกำจัดในสถานีกำจัดขยะของเทศบาล และเป็นการจัดการขยะ 1.7 แสนตันที่ตกค้างสะสมในเขตเทศบาลด้วย

ภาพมุมสูงของสถานีกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาล (สืบค้นจาก earth.google.com)

ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2562 ระบบกำจัดขยะของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดยังไม่เป็นระบบและไม่ตรงตามหลักวิชาการนัก เนื่องจากเทศบาลมีงบประมาณในส่วนนี้น้อย จึงทำได้เพียงการนำขยะไปถมทับรวมกันจนเต็มพื้นที่ทิ้งขยะ เมื่อขยะล้นพื้นที่จึงจ้างเหมาเอกชนมาขนไปทิ้งที่อื่น ซึ่งบางครั้งขยะที่กองไว้ก็ล้นเข้าสู่ถนนส่งผลต่อการสัญจรทางถนนของประชาชนด้วย

จุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2557 เมื่อเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้รับงบประมาณจากแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทางพระราชรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยที่ 1 (พ.ศ. 2557-2562) ทำให้เทศบาลสามารถยกระดับการบริหารจัดการขยะปลายทางและขยะตกค้างได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผ่านการดำเนินกิจกรรมสองกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยตกค้าง (ขยะเก่า) และกิจกรรมจัดการขยะใหม่

สำหรับกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยตกค้าง คือกิจกรรมการจัดการพื้นที่ทิ้งขยะรวมของเทศบาลซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับสถานีกำจัดขยะ ปรับภูมิทัศน์พื้นที่ทิ้งขยะให้สวยงาม ถูกสุขลักษณะ และป้องกันการนำขยะจากภายนอกมาทิ้งหน้าสถานี โดยมี 2 ขั้นตอนสำคัญ ขั้นตอนแรกคือการขุดดินฝังกลบขยะตกค้างที่มีอยู่เดิมตามหลักวิชาการ ใช้เวลาดำเนินการ 6 เดือน (กันยายน 2562 – เมษายน 2563) กำจัดขยะตกค้างได้ 46,800 ตัน และขั้นตอนที่สองคือการปรับภูมิทัศน์ด้วยการเปลี่ยนรูปทรงของกองขยะตกค้างประมาณ 123.2 แสนตันให้เป็นเนิน แล้วถมดินทับหินรวม 4 ชั้น และปลูกหญ้าคลุมไว้ชั้นบนสุดเพื่อปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม โดยเว้นพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้รองรับขยะที่รอการกำจัด นอกจากนั้นยังได้ทำถนนลูกรังรอบบริเวณทิ้งขยะรวม และติดตั้งกล่องวงจรปิด 16 ตัวเพื่อป้องกันการลักลอบนำขยะจากภายนอกมาทิ้งด้วย ขั้นตอนนี้ดำเนินการเมื่อเดือนสิงหาคม 2562 ถึงเมษายน 2563 กิจกรรมนี้ทำให้เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดกำจัดขยะตกค้างได้ทั้งหมดและทำให้เมืองมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ป้องกันสภาวะขยะล้นเกินมารบกวนพื้นที่สาธารณะของเมือง

ส่วนกิจกรรมจัดการขยะใหม่ คือกิจกรรมการจัดการขยะปลายทางที่ลำเลียงมาจากแหล่งขยะต้นทางรายวัน ณ สถานีกำจัดขยะของเทศบาลที่ได้รับการพัฒนาทางเทคโนโลยีให้จัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถแปรรูปขยะให้กลายเป็นรายได้ของเทศบาลอีกด้วย โดยในปี พ.ศ. 2559 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้จัดสร้างระบบกำจัดขยะที่สามารถแปรรูปขยะให้กลายเป็นเชื้อเพลิง refuse-derived fuel (RDF) และปุ๋ยอินทรีย์ด้วยงบประมาณ 187.6 ล้านบาทที่ได้รับจากกองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สร้างแล้วเสร็จและดำเนินการครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2561 สามารถรองรับขยะได้ 100 ตันต่อวัน กระบวนการสำคัญของระบบจัดการขยะนี้ ได้แก่ การคัดแยกขยะทั้งจากแรงงานมนุษย์และเครื่องจักร การย่อยขยะ การหมักขยะ และการแปรรูปขยะเป็นเชื้อเพลิง RDF เพื่อขายให้แก่ผู้ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานขยะและผู้ผลิตน้ำมันจากขยะพลาสติก ส่วนขยะที่ไม่สามารถนำมาแปรรูปเป็น RDF ได้จะนำไปจัดการด้วยวิธีอื่น ได้แก่ ขยะชิ้นใหญ่จะถูกนำไปฝังกลบที่บ่อขยะ สารปรุงดินจะถูกนำไปใช้ในสวนสาธารณะของเทศบาล และน้ำเสียจากการจัดการขยะจะลำเลียงไปไว้ในบ่อดักน้ำเสีย

นอกจากจะจัดการขยะภายในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดแล้ว ระบบจัดการขยะของเทศบาลยังเปิดรับขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงอีก 8 องค์กร ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน เทศบาลตำบลปอภาร องค์การบริหารส่วนตำบลปาฝา เทศบาลตำบลจันทาร เทศบาลตำบลดงสิงห์ และเทศบาลตำบลท่าม่วง โดยเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจะเก็บค่าธรรมเนียมจากขยะต้นละ 400 บาทจากทุกองค์กร ยกเว้นองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง เนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งของสถานีกำจัดขยะ

ผลการดำเนินโครงการ คือ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดสามารถจัดขยะตกค้างได้ทั้งหมด และสามารถจัดการขยะใหม่รายวันได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง กล่าวคือ สามารถจัดการคัดแยกและลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทางได้จากกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนและกิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิลในชุมชน และสามารถแปลงขยะปลายทางให้กลายเป็นรายได้ได้จากระบบจัดการขยะในสถานีกำจัดขยะของเทศบาล นอกจากนี้ ยังเกิดผลพลอยได้ต่อสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของเมือง และสุขภาวะของประชาชนในเมืองผ่านกิจกรรมถนนปลอดถังขยะและกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยตกค้างด้วย

ในส่วนความโดดเด่นของโครงการ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดรายงานว่า นอกจากจะเป็นโครงการที่ครอบคลุมกระบวนการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางแล้ว ความร่วมมือของประชาชน ชุมชน รวมถึงอาสาสมัครต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทั้งการคัดแยกขยะลดปริมาณขยะ การจัดตั้งธนาคารขยะ และการจัดหาภาชนะรองรับขยะต้นทางด้วยความสมัครใจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำหรับแผนการต่อยอดโครงการนี้ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดวางแผนจะพัฒนารูปแบบกิจกรรมการคัดแยกขยะต้นทางแล้วนำไปขยายสู่ชุมชนทุกชุมชน รวมถึงส่วนราชการและภาคเอกชนด้วย เพื่อให้ปริมาณขยะที่ผลิตต่อวันลดลง และพัฒนาระบบจัดการขยะในสถานีกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น รถยกของ รถแทรกเตอร์ ฯลฯ รวมถึงสร้างคลังสำหรับเก็บเชื้อเพลิง RDF ที่ปลอดภัยด้วย

โครงการบริหารพื้นที่บุกรุกเพื่อบริการสาธารณะ

โครงการบริหารพื้นที่บุกรุกเพื่อบริการสาธารณะ เป็นโครงการต่อยอดที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเคยส่งเข้าประกวดรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี พ.ศ. 2562 ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ถึง 2562 ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 2.7 ล้านบาท

โครงการนี้เกิดจากปัญหาการบุกรุกพื้นที่โบราณสถานบริเวณคลองคูเมือง-กำแพงเมืองร้อยเอ็ด โดยประชาชนจากเขตชนบทและพื้นที่ใกล้เคียงที่เข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าวจนกลายเป็นชุมชนแออัด ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาด้านสาธารณสุข ความเหลื่อมล้ำ อาชญากรรม และยาเสพติด รวมถึงความเสื่อมโทรมของโบราณสถาน ทำให้เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องริเริ่มโครงการนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนแออัด และปรับปรุง-ฟื้นฟูพื้นที่โบราณสถาน

สำหรับพื้นที่คูและกำแพงเมืองร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ประมาณ 895 ไร่ ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากรให้เป็นโบราณสถานเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2537 พื้นที่นี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมือง ทั้งในแง่ตำนานของเมืองและที่มาของชื่อเมือง “ร้อยเอ็ด”

ความพยายามแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่คูและกำแพงเมืองร้อยเอ็ดเกิดขึ้นครั้งแรกช่วงปี พ.ศ. 2536-2539 โดยจังหวัดร้อยเอ็ดนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นพยายามย้ายประชาชนในเขตบุกรุกไปอยู่ในพื้นที่ใหม่ แต่ถูกประชาชนกลุ่มดังกล่าวคัดค้านจนต้องล้มเลิกโครงการไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ได้สั่งแต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาอีกครั้ง โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนุรักษ์ จูริมาศ) เป็นประธาน โดยคราวนี้ตั้งคณะอนุกรรมการสองคณะที่สะท้อนภารกิจที่ชัดเจนในการแก้ปัญหานี้ได้แก่ คณะอนุกรรมการสำรวจข้อมูลประชาชนผู้บุกรุก มีนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ดเป็นประธาน

และคณะอนุกรรมการจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับประชาชนจากพื้นที่บุกรุก มีปลัดจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นประธาน

ช่วงปี พ.ศ. 2555-2557 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ปัญหาบริเวณชุมชนแออัดบริเวณพื้นที่บุกรุกอย่างต่อเนื่องผ่านกลไกต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยในปี พ.ศ. 2555 เทศบาลร่วมมือกับจังหวัดร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขอนแก่น จัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและแผนป้องกัน/แก้ไขปัญห ปี พ.ศ. 2556 แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และปี พ.ศ. 2557 มีการจัดทำแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดพื้นที่ริมคูและกำแพงเมืองร้อยเอ็ด ชุมชนวัดเหนือ

ช่วงปี พ.ศ. 2560 ถึงปัจจุบัน เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้จัดหาพื้นที่และสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ประชาชนในชุมชนแออัดบริเวณพื้นที่บุกรุก โดยในปี พ.ศ. 2560 เทศบาลร่วมกับหน่วยงานราชการและแกนนำภาคประชาชนจัดตั้งคณะกรรมการเมืองเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลักดันโครงการบ้านประชารัฐร่วมใจเพื่อผู้ยากไร้ในชุมชนแออัดให้เป็นกลไกหลักในการดำเนินการ และปี พ.ศ. 2562 เทศบาลเริ่มก่อสร้างบ้านตามโครงการและพื้นที่ที่กำหนดไว้ โดยปัจจุบันสร้างเสร็จแล้ว และได้คัดเลือกประชาชนจากชุมชนแออัดบริเวณชุมชนวัดเหนือ 50 ครัวเรือนเข้าอยู่อาศัยเป็นที่เรียบริ้อย (การคัดเลือกดำเนินการโดยการประชาคมและการพิจารณาของคณะกรรมการเมืองเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ส่วนพื้นที่ชุมชนแออัดเดิมหลังจากที่ย้ายประชาชนเข้าสู่โครงการบ้านประชารัฐ ทางเทศบาลได้รับคืนเพื่อนำไปใช้ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งระบบสาธารณูปโภค ถนน และทางระบายน้ำต่อไป

ภาพมุมสูงบริเวณที่พักอาศัยใหม่ที่จัดให้แก่ประชาชนจากพื้นที่บุกรุก (สืบค้นจาก earth.google.com)

สำหรับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มาร่วมดำเนินโครงการนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ ขบวนการองค์กรชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ร้อยเอ็ด และสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานภายนอกจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมาช่วยสนับสนุนงานของโครงการด้วย ได้แก่ กรมศิลปากร ในฐานะหน่วยงานควบคุมดูแลพื้นที่โบราณสถานคูและกำแพงเมืองร้อยเอ็ด การเคหะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและการพัฒนาที่อยู่อาศัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตขอนแก่น จัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและแผนแก้ปัญหาชุมชนแออัด

โครงการนี้ส่งผลดีต่อทั้งประชาชนจากชุมชนแออัดและพื้นที่โบราณสถานของเมือง โดยประชาชน 311 ครัวเรือนได้รับการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยใหม่อย่างเป็นสัดส่วน มีความมั่นคงปลอดภัย และไม่กระทบต่อพื้นที่สาธารณะ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ทั้งด้านสุขภาพ การเข้าถึงสาธารณูปโภค และความปลอดภัยจากอาชญากรรมและยาเสพติด ส่วนพื้นที่โบราณสถานบริเวณคูและกำแพงเมืองก็ได้รับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และนำไปใช้ประโยชน์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้เกิดแนวภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของเมือง และทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองดีขึ้น

ส่วนผลลัพธ์สำคัญของโครงการนี้ คือการทำให้ประเด็นที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีความสำคัญยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการแก้ปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองอย่างมีระบบ ตรงกับความต้องการของชุมชน และทำให้คนจนเมืองมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของเมือง และดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่วนความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ ก็ส่งผลให้โครงการนี้รวมถึงเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการจัดการพื้นที่ของเมืองและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ดังจะเห็นได้จากการเป็นต้นแบบโครงการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและแผนป้องกัน/แก้ไขปัญหาชุมชนแออัดให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งการเคหะแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รวมถึงการได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี รางวัลที่ 1 ถึงสองครั้งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 และ 2562 และประกาศนียบัตรยกย่องระดับอาเซียน (ASEAN Certificates of Recognition) สาขาพื้นที่สะอาดสำหรับเมืองขนาดเล็ก เมื่อ พ.ศ. 2557

ความโดดเด่นในด้านการความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโครงการนี้ คือ มีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลกับชุมชนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ตลอดกระบวนการ โดยชุมชนมีฐานะเป็นเจ้าของปัญหาและความต้องการที่แท้จริง การเปิดให้ชุมชนได้ร่วมกันจัดการปัญหานี้จึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้

เทศบาลเมืองลำพูน

อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

จังหวัดลำพูน 51000

โทรศัพท์ 053-511013

โทรสาร 053-511092

ประชากร

11,886 คน

(ชาย 5,434 คน หญิง 6,452 คน)

พื้นที่

6 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 17 ชุมชน/หมู่บ้าน)

รายได้

131,000,619.25 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินย่ำขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

127,957,903.00 บาท

คณะผู้บริหาร

นายประภัสร์ ภูเจริญ

นายกเทศมนตรีเมืองลำพูน

นายอาคม วัฒนากุล

ประธานสภาเทศบาลเมืองลำพูน

นายฉัตรกุล ชื่นสุวรรณกุล

ปลัดเทศบาลเมืองลำพูน

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 13 คน

หญิง จำนวน 3 คน

การบริหารงานของเทศบาลเมืองลำพูน

เทศบาลเมืองลำพูน ตั้งอยู่ในเขตเมืองประวัติศาสตร์โบราณเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดภาคเหนือ เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย มีความรุ่งเรืองมาแต่อดีต อายุประมาณ 1,339 ปี และยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองโบราณไว้มากที่สุด ในเขตเทศบาลเมืองลำพูนยังมีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย ตราประจำเทศบาลเมืองลำพูน เป็นรูปพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นพระธาตุประจำจังหวัด

เทศบาลเมืองลำพูน กำหนดให้การบริหารงานมุ่งเน้นการสร้างโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานของเทศบาล เพื่อพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของเทศบาลที่ว่า

“ลำพูนเป็นเมืองเก่าที่มีเสน่ห์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนวิถีแห่งความพอเพียง” โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏลำพูน เน้นการทำงานแบบโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตามแนวทางประชารัฐ เน้นการจัดทำบริการสาธารณะควบคู่ไปกับการสร้างความไว้วางใจสาธารณะ เทศบาลจะใช้กลไกของการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ มีการร่วมมือกันในเรื่องต่างๆ โดยการเชื่อมโยงกันในลักษณะการใช้พลังของประชาชน มีการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันมาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการระบบสวัสดิการสงเคราะห์ บนฐานการมีส่วนร่วมและความไว้วางใจของประชาชน

เทศบาลเมืองลำพูน เป็นเมืองที่มีการเพิ่มจำนวนของประชากรการเกิดน้อย รวมทั้งมีจำนวนผู้สูงอายุถึง 3,300 คน คิดเป็นร้อยละ 27.82 ของประชากรทั้งหมด อีกทั้งยังมีความยากลำบากในการใช้ชีวิต การสงเคราะห์และช่วยเหลือประชาชนเป็นหนึ่งในบริการสาธารณะ ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่ช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตที่มีกรอบแนวคิดการดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล อาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายในและภายนอกเทศบาล เช่น กองการแพทย์ จะช่วยคัดกรองผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลและช่วยเหลือทางการแพทย์ กองช่างจะเป็นกองที่ช่วยปรับสภาพที่อยู่อาศัย ปรับสภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ด้านกองสวัสดิการสังคม จะเป็นกองที่ให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และช่วยส่งต่อขอรับความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานอื่นๆ ทั้งนี้ผู้บริหารของเทศบาลเองก็เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุน การดำเนินนวัตกรรมอย่างเต็มที่ เพื่อให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้ง 4 มิติ ทั้งมิติทางกาย มิติทางอารมณ์ ทางสังคม และมิติทางเศรษฐกิจ

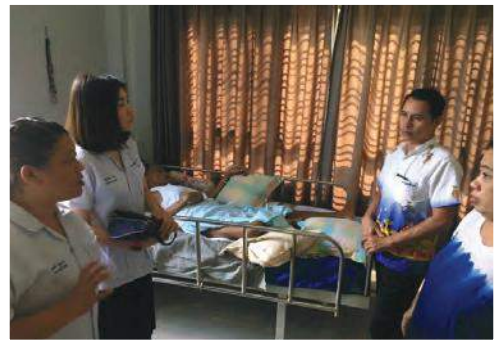
จากการทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เทศบาลพบว่ายังมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่มีความยากลำบากในการใช้ชีวิต ซึ่งมีสาเหตุมาจากวัยที่มากขึ้น ความพิการที่อาจพิการตั้งแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลัง เช่น จากอุบัติเหตุ หรือจากความเจ็บป่วยซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การดูแลก็เป็นไปได้ยาก บางครอบครัวต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์มาใช้ แต่ไม่สามารถซื้อมาใช้ได้ แม้ว่าจะมีความจำเป็นมากเพียงใดก็ตาม อุปกรณ์เหล่านั้นมีราคาค่อนข้างแพง และการให้ความช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ผ่านทาง

ระบบการทำงานแบบราชการปกติ เป็นไปโดยยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านระเบียบที่ไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์มาให้ยืมนั้นทำไม่ได้

สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้คนในชุมชนได้มองเห็น และต้องการช่วยเพื่อนบ้านในชุมชนของตัวเอง จึงได้ลุกขึ้นมาร่วมมือกับเทศบาล ช่วยแก้ไขจุดบกพร่อง พร้อมทั้งอุดช่องว่างข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ด้วยการสนับสนุนงบประมาณ ผ่านการบริจาคเป็นอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ มอบไว้ให้กับเทศบาลเพื่อให้เทศบาลเป็นสะพานส่งต่อความช่วยเหลือไปยังเพื่อนบ้านที่ลำบากให้ได้ยืมอุปกรณ์เหล่านั้นตามความจำเป็น ในส่วนของพนักงานเทศบาลเอง ก็ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดใหม่ เกี่ยวกับทำบุญในโอกาสวันสำคัญต่างๆ จากเดิมที่เคยทำบุญที่วัด ก็เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเหลือ ช่วยต่อชีวิตต่อลมหายใจให้กับผู้ที่ยากลำบากเหล่านั้น

ณ ปัจจุบัน มีจำนวนวัสดุ อุปกรณ์ทางการแพทย์ทั้งหมดถึง 11 ชนิด 67 รายการ อุปกรณ์แต่ละชนิดที่ได้มา จะมีความจำเป็นกับผู้ที่ยากลำบากทั้งสิ้น เพราะก่อนการบริจาคเราจะมีการแจ้งให้ผู้ร่วมบริจาคทราบถึงข้อมูลที่เรามี ซึ่งมีการรวบรวมไว้ว่า ยังขาดอุปกรณ์ชนิดใดบ้าง เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์และตรงกับความต้องการมากที่สุด อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ได้รับบริจาค ได้มีการเก็บแยกเป็นหมวดหมู่เป็นอย่างดีไว้ที่ห้อง “หอมน้ำใจ” ประชาชนสามารถขอรับความช่วยเหลือได้หลายช่องทาง ทั้งการขอรับความช่วยเหลือด้วยตนเอง หรือแจ้งแอฟพลิเคชั่นไลน์ “น้องพอใจ” หรือไลน์ศูนย์ช่วยเหลือ ประชาชน

คณคกรรคการช่วยเหลือนประชาชน

การทํางานจะทําในรูปแบบคณคกรรคการ ที่มาจากผู้บริหาร พนักงาน ตัวแทนภาคประชาชนร่วมกันพิจารณาในทุกเรื่อง หากวันใดที่มีเคสต้องการยื่นอุปรกณทํางานแพทย ก็จะมีขอเสนอแนะความคิดเห็นจากทีมสหวิชาชีพ ที่ประกอบไปด้วย แพทย พยาบาล เกสัชกร นักกิจกรรม เจ้าหน้าทีของกองสวัสดิการสังคม ประกอบการพิจารณาทุกครัง การลงมติใช้หลักของเสียงส่วนใหญ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสกับประชาชนมากที่สุด และยังเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ช้าสุดไม่เกิน 2 วัน กรณีมีเคสที่มีความจำเป็นเร่งด่วนจริงๆ ก็จะมีการพิจารณาให้การเห็นชอบผ่านช่องทางออนไลน์ ใช้เวลา 1 วัน

รูปภาพ คณคกรรคการ คัดเลือกเคสของประชาชนที่ต้องการยื่นอุปรกณทํางานแพทย

และเมื่อได้รับความช่วยเหลือไปแล้ว ก็ยังคงมีการติดตามเยี่ยมบ้านจากทีมสหวิชาชีพ เพื่อประเมินอาการ และดูว่าอุปรกณที่ยื่นมา ยังสามารถใช้การได้ดีหรือไม่ ในส่วนของการทํางานภาคประชาชนที่ร่วมงานเคียงบ่า เคียงไหล่ เป็นแนวร่วม กับเทศบาลมาโดยตลอด เป็นการทํางานแบบจิตอาสา แบบใจถึงใจ ช่วยให้กำลังใจ และช่วยดูแลคนที่ลำบากในชุมชนทุกคน อย่างเท่าเทียม เสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ เช่นเดียวกัน

ผลการดำเนินงาน/ผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

การดำเนินงานที่ได้เริ่มตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบัน มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ได้มาจากธารน้ำใจของประชาชน เป็นจำนวนมากถึง 11 ชนิด 67 รายการ มีมูลค่ารวมสูงมากถึง 564,460 บาท สามารถสร้างประโยชน์ และสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชนกลุ่มที่มีสภาวะลำบากในการดำเนินชีวิต ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 48 คน โดยประชาชนกลุ่มนี้ทั้งหมด (ร้อยละ 100) สามารถยืมอุปกรณ์ที่มีอยู่ไปใช้ตามความจำเป็นกับสภาพร่างกาย แบบไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ส่งผลทำให้ครอบครัวผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ไม่ต้องมีความกังวล ในการจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีราคาค่อนข้างแพง ในส่วนของการช่วยเหลือด้วยการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในปี 2562 ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลำพูนได้ให้ความช่วยเหลือปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยฯ (ห้องน้ำ) จำนวน 1 ราย
2. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำพูนร่วมกับบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน (บริษัท เคอีน (ไทยแลนด์) และบริษัททุมราตะ อิเลคทรอนิกส์ จำกัด) ได้การจ้างงานคนพิการ ตามโครงการการจ้างงานคนพิการในชุมชนจังหวัดลำพูน ตามแนวทางพระราชรัฐ ประจำปี 2562 จำนวน 2 คน
3. ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดลำพูน ให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาทางสังคม (ผู้มีรายได้น้อย) รายละ 2,000 บาท จำนวน 12 คน
4. บ้านพักเด็ก และครอบครัว จังหวัดลำพูน ให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาทางสังคม ปีงบประมาณ 2562 จำนวน 1,000 บาท จำนวน 10 คน
5. สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำพูน ให้ความช่วยเหลือเป็นเงินค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ช่วยเหลือเด็กกำพร้า เดือนละ 2,000 บาท จนอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์

โครงการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียง และตัวอักษร (Phonemics & Phonics)

นวัตกรรมโครงการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษร (Phonemics & Phonics) เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นโครงการที่ต่อยอดจากโครงการเดิม ได้แก่ โครงการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษร ซึ่งเทศบาลได้เริ่มดำเนินการมาในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งก่อนดำเนินโครงการนั้นเทศบาลพบว่าคะแนน ONET วิชาภาษาอังกฤษปี 2556 ของโรงเรียนเทศบาลทั้ง 4 แห่งมีคะแนนเฉลี่ย 31.58% ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน กอรปกับนักเรียนมีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษว่าเรียนยาก น่าเบื่อ ต้องท่องจำ จากการค้นคว้า พบว่า การสอนภาษาอังกฤษด้วยระบบ PHONICS เป็นการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษรจะมุ่งเน้นความสามารถในการได้ยิน รับรู้และแยกแยะหน่วยเสียงต่าง ๆ (PHONEMICS) ของภาษาอังกฤษโดยสามารถควบคุมการใช้หน่วยเสียงของบทพูดที่ประกอบด้วยพยางค์และคำ โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้กฎของ PHONICS เพื่อให้สามารถถอดรหัสเสียงและตัวอักษร นำไปสู่การอ่านและฟังภาษาอังกฤษได้โดยง่าย

โดยนวัตกรรมโครงการนี้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ปัญหาสำคัญเร่งด่วน 1 ใน 3 ลำดับแรก ในพื้นที่ของเทศบาลเมืองลำพูน ตามที่ปรากฏในแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ปี ได้แก่ 1. ปัญหาด้านการศึกษา 2. ปัญหาด้านผู้สูงอายุ และ 3. ปัญหาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มองว่าปัญหาด้านการศึกษา ในประเด็นของการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่สามารถสะกดคำศัพท์ต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง และไม่เข้าใจถึงหลักการผสมเสียงเพื่ออ่านเป็นคำและประโยคได้ เป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนซึ่งส่งผลให้คะแนน ONET ของวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน มีคะแนนระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลจึงได้ริเริ่มต่อยอดนวัตกรรมโครงการนี้ขึ้นมา อาศัยความร่วมมือกับประชาชน คือ **ร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็น** ในที่ประชุมประชาคม **ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดทิศทาง การดำเนินงานโครงการ** ผ่านทางคณะกรรมการสถานศึกษา **ร่วมดำเนินการ** ชุมชน **ร่วมมือ** ในการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา **ร่วมประเมินผล** ชุมชน **ร่วมถอดบทเรียน** หาข้อดี ข้อเสีย จากการดำเนินโครงการ **ร่วมรับประโยชน์** ชุมชน มีความเสมอภาคในด้านการศึกษา ผู้ปกครองลดค่าใช้จ่ายด้านการเรียนภาษาต่างประเทศ เยาวชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พัฒนาเพิ่มเติมจากเดิมที่สอนเสริมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อผลสัมฤทธิ์การสอบ ONET เพียงอย่างเดียว ไปสู่นวัตกรรมการเรียนการสอนภายใต้การดำเนินงาน 9 ด้าน ได้แก่ 1) การอบรม 2) การจัดชั้นเรียน 3) การจัดเนื้อหา 4) การจัดบุคลากร 5) สื่อการเรียน การสอน 6) การประเมินผลและการเลื่อนระดับชั้น 7) การสร้างตัวช่วยและเครือข่าย 8) การจัดศูนย์การเรียนรู้ และ 9) การพัฒนาบุคลากรสอน Re-skill และ Up-skill ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและประเมินเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือวัดที่คณะครูได้พัฒนาขึ้นเอง โดยอาศัยงานวิจัย The Research Building Blocks on how to teach children to read, National Institute for Literacy (USA), และงานวิจัยด้านการเรียนรู้ทางสมองของ มหาวิทยาลัย YALE มาปรับใช้

นอกจากนั้นโครงการนวัตกรรมนี้ได้สร้างเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชน และกลุ่มเป้าหมาย ไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1. การมีเสรีภาพในการเข้าร่วม 2. การมีความเสมอภาค ในการเข้าร่วมกิจกรรม และ 3. ความรู้ความสามารถของผู้เข้ามามีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษร (Phonemics & Phonics) เป็นโครงการที่ต่อยอดจากโครงการเดิม ตั้งแต่ปี 2557-2562 นั้น

พ.ศ. 2557-2561 โดยเริ่มต้นปีแรกๆเป็นการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ครูทุกระดับชั้นและทุกสาขาวิชา ต้องสามารถสอนและถ่ายทอด ภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษร (Phonemics & Phonics) ได้ทุกคน

พ.ศ. 2562 พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยระบบถอดรหัสเสียงและตัวอักษร (Phonemics & Phonics) เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีกรอบแนวคิด 9 ด้าน ภายใต้การดูแลของโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ประตูลี, โรงเรียนเทศบาลสันป่าตองหนอง, โรงเรียนเทศบาลสันป่าตองหลวง และโรงเรียนเทศบาลจามเทวี

การจัดชั้นเรียนและการกำหนดเนื้อหาของการเรียนการสอนจะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับอนุบาลศึกษา เน้นการสร้างพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เน้นกฎ โฟนิคส์ การจัดชั้นเรียนจะแตกต่างจากจัดชั้นเรียนปกติ ซึ่งนักเรียนจะถูกจัดให้เรียนตาม ความสามารถของตนเอง เป็นระดับเลเวล ที่เน้นศักยภาพเป็นรายบุคคล

ความยั่งยืนหรือความต่อเนื่องของของโครงการ/กิจกรรม

เทศบาลเมืองลำพูนได้สร้างความยั่งยืนของโครงการ โดยมีการบรรจุโครงการไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ของเทศบาลเมืองลำพูน นอกจากนั้นยังมีการสร้างความต่อเนื่อง โดยให้ครูทุกคนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ มีการ Reskill และ Up skill เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งครูและนักเรียน มีการจัดศูนย์ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ เพื่อถ่ายทอดหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการนี้ นำกระบวนการและองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนของตนเอง ทำให้ระดับผลสัมฤทธิ์ภาษาอังกฤษดีขึ้น สร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เป็นภาษาอังกฤษ เป็นการวางรากฐานสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูงอย่างยั่งยืน และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากโครงการนวัตกรรมไปยังหน่วยงานอื่น ในเชิงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสนใจเข้าร่วมเป็นโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งมีทั้งหมด 7 รุ่น จำนวน 37 หน่วยงาน สามารถแยกเป็น ครูแกนนำที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 303 ท่าน นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากโครงการ จำนวน 18,025 คน องค์การภายนอกได้นำแนวทางไปใช้ประโยชน์ และเกิดผลเชิงประจักษ์ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และชุมชนที่มีการขับเคลื่อนการพัฒนาไปพร้อมกัน คือ ผลการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 95 ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการความภาคภูมิใจรางวัลจากการแข่งขันทักษะวิชาการในระดับประเทศ

โครงการระบบข้อมูลสาธารณะโปร่งใส พร้อมก้าวไปกับเทศบาลเมืองลำพูน

เทศบาลเมืองลำพูนได้ตระหนักดีว่าการให้ความสำคัญกับการสร้างความโปร่งใสของหน่วยงาน โดยการมุ่งเน้นการทำให้กระบวนการตัดสินใจของเทศบาลเมืองลำพูนเป็นไปอย่างเปิดเผย มุ่งเน้นการสื่อสารข้อมูลในนโยบายและการดำเนินงานของเทศบาลเมืองลำพูนต่อประชาชน ส่งผลให้เทศบาลเมืองลำพูนมีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ผ่านเกณฑ์การประเมินและมีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากมาโดยตลอดทุกปี โดยเฉพาะในส่วนของผลการประเมินการจากข้อมูลการดำเนินงาน การจัดเก็บ และการเปิดเผยข้อมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2562 เทศบาลเมืองลำพูนมีผลการประเมินได้คะแนนร้อยละ 100 (คะแนนเต็ม) มาโดยตลอดทั้ง 3 ปี (ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2559 เทศบาลเมืองลำพูนได้รับยกเว้นการประเมินเนื่องจากได้เป็นหน่วยงานนำร่องในการประเมินฯในปี งบประมาณ พ.ศ. 2558) ผ่านระบบการทำงานที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของเทศบาลเมืองลำพูน

การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของเทศบาลเมืองลำพูนมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลที่ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย
2. การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการตรวจสอบและการสืบค้น
3. การเปิดเผยข้อมูลให้สามารถเข้าถึงได้ (ทั้งจากประชาชนโดยทั่วไปและพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร)

การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อรับแจ้งข้อมูลและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างทันท่วงที เทศบาลเมืองลำพูน จึงได้นำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ ดังนี้

- ระบบการสื่อสารออนไลน์ผ่านเว็บไซต์หลักของเทศบาลเมืองลำพูน www.Lamphuncity.com
- ระบบการสื่อสารออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ศูนย์บริการสาธารณสุข กองการแพทย์ เทศบาลเมืองลำพูน www.lmwcc.com
- ระบบการสื่อสารออนไลน์ผ่านเว็บไซต์โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ทั้ง 4 โรงเรียน
- ช่องทาง E-mail : lamphuncity.go.th@gmail.com
- ช่องทาง Facebook Fanpage ส่วนงานต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองลำพูน เช่น
  - : งานประชาสัมพันธ์ เทศบาลเมืองลำพูน
  - : ศูนย์ติดตามเรื่องราวร้องทุกข์ เทศบาลเมืองลำพูน
  - : ศูนย์บริการสาธารณสุข กองการแพทย์ เทศบาลเมืองลำพูน
  - : กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองลำพูน
  - : กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลำพูน
  - : งานผลประโยชน์และกิจการพาณิชย์ กองคลัง (เทศบาลเมืองลำพูน) เป็นต้น
- การเผยแพร่ E-book “คู่มือประชาชน” ซึ่งเป็นการเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน อัตราค่าธรรมเนียม และระยะเวลาของขั้นตอนการดำเนินงานที่สามารถดาวน์โหลดได้
- รวมถึง แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างทันท่วงที เช่น QR Code นื่องพอใจ, line ส่วนงานต่างๆ (รับเรื่องร้องเรียนผ่านผู้บริหารเทศบาลโดยตรง)

โครงการการบริหารงานบุคคลโปร่งใส มั่นใจระบบคุณธรรม

“การบริหารงานบุคคลโปร่งใส มั่นใจระบบคุณธรรม” มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ พร้อมส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียม และเสมอภาค เน้นการสร้างระบบงานอันประกอบไปด้วย การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง การเลื่อนระดับ การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การโอนย้าย เงินเดือนและค่าจ้าง การรักษาวินัย และการพ้นจากราชการ เพื่อให้ได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ จัดวางคนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ อันจะทำให้การบริหารงานภายในองค์กรดียิ่งขึ้น ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สร้างความไว้วางใจและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสูงสุด ผ่านการดำเนินการบริหารงานบุคคลเชิงรุก เน้นการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์เทศบาล และมีการเปิดเผยข้อมูลให้ทุกคนรับรู้ สถานภาพขององค์กร โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำพูน และจากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2562 จากผลการประเมินดังกล่าว พบว่าตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล และตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต เทศบาลเมืองลำพูน มีคะแนน 100 เปอร์เซนต์ อยู่ในระดับ A โดยหนึ่งในตัวชี้วัดที่ 9 ที่มีความสำคัญได้แก่ตัวชี้วัดที่ 9.4 เรื่องการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล จะเห็นได้ว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลจึงเป็นหัวใจที่สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะและการสร้างความไว้วางใจสาธารณะ ระบบการบริหารงานบุคคลจึงจำเป็นต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งผลในภาพรวมต่อการพัฒนาขององค์กรในการจัดการบริการสาธารณะต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การบริหารงานของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม เป็นชุมชนที่เก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบพระปรารักษ์ ในวัดนาพรม ในอดีตตำบลนาพันสามเป็นทุ่งนา สวยงามและยังคงรักษาสภาพพื้นที่ให้เป็นทุ่งนา ที่สวยงามมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากวิถีชีวิต ที่เน้นการพึ่งพาตนเอง พึ่งธรรมชาติในวิถีชีวิต เป็นชุมชนชนบทที่หลงเหลืออยู่ท่ามกลาง การเจริญเติบโตของเมืองเพชรบุรี ชุมชนส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม การประกอบอาชีพของชุมชนจึงเป็น การทำเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงสัตว์ มีภูมิปัญญา ที่มีคุณค่าและโดดเด่นเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี โบราณ อาทิ ประเพณีโบราณการตักบาตร พระหลังเกวียน ประเพณีการแต่งงานหลังเกวียน ภูมิปัญญาบ้านทรงไทย ภูมิปัญญาแห่เรือบกและ การทำขนมหวานซึ่งชุมชนนาพันสามได้รับนาม

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี 76000
โทรศัพท์ 032-598-177
โทรสาร 032-598-212

ประชากร

3,838 คน

(ชาย 1,825 คน หญิง 2,013 คน)

พื้นที่

25.04 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 10 หมู่บ้าน)

รายได้

27,596,810.24 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินย่ำขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

1,076,010.00 บาท

คณะผู้บริหาร

นายประสิทธิ์ รมสิน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

นายวรวิสูตร นิมพาลี

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

นายบุญรวม บัวหลวง

ประธานสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลนาพันสาม

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 14 คน

หญิง จำนวน 3 คน

ว่าเป็น “นครแห่งขนมหวาน” มีครัวเรือนที่ทำอาชีพขนมหวานขายมากถึง 42 ครัวเรือน ใน 10 หมู่บ้าน ได้รับการสืบทอดความรู้เรื่องการทำขนมหวานจากรุ่นบรรพบุรุษ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามสะท้อนได้ชัดเจนว่าเป็นอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและยั่งยืน ซึ่งทางผู้บริหารสมาชิกสภา พนักงานและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามสามารถเข้าถึงและดึงศักยภาพของชุมชนให้ปรากฏชัดเจนได้อย่างยอดเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานด้านการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ภูมิปัญญาความรู้ด้านศาสนาวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังนั้น ภาพรวมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจึงมีลักษณะที่สอดคล้องกับชุมชนดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนชนบทที่ต้องมีความใกล้ชิดและเชื่อมั่นในการบริหารงานที่มีธรรมมาภิบาล ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า รวมทั้งการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในการบริหารงานที่สามารถเปิดเผย เข้าถึงและตรวจสอบได้ ชุมชนจะผูกพันและไว้วางใจต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

ด้วยเหตุนี้ วิสัยทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดอนาคตที่เป็น “ตำบลน่าอยู่ ควบคู่ทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคมสะดวกสาธารณูปโภคครบครัน มีการบริหารจัดการที่ดีโปร่งใสชุมชนมีส่วนร่วมก้าวหน้าเศรษฐกิจ” และเป็นเส้นทางของการบริหารงานความเป็นเลิศที่สามารถขับเคลื่อนให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามประสบความสำเร็จได้

หัวใจสำคัญของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม คือการมีส่วนร่วมระดับสูง ทั้งร่วมรับรู้ ร่วมคิด เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมมือและตัดสินใจในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อมีส่วนร่วมระดับสูงก็ส่งผลให้หลักเรื่องความโปร่งใสในการทำงานก็ปรากฏชัดเจนตามไปด้วย นั่นคือ “หากไม่มีส่วนร่วมจะไม่เห็นความโปร่งใส ไม่มีความโปร่งใสจะไม่มีส่วนร่วม” เห็นได้จากการบริหารงานภายใต้คณะทำงานของชุมชนที่ทุกโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ มาจาก “สภาภาพตำบลนาพันสาม” ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ขับเคลื่อนการบริหารของตำบลนาพันสาม โดยสภาภาพคือรูปแบบคณะทำงานที่ประกอบด้วย “บวร” ได้แก่ บ้าน (ชุมชน) วัด (พระครูพิศาลวัชรกิจ เจ้าอาวาสวัดนาพรม) โรงเรียน ร่วมกับฝ่ายการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นความต้องการของชุมชนในทุกระดับ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ โครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบล

นาพันสามจะนำปัญหาเพื่อเข้าสู่สภากาแพในการทำงาน นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามยังริเริ่มใช้นาพันสามโมเดล กล่าวคือ การมีส่วนร่วมดี การบริหารดี แก้ปัญหาตรงจุด สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน และร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะเชื่อว่าอัตลักษณ์ชุมชนจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนที่โดดเด่นและยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนด้วยการให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจเป็นหลักเพราะสมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา หรือพูดคุยได้อย่างเปิดเผยและโปร่งใสไม่มีการทุจริต ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามตระหนักเป็นอย่างดีว่าชาวนาพันสามมีจิตสำนึกรักถิ่น และรู้จักบุคคลที่จะเข้ามาสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน ผู้นำที่เข้ามาทำงานต้องมีหลักจริยธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีศีลธรรมเป็นฐานในการบริหารงาน ไม่มีประโยชน์ส่วนตน เน้นประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก อุดมการณ์ที่เรียบง่ายและมีคุณค่าเช่นนี้เองจึงกลายเป็นบรรทัดฐานค่านิยมที่สอดแทรกเข้าไปยังการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (มหา'ลัยบ้านทุ่ง)

ที่มาของโครงการมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน หรือเรียกกันภาษาพื้นบ้านตามแบบฉบับของชุมชนนาพันสามว่า “มหา'ลัยบ้านทุ่ง” นั้นเกิดขึ้นจากเวที “สภากาแพตำบลนาพันสาม” ที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วนได้แก่ บ้าน (ครัวเรือนในชุมชน) วัดนาพรม ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ในปี 2562 ที่ร่วมกันปรึกษาหารือว่าปัจจุบันองค์ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีการทำเกษตรกรรม ทำขนม ทำนา วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของปราชญ์ชาวบ้านนาพันสามกำลังจะสูญหาย และไม่มี การสืบทอดต่อกันบรรดาลูกหลานในแต่ละชุมชน เนื่องจากลูกหลานส่วนใหญ่ไปเรียนและทำงานที่กรุงเทพฯ ซึ่งองค์ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณีตั้งแต่ในอดีตของนาพันสามได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติและประสบความสำเร็จหลายครั้ง กล่าวได้ว่าเป็นความสำเร็จที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ ที่สำคัญ คือ องค์ความรู้และข้อมูลกระจ่จัดกระจายไปตามครัวเรือนไม่มีแหล่งที่จะเก็บไว้ให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งหากไม่รีบดำเนินการความรู้ที่สำคัญ

ของชุมชนชาวพื้นสามจะหายไปตามอายุขัยของปราชญ์ชาวบ้านอย่าง
แน่นอน รวมทั้งบางโครงการหรือกิจกรรมที่ยังสามารถต่อยอด
การพัฒนาในอนาคตก็อาจหายไปได้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เอง จึงเห็นร่วมกันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศตำบล
นาพันสามที่จะเป็นเข็มทิศสำคัญของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็น
ระบบ ให้มีการต่อยอดนวัตกรรมในการพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่อง
 อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน และหน่วยงาน
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อตอบ
โจทย์สำคัญ คือ การสร้างปัญญา สร้างสังคม สร้างชุมชน สร้างชาติ

มหา'ลัยบ้านทุ่ง ดำเนินการโครงการโดยใช้อาคารเก่า
หน้าสำนักงานปรับปรุงและดัดแปลงให้เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ
ตำบลนาพันสาม โดยที่ชุมชนนาพันสามและวัดนาพรหมร่วมกันคิด
ออกแบบ ร่วมวางแผนจัดองค์ความรู้ รวมถึงการป้อนข้อมูล
สารสนเทศให้ไว้ในมหา'ลัยบ้านทุ่ง ซึ่งมีผู้บริหารและบุคลากรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามเป็นหน่วยงานกลางช่วยเหลือ
ประสานงานร่วมกับชุมชน ภายในอาคารมหา'ลัยบ้านทุ่ง แบ่งพื้นที่
เป็น 3 ห้อง ได้แก่

1. ห้องศูนย์ข้อมูลสารสนเทศตำบลนาพันสาม ประกอบด้วย การจัดแสดง อัตลักษณ์ ประวัติชุมชน ข้อมูลพื้นฐาน งบประมาณรายรับ-รายจ่ายประจำปี กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อบัญญัติของชุมชน เป็นต้น

2. ห้องระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยน ปรัชญาหรือปัญหาในพื้นที่ระหว่างองค์การบริหาร ส่วนตำบลนาพันสาม ชุมชนและสภากาแพ เป็นสถานที่ของทุกคนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็น ชี้แจง รายงานต่าง ๆ รวมทั้งส่งข้อร้องเรียน การคลี่คลายปัญหาของชุมชน

3. ห้องพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นห้องที่รวบรวมกิจกรรมและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับการเชิดชูเกียรติ รางวัลต่าง ๆ โดยจะรวบรวมเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งเป็นบทเรียน ให้เด็ก เยาวชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจเข้ามาดูศึกษาเรียนรู้ และใช้เป็นห้องถ่ายทอด ความรู้ให้กับกลุ่มดังกล่าว โดยมีประชาชนชาวบ้าน ชุมชนร่วมกันทำหน้าที่ต้อนรับ ดูแล ความสะอาด และเป็นวิทยากรแบ่งปันความรู้

นอกจากนี้ มหา'ลัยบ้านทุ่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นยังร่วมกันหารือจัดวาง ระบบการเข้ารับฟังการบรรยายและการถ่ายทอดวิชาความรู้ของประชาชนชาวบ้านหรือวิทยากร ที่ได้รับเชิญ มีอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ แสดงผลข้อมูลสารสนเทศผ่านทางเทคโนโลยี โดยชุมชนจะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาดูแลรักษา และแนะนำเพิ่มเติมข้อมูลสารสนเทศ ร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสร้างให้มหา'ลัยบ้านทุ่งเป็นทั้งโรงเรียนและ พิพิธภัณฑ์ที่ชุมชนชาวนาพันสามมีความภาคภูมิใจในการเก็บสะสมความรู้ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายได้

ภายหลังจากการเข้ามาเยี่ยมชมและถ่ายทอดบทเรียนของมหา'ลัยบ้านทุ่งแล้ว องค์การ บริหารส่วนตำบลนาพันสามจะมีการประเมินผลสะท้อนกลับถึงความยั่งยืนของการทำงานจาก ผู้ที่ได้รับบริการ หน่วยงานราชการที่ขอเข้าศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงการทำงาน รายงานต่อสภากาแพเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน **ความสำเร็จและเป็นเลิศ ของโครงการนี้ คือ การสร้างความต่อเนื่องและนวัตกรรมที่เน้นความยั่งยืนที่เป็นแนวคิด เบื้องหลังของมหา'ลัยบ้านทุ่งแห่งนี้** ซึ่งยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ ถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรของชาวนาพันสามไว้ได้ต่อไปแม้ว่าผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าอาวาสวัดนาพรหม หรือการเมืองจะเปลี่ยนแปลงเมื่อใดก็ตาม

โครงการโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลาย

ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามได้ดำเนินการจัดทำโครงการนวัตกรรมสมุนไพรปราบปรามยุงลายเพื่อร่วมกันคิดค้นหาสมุนไพรในการช่วยป้องกันและปราบปรามยุงลายและสำรวจครัวเรือนที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน แต่เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหา

ปลายเหตุ ซึ่งโรคไข้เลือดออกมีการระบาดในชุมชนอย่างรวดเร็ว มีอัตราที่ประชาชนเสียชีวิตได้ทันทีหากไม่ได้รับการรักษา ซึ่งโครงการที่จัดทำเป็นเพียงแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาที่ล่าช้าและไม่สามารถทำให้ชุมชนนาพันสามปลอดจากโรคนี้อย่างถาวร ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัดนาพรม นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่สภาภาพเพื่อถกเถียง แลกเปลี่ยนและช่วยกันหาแนวทางอีกครั้งเพื่อทำงานเชิงรุกในการป้องกันและปราบปรามยุงลายอย่างเร่งด่วน โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีการทำงานเชิงรุกเพื่อลดอัตราเกิดโรคไข้เลือดออกหรือต้องไม่มีคนในชุมชนนาพันสามที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จนในที่สุด สภาภาพได้เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุด้วยการสร้างความรู้และการตระหนักเรื่องโรคไข้เลือดออก เพราะแต่เดิมชุมชนนาพันสามไม่มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและไม่เข้าไปจัดการปัญหาได้อย่างทันกาล ทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกจำนวน 23 ราย ในปี 2558 และปี 2559 มีผู้ป่วยไข้เลือดออกจำนวน 1 รายและไข้ชิก้าจำนวน 8 ราย

ดังนั้น การควบคุมและการป้องกันที่ได้ผลจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามหลักวิชาการและให้ความรู้กับประชาชน จึงเป็นที่มาของโครงการโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลายขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน ควบคุมปราบปรามยุงลายผ่านหลักวิชาการร่วมกับภูมิปัญญาและอุปกรณ์พ่นยุงขนาดเล็กเพื่อให้การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำให้ชุมชนนาพันสามไม่มีคนป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก

กระบวนการดำเนินงานเริ่มต้นขึ้นจากมีส่วนร่วมของชุมชนลงสำรวจพื้นที่ทุกหลังคาเรือน เรียกว่า “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขร่วมกับผู้แทนชุมชนที่จะส่งสัญญาณเป็นเสียงเพลงเตือนผ่านหอกระจายข่าวให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก เมื่อทุกคนในชุมชนได้ยินเสียงสัญญาณดังกล่าวแล้ว “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” จะใช้เครื่องพ่นหมอกขนาดเล็กที่ฉีดพ่นในชุมชนทั้งหมด

ทั้งนี้ ข้อมูลของชุมชนหรือครัวเรือนใดที่มีผู้ติดเชื้อ/เป็นไข้เลือดออกจะได้รับการประสานงานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีและหน่วยอาสาสมัครภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Fast Move)” จะฉีดพ่นหมอกไปพร้อมกับสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องวิธีเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออกและป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายซึ่งเป็นสาเหตุโรคไข้เลือดออกและไข้ชิก้า นอกจากนี้ ยังเป็นการแนะนำขั้นตอนการดูแลสุขภาพทั้งก่อนเกิดโรค ขณะเกิดโรค และหลังเกิดโรค การสำรวจพื้นที่ การดูแลผู้ป่วย และแนะนำการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนทั้งในและนอกบ้านไม่ให้มีขยะหรือแหล่งน้ำขัง ทั้งนี้ ข้อมูลและความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกได้รับการสนับสนุนความรู้ทางด้านวิชาการ เอกสารจากสำนักงานสาธารณสุขเพชรบุรี สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองเพชรบุรี ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อแมลงที่ 5.2 เพชรบุรี

ความโดดเด่นที่น่าสนใจและเป็นเลิศของโครงการดังกล่าว คือ การสื่อสารและการเชื่อมโยงข้อมูล (Connectivity) ของชุมชน อาสาสมัคร โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ที่รวดเร็วและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความร่วมมือที่ช่วยกันตระหนักถึงอันตรายของโรค รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีหลายช่องทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชน เด็ก เยาวชน ได้แก่ Facebook Line เพื่อสื่อสารและแจ้งข่าวให้แก่ชุมชน กระบวนการดำเนินงานดังกล่าวเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จเพื่อลดอัตราการเป็นโรคไข้เลือดในชุมชนได้ตามเป้าหมายนั่นคือไม่มีคนในชุมชนนาพันสามที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกอีกนับตั้งแต่มีโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุงลาย

อย่างไรก็ดี เพื่อสร้างความยั่งยืนของโครงการ ชุมชนนาพันสามเห็นร่วมกันว่าการให้เด็ก เยาวชนมีความรู้สุมุมนไพรชนิดต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพป้องกันยุงลายประจำครัวเรือนก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะยังคงเป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่ดีและนำมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประชาชนชาวบ้านของชุมชนเองก็สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้เรื่องพืชสมุนไพรไล่ยุงที่ทำจากตะไคร้หอมแปรรูปเป็นสบู่ โลชั่นหรือการปลูกมะกรูด ปูนแดงไว้ได้

กล่าวโดยสรุป การมีโรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุ้งลายสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ให้ชุมชนร่วมกันจัดการตนเองอย่างเข้มแข็ง ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและบรรลุวัตถุประสงค์คือ ชุมชนชาวนาพันสามไม่มีผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกนับตั้งแต่ปี 2561 โรงเรียนป้องกันและปราบปรามยุ้งลายนี้ได้กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตลอดชีวิต มีนักเรียน ประชาชน และหน่วยงานเข้ามาศึกษาหาความรู้ และการรับประกันผลการดำเนินงานที่ยอดเยี่ยมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีได้มอบให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามเป็นต้นแบบการป้องกันปราบปรามและควบคุมโรคให้เกิดความยั่งยืนและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ได้

โครงการฝังขะกลายเป็นต้นไม้

ในปี 2562 ปัญหาขะที่ถูกทิ้งเรี่ยราดตามริมคลองโดยเฉพาะอย่างยิ่งขะอินทรีย์และขะจากเปลือกไข่ที่มาจากการทำงานหวานอันมีชื่อเสียงของชาวนาพันสาม ประกอบกับชุมชนนาพันสามไม่มีถังขะนำบ้าน ไม่มีรถขะมาจัดเก็บ มีแต่การจัดขะด้วยชุมชนเองอย่างไรก็ดี ยังมีขะที่ถูกทิ้งจากเศษเปลือกไข่หลงเหลืออยู่และกลายเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน จนเป็นที่มาของโครงการชุมชนปลอดขะ ซึ่งโครงการฝังขะกลายเป็นต้นไม้เป็นโครงการที่พัฒนารูปแบบมาจากโครงการชุมชนปลอดขะ โดยมีการจุดประกายจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านหมู่ 6 ที่เข้ามาพูดคุยกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม โดยปัญหาดังกล่าวจึงได้นำเข้าสู่สภากาแพเพื่อหาข้อยุติ จนเป็นที่มาของการริเริ่มนวัตกรรมให้มีการแปรสภาพขะเปลือกไข่ให้เป็นต้นไม้ ซึ่งมติที่ประชุมของสภากาแพและชาวบ้านหมู่ 6 เห็นชอบอย่างมากในโครงการดังกล่าว เนื่องจากการแก้ไขปัญหาด้วยแนวคิดที่อาศัยธรรมชาติ นั่นคือ จุดใดที่มีขะ 1 กอง ชุมชนจะร่วมกันปลูกต้นไม้ 1 ต้น ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาร่องขะของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนนาพันสาม

วัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนเรื่องการทิ้งขะไม่เป็นที่เป็นทาง ต้องการให้มีการแปรรูปขะไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดกลิ่นเหม็นจากเปลือกไข่ รวมทั้งยังเป็นการลดปริมาณขะและสร้างสิ่งแวดล้อมที่สวยงามให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งโครงการฝังขะกลายเป็นต้นไม้มีการใช้งบประมาณจำนวน 20,000 บาท ในการดำเนินการ ที่สำคัญ คือ โครงการฝังขะกลายเป็นต้นไม้มีแนวคิดเบื้องหลังเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขะโดยไม่ต้องพึ่งพาให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาออกแบบจัดการปัญหาขะ มุ่งเน้นการใช้หลักธรรมชาติคืนสู่ธรรมชาติโดยใช้ขะอินทรีย์มาทำเป็นปุ๋ยให้แก่ต้นไม้อีกด้วย

กระบวนการดำเนินงานเริ่มจากชุมชนในพื้นที่สำรวจบริเวณที่จะปลูกต้นไม้ มีการตัดแยกขยะที่ไม่ใช่ขยะอินทรีย์ออกจากกองขยะ หลังจากนั้น ชาวบ้านช่วยกันลงมือขุดหลุมจัดเตรียมการปลูกต้นไม้ มีการนำขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายง่ายใส่ลงในหลุมบริเวณกองขยะ และนำต้นไม้ที่แต่ละครัวเรือนแบ่งปันมาปลูกตามกองขยะ และนำเปลือกไข่มาโรยบนดินบริเวณหลุมต้นไม้ ถือเป็นแร่ธาตุสำคัญที่ช่วยทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตโดยไม่ต้องใส่ปุ๋ยเคมี โดยจุดใดที่มีขยะ 1 กองจะต้องปลูกต้นไม้ 1 ต้น อีกส่วนให้ชุมชนร่วมบริจาคขวดพลาสติกเพื่อนำมาเป็นที่บรรจุดินปลูกต้นไม้และให้ชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงร่วมกันดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้

ผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมทำ ร่วมเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนตำบลที่มีปัญหาขยะตกค้างให้เป็นตำบลที่สะอาดและสวยงาม สร้างภูมิทัศน์ของตำบลน่าพินสามร่มรื่นมากขึ้น ซึ่งชุมชนน่าพินสามถือว่าเป็นความภาคภูมิใจในการคิดออกแบบจัดการพื้นที่ชุมชนของตนเอง โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยมีปริมาณต้นไม้เพิ่มขึ้น จำนวน 5,000 ต้น โดยแยกประเภทเป็นต้นตาล 1,200 ต้น ทองอุไร 3,000 ต้น สะเดา 200 ต้น มะขาม 200 ต้น พยุง 200 ต้น สน 200 ต้น รวมทั้งยังเป็นการรีไซเคิลขยะจากกองขยะเป็นรายได้เฉลี่ย 1,094 บาท/วัน ปริมาณขยะเปียกร้อยละ 70 ถูกกำจัด ใช้เวลาเพียงไม่กี่เดือนภูมิทัศน์ของตำบลน่าพินสามน่ามองขึ้น สร้างสิ่งแวดล้อมที่สวยงามจนโครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้ได้กลายเป็นแหล่งพักผ่อน หย่อนใจของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เมื่อได้ผ่านเข้ามาในตำบลน่าพินสาม

นอกเหนือจากสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามและร่มรื่นแล้ว การจัดการปัญหาขยะที่ดีที่สุดคือ การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรู้จักคุณค่าของขยะ รู้จักใช้ประโยชน์จากขยะต่อยอดเป็นผลทวีคูณ (Multiplier Effect) ให้กับพื้นที่ในตำบลนาพันสามกลายเป็นชุมชนที่น่าท่องเที่ยวและดึงดูดให้เข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การคิดออกแบบจัดการพื้นที่ภายใต้โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้เป็นแนวคิดที่ง่ายไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นแต่เน้นเรื่องการปลูกจิตสำนึก เน้นการพึ่งตนเองของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self-Reliance)

ประโยชน์สำคัญอีกประการ คือ โครงการฝังขยะกลายเป็นต้นไม้เป็นแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ได้เป็นอย่างดี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่าภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนได้นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยาก แต่เรื่องที่ยาก คือ หากไร้ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่คำนึงและฟังเสียงความต้องการแท้จริงของชุมชน อัตลักษณ์ คุณค่าและคุณภาพชีวิตของชุมชนจะไม่มี ความหมาย และสิ้นคลอนการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของตำบล กล่าวถึงที่สุดแล้วโครงการนี้ไม่เพียงแต่จะสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนนาพันสามเท่านั้น แต่สะท้อนให้เห็นถึงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามมีความเป็นเลิศและเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ
ประจำปี 2563

ด้านการเสริมสร้าง สันติสุขและ ความสามานฉันท์

1

เทศบาลนครขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

เทศบาลนครขอนแก่น

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

การบริหารงานของ เทศบาลนครขอนแก่น

เทศบาลนครขอนแก่น ยึดหลักการพัฒนา และขับเคลื่อนเมืองด้วยวิสัยทัศน์ “พัฒนาเมืองสู่สากล สร้างสังคมแห่งความสุข” ด้วยความมุ่งมั่นในการวางรากฐานการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ ได้มีการพัฒนาเมืองจากการสะสมเชิงปริมาณมุ่งสู่คุณภาพด้วยการพัฒนาในมิติที่หลากหลาย ทั้งการสร้าง ความเข้มแข็งภาคประชาชนและสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงานด้วยการบริหารเมืองแบบ “ซูปเปอร์ทีม”

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-221202

โทรสาร 043-224033

ประชากร

113,604 คน

(ชาย 53,609 คน หญิง 59,995 คน)

พื้นที่

46 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 95 ชุมชน)

รายได้

771,111,296.55 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

607,849,257 บาท

คณะผู้บริหาร

นายธีระศักดิ์ ฑีฆายุพันธุ์

นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น

ดร.กฤษณวรรณ ไชยนิจ

ปลัดเทศบาลนครขอนแก่น

นายบุญฤทธิ์ พาณิชย์รุ่งเรือง

ประธานสภาเทศบาลนครขอนแก่น

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 16 คน

หญิง จำนวน 6 คน

โดยมีซูเปอร์ทีมภายในองค์กรเน้นการสื่อสารทำความเข้าใจ การสร้างทีม การพัฒนาบุคลากร พัฒนาวิธิตัด เรียนรู้ร่วมกัน และซูเปอร์ทีมภายนอกองค์กร โดยมีภาคีเครือข่ายที่พร้อมจะร่วมมือและสนับสนุนกิจการอันเป็นประโยชน์ต่อเมืองขอนแก่น “สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน” และใช้หลักการทำงานสร้างความเท่าเทียม อย่างทั่วถึง เสมอภาค ทั้งเพศ วัย ฐานะ ลดความเหลื่อมล้ำ โดยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่เทศบาลจัดให้ได้อย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นที่มาของสังคมที่สมานฉันท์ สามัคคี ลดความขัดแย้งและสันติสุขเพื่อร่วมกันก้าวสู่เมืองสากลและสังคมแห่งความสุขต่อไป

จุดเด่นของการดำเนินงานเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและเสริมสร้างสังคมสันติสุขและความสมานฉันท์ของเทศบาลนครขอนแก่น คือการที่กลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ มารวมตัวกันในการแลกเปลี่ยนความสนใจและข้อมูล รวมทั้งปรับความเข้าใจ เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มชุมชนในเมืองเพื่อพัฒนาย่านกลางเมือง การปรับปรุงอาคาร รวมทั้งมีความคิดริเริ่มและสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในเมือง และเด็กชายขอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความขัดแย้งและความรุนแรง ด้วยการดำเนินโครงการและกิจกรรมของเทศบาลที่มีความโดดเด่นในเรื่องการป้องกันปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น โครงการฟื้นฟูเยียวยาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนชายขอบในสังคมเมือง และโครงการที่สร้างสังคมสันติสุขและความสมานฉันท์ เช่น โครงการคนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์

โครงการฟื้นฟูเยียวยาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนชายขอบในสังคมเมือง

เทศบาลนครขอนแก่นประสบปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนชายขอบหลุดจากระบบการศึกษาภาคปกติมาอยู่นอกระบบมากขึ้นจนเป็นปัญหาสังคม มีการรวมกลุ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นแก๊งมากกว่า 20 แก๊งในเขตตัวเมือง มีการวางระบบการปกครองกันเอง มีระบบอำนาจมืด (มาเฟีย) มีหัวหน้าแก๊งคอยจัดการวางอำนาจกับลูกน้อง ชักชวนทำสิ่งไม่ดี สร้างปัญหาในสังคม ก่อความวุ่นวาย ยกพวกตีกัน แต่ละกลุ่มแก๊งจะมีประเด็นขัดแย้งกัน เป็นคู่อริกัน มักจะก่อปัญหาทะเลาะวิวาทกัน จนสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน สร้างความรำคาญใจและความหวาดกลัวแก่ผู้คนในชุมชน จนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นสะสมและอยู่กับสังคมเมืองขอนแก่นยาวนานทั้งยังพัฒนาความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ ไม่ได้รับการใส่ใจจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือบางหน่วยงานไม่เอียงแกล้วเพราะเป็นงานที่ยากและต้องใช้ระยะเวลานาน เนื่องจากคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนชายขอบไม่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียม ไม่มีโอกาสทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนชายขอบรู้สึกด้อยค่า ไม่มีตัวตน ไม่มีคุณค่า ไม่ได้ได้รับความสนใจจากสังคม จึงต้องเรียกร้องความสนใจ โดยการสร้างปัญหาหรือรวมตัวเป็นกลุ่มสร้างการยอมรับจากพวกพ้อง และสังคม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่นได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว จึงได้พยายามหาวิธีแก้ไขและลดปัญหาดังกล่าว โดยให้การเข้าหากลุ่มเป้าหมายแบบไม่เป็นทางการ ใช้วิธีการและท่าทีแบบ

คนธรรมดาคุยกัน เน้นความเท่าเทียม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยการดึงหัวหน้ากลุ่มแก๊งค์ต่าง ๆ และสมาชิกมาทำกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ ทำกิจกรรมเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยค่อย ๆ ปรับทัศนคติให้กลุ่มเด็ก เจ้าหน้าที่คณะทำงานสร้างความเชื่อใจไว้วางใจและมีความจริงใจในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการ 5 c ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. Core person คือ การค้นหาทีมงาน จากองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการยกระดับและพัฒนาเด็กชายขอบ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่การศึกษาออกโรงเรียน วัด ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ ฯลฯ ซึ่งหากสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีผู้รู้จากหลายสาขาวิชาย่อมทำให้เกิดการประสานที่ลงตัว รวมทั้งการค้นหาและเข้าถึงกลุ่มเด็กที่มีปัญหา วิธีการคือ พวกเขาอยู่ที่ไหนไปหาที่นั่น เช่น วงเหล้า พื้นที่เสี่ยงสถานบันเทิง สนามกีฬา หน้าเวทีคอนเสิร์ต เวทีหมอลำ ทั้งนี้ต้องไปเจอบ่อย ๆ ตีสนิทจนเขายอมรับเข้ากลุ่ม/นับถือ หรืออาจจะเชื่อมต่อผ่านแกนนำ เช่น หัวหน้ากลุ่มแก๊งค์ผู้นำชุมชน ผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้ใหญ่ใจดีที่มีบารมีที่เด็กเคารพนับถือและเชื่อฟัง โดยเชื่อใจผู้นำเหล่านี้ และชวนทำงานเชื่อมต่อกับเด็ก เน้นส่งเสริมให้ผู้นำเหล่านี้ลุกขึ้นมาทำเอง รู้สึกเป็นเจ้าของ โดยฝ่ายราชการทำหน้าที่กระตุ้น และสนับสนุนเท่านั้นไม่ต้องไปทำแทน

2. Connect เชื่อมโยงและบูรณาการทำงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาสังคม ในรูปแบบคณะทำงานทั้งที่เป็นทางการโดยการทำ MOU และไม่เป็นทางการให้ความสำคัญทุกภาคส่วนโดยแบ่งกิจกรรมรับผิดชอบตามกรอบอำนาจหน้าที่และความถนัดมากกว่า 20 หน่วยงาน เช่น กศน.อำเภอเมืองขอนแก่น สมาคมไทศึกษา มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก(บ้านลูกรัก) ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์เฟรนด์คอนเนอร์ทูปีนิมเบอร์วันจังหวัดขอนแก่น ศูนย์เยาวชนและครอบครัวเทศบาลนครขอนแก่น มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายสุขภาพ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ประสานงานเอาชนะยาเสพติดอำเภอเมืองขอนแก่น สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น ศูนย์บำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช ศูนย์ยุติธรรมรุนแรงต่อเด็กและสตรี OSCC โรงพยาบาลขอนแก่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กถูกเงินสำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 6 ขอนแก่น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ฯลฯ

3. Control อันดับแรกผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่นต้องเข้าใจปัญหา รวมถึงมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน ทั้งรัฐ เอกชนและประชาสังคม เป็นพื้นฐานของการสร้างความสมานฉันท์ จึงผลักดันให้มีความสำคัญจริงจิ่งในการกำกับ ติดตามการทำงานของคณะทำงานเป็นระยะ โดยการดำเนินงานที่สำคัญนอกจากการอบรมให้ความรู้ ใช้กิจกรรมบำบัด เยียวยาทั้งด้านร่างกาย และจิตใจกับเด็กกลุ่มนี้ ในช่วงแรกเทศบาลใช้รูปแบบการฝึกอบรม ค่ายแกนนำเยาวชน 3 วัน 2 คืน จัดให้มีกิจกรรมบำบัด เยียวยาจิตใจ นำเด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเข้ารับการฝึกอบรมตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งต่อมาพบว่ายังไม่เพียงพอที่จะปรับพฤติกรรม

ต่อมาจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์สร้างโอกาสเยาวชน (บ้านเรา) เปรียบเสมือน “บ้าน” ที่เด็กบางคนไม่เคยมี หรือจากมานานซึ่งสามารถรับให้เข้ามาอยู่ได้เฉพาะเยาวชนเพศชาย ส่วนเยาวชนหญิง เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องการดูแล หากไม่มีที่อยู่จะส่งต่อการดูแลไปยังเครือข่าย เช่น มูลนิธิช่วยเหลือนักเรียน (บ้านลูกรัก) อายุไม่เกิน 18 ปี ให้มีที่พักและได้รับการดูแลที่เหมาะสม หรือทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุ มากกว่า 18 ปี ส่งต่อการดูแลไปยังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งสามารถดูแลด้านที่พักและอาชีพได้ดีกว่า หากเยาวชนต้องได้รับการเยียวยาทางด้านสภาพจิตใจจะถูกส่งต่อไปยังศูนย์บ้านพักเด็กและครอบครัว โดยมี “พี่เปี้ยก” ผู้เปรียบเสมือนหัวหน้า พี่ชาย หรือพ่อ ตามแต่ที่พวกเขาอยากให้เป็น เป็นผู้ดูแล ศูนย์สร้างโอกาส คอยดูแลความสงบเรียบร้อยและพฤติกรรมของเด็กเหล่านั้น

4. Continue เป็นโครงการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ตั้งแต่ปี 2554 ในช่วงเกือบ 10 ปี เทศบาลนครขอนแก่นปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ลองผิดลองถูก มีเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการถึงปัจจุบันประมาณ 900 คน และเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น จนในที่สุดศูนย์สร้างโอกาสก็มีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งมากขึ้นตามลำดับ มีการส่งต่อโดยการจัดกลุ่มเด็กตามความต้องการจากกิจกรรมค่าย 3 วัน 2 คืน รุ่นละ 50 คน ปีละ 3 รุ่น ตั้งแต่ปี 58 เพื่อคัดกรองเด็กตามปัญหาไปตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เทศบาลจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง สังเกตพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล เสริมจุดแข็ง - ลดจุดอ่อน ดูแลทั้งด้านกายภาพ จิตใจ รวมถึงการใช้ชีวิต

5. Complete จุดมุ่งหมายของโครงการที่สำคัญคือให้เด็กเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถเข้าระบบการศึกษา กลับสู่ครอบครัว หรือมีอาชีพ ยกฐานะคุณภาพชีวิตผ่านกิจกรรมและหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้รับพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจนได้รับการยอมรับจากสังคม เช่น เด็กบางคนที่สามารถพัฒนาได้และมีความตั้งใจ

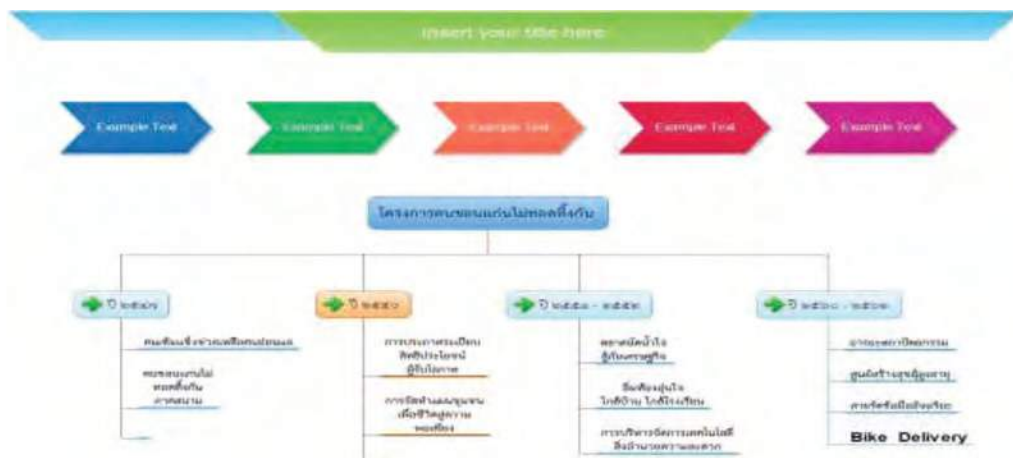
เทศบาลคัดเลือกให้เป็นพนักงานเทศกิจ หรือภาคีเครือข่ายช่วยหางานที่เหมาะสมตามความสนใจ

ผลสัมฤทธิ์ที่แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมของโครงการฟื้นฟูเยียวยาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนชายขอบในสังคมเมืองของเทศบาลนครขอนแก่น ทำให้กลุ่มเด็กและเยาวชนชายขอบในสังคมเมืองสามารถปรับเปลี่ยนตัวเองให้กลายเป็นคนดีของสังคมไม่สร้างความเดือดร้อน และก่อปัญหาในชุมชน ส่งผลทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข เกิดความสามัคคีกันอย่างยั่งยืน เห็นได้จาก สามารถลดปัญหาด้านความขัดแย้งในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ จากผลการสำรวจข้อมูลของสถานีตำรวจอำเภอเมืองขอนแก่น มีคดีความเกี่ยวการทำร้ายร่างกายในเด็กและเยาวชนลดลงอย่างต่อเนื่อง การที่มีเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ กำลังศึกษาระบบพิเศษ กศน. ม.3 จำนวน 112 คน กำลังศึกษาระบบพิเศษ กศน. ม.6 จำนวน 41 คน และกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน รวมทั้งมีกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพ เช่น ซ่อมมอเตอร์ไซด์ อาสาเทศกิจ ทำกรอบรูป ทำร้านอาหาร ทำงานก่อสร้าง รวมทั้งสิ้น 46 คน ช่วยทำให้มีบัตรประชาชน 5 คน และส่งกลับสู่ครอบครัวได้อีก 13 คน โดยสามารถเปลี่ยนตัวเองให้เป็นแกนนำคณะทำงานโครงการดังกล่าวอีก 10 คน เป็นต้น

ผลของการต่อยอดหรือนวัตกรรมการดำเนินงานเห็นได้จากการที่เด็กเหล่านี้กลับมามีคุณภาพชีวิตที่ดี ขณะเดียวกันมีเด็กอีกกลุ่มหนึ่งไม่มีครอบครัวเป็นเด็กเร่ร่อนไม่มีที่พึ่งไม่มีบ้านอยู่จึงทำให้เขาเหล่านี้มีพัฒนาการที่ถอยหลัง ดังนั้น จึงต้องพัฒนาต่อยอดจากโครงการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนชายขอบในสังคมเมือง โดยการจัดตั้งศูนย์สร้างโอกาสเด็กและเยาวชนบ้านเราเทศบาลนครขอนแก่นขึ้น ภายใต้แนวคิดหลักการที่อยากจะมีบ้านที่เป็นศูนย์พักพิงสำหรับเด็กที่ไม่มีบ้านอยู่หรือครอบครัวแตกแยกไม่สามารถกลับเข้าบ้านได้ ให้มาอยู่พักพิงอาศัยชั่วคราว ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาตัวเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มีระบบพี่เลี้ยงที่ดูแลเปรียบเสมือนครอบครัวดูแล ซึ่งจะทำให้เขาไม่กลับไปสู่พื้นที่มืดหรือพื้นที่เสี่ยงอันตรายอีก ดังนั้นศูนย์สร้างโอกาสเด็กและเยาวชนบ้านเรา จึงเป็นศูนย์ที่มุ่งสร้างโอกาสเด็กเยาวชนที่กลับตัวกลับใจหรือเด็กที่ด้อยโอกาส มีที่อยู่กิน ที่หลับที่นอน มีเพื่อน มีพี่ มีน้อง เป็นครอบครัวเสมือนที่มาดูแลพวกเขา และเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับพวกเขา ให้สามารถพลิกฟื้นพัฒนาตัวเองเริ่มต้นชีวิตใหม่และเป็นคนดีของสังคมต่อไป

โครงการคนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน

จากปัญหาของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ภาระค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในสังคมของเด็กนักเรียน ปัญหาผู้สูงอายุผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคม ไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ขาดโอกาสและสิทธิเท่าเทียมทางสังคม ดังนั้น เพื่อให้เทศบาลนครขอนแก่นเป็น “เมืองแห่งความสุข... เป็นมิตรกับทุกกลุ่มวัย” คณะผู้บริหารเทศบาลได้ตระหนักถึงปัญหาจึงให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ริเริ่มโครงการคนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข ในส่วนของการดำเนินงานเริ่มจากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจากผู้มีจิตอาสา และหน่วยงานในจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการภาคีเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน จนเกิดกิจกรรมภายใต้โครงการคนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน ดังนี้

๑ อิ่มท้อง อุ่นใจ ใกล้บ้านใกล้โรงเรียน เป็นกิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ในชุมชน จำนวน 150 คน ที่ผ่านการคัดกรองขึ้นทะเบียนในโครงการคนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน ให้ได้รับอาหารอย่างน้อยวันละ 1 มื้อในการดำรงชีพ โดยผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ดูแลสามารถไปรับอาหารด้วยตนเองที่ร้านอาหารในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหรือโรงเรียนใกล้บ้าน กรณีที่ไม่มีผู้ดูแล ไม่สามารถรับอาหารเองได้ มีบริการจิตอาสาส่งอาหารถึงบ้าน เป็นการให้อย่างมีคุณค่า และสร้างกระแสการช่วยเหลือกันในชุมชน นอกจากอาหารหนึ่งมื้อที่ได้รับงบประมาณจากสำนักสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุ คนพิการที่อาศัยอยู่

บ้านตามลำพัง ยังได้รับการปันน้ำใจจากเพื่อนบ้าน โรงเรียน สนับสนุนอาหารยังชีพให้ครบทุกมื้อในแต่ละวัน

๑๐ **ขอนแก่นเมืองใจดีการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล** เป็นกิจกรรมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้บริการสาธารณะ การทำกิจกรรมนอกบ้านได้อย่างสะดวก ปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ สตรีมีครรภ์ เด็ก โดยมีการจัดทำทางลาดเพื่อคนพิการตามหลักการอารยะสถาปัตยกรรม (Universal Design) 85 จุด ในถนนสายหลัก สำนักงานเทศบาลนครขอนแก่น สวนสาธารณะ สถานีขนส่งผู้โดยสาร (บ.ข.ส.) ศาลาที่พักผู้โดยสาร สนามกีฬากลางจังหวัดขอนแก่น โรงเรียนโสตศึกษา เป็นต้น โดยมีการอบรมช่าง เพื่อร่วมในการสำรวจและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะในชุมชนเพื่อความสะดวกในการเดินทาง ของผู้สูงอายุ คนพิการ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยี ช่วยอำนวยความสะดวกในบ้าน เช่น ชุดเปิด-ปิด อุปกรณ์ไฟฟ้าอเนกประสงค์ อุปกรณ์แจ้งเหตุฉุกเฉินในชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น และช่างชุมชนที่ผ่านการอบรมแล้ว จำนวน 60 หลังคาเรือน ผลการดำเนินงาน มีหน่วยงานองค์กร ภาคีเครือข่าย เข้าร่วมในโครงการและลงนามความร่วมมือ จำนวน 23 หน่วยงาน ทำให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานโครงการ

๑๑ **การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุและคนพิการ** เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข สัมพันธ์กับสภาพความเป็นอยู่ เช่นการปรับปรุงห้องน้ำ พื้นทางเดิน ซ่อมแซมหลังคาบ้านกันแดดกันฝน โดยมีสถาปนิก นักกายภาพบำบัด ผู้จัดการระบบดูแลผู้สูงอายุ (Care manager - CM) ผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (Care Giver -

CG) และจิตอาสาดูแลคนพิการ (Disability Care Giver – D Care) ร่วมกันดำเนินการตาม บทบาทหน้าที่ ดำเนินการซ่อมแซมไปแล้ว จำนวน 21 หลังคาเรือน

● ศูนย์สร้างสุขผู้สูงอายุพระธรรมวิสุทธิอาจารย์ (คุณ ชันติโก) เป็นศูนย์เรียนรู้ การดูแลผู้สูงอายุและให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและคนพิการที่ครบวงจรทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา สร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อม เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กิจกรรมในศูนย์มีทั้งบริการตรวจคัดกรองร่างกาย ภาวะซึมเศร้า สมองเสื่อม การนวดแผนไทย กายภาพบำบัด ฝึกสมาธิ การทรงตัวป้องกันการหกล้ม การฝึกทำอาหาร หลักสูตรการฝึกออกกำลังกายสมองป้องกันภาวะซึมเศร้า และสมองเสื่อม กิจกรรมสนทนาการต่าง ๆ

ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการมีการจัดทำยุทธศาสตร์การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 396 คน แบ่งเป็นกลุ่มติดบ้าน 283 คน กลุ่มติดเตียง 113 คน โดยพบว่าผู้สูงอายุ สามารถดูแลตนเองได้ อายุยืนยาวขึ้น มีความสุขในการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยมีการนำนวัตกรรมสายรัดข้อมืออัจฉริยะ wristband มาใช้กับผู้สูงอายุ ทำให้รับรู้ภาวะสุขภาพ แบบเรียลไทม์ เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต ข้อมูลการนอนหลับ การนับก้าวเดิน การเผาผลาญแคลอรี เป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกจากนี้ ยังสามารถเก็บข้อมูลสุขภาพไว้ในระบบทำให้เกิดความสะดวกในการประเมินผลสุขภาพ รวมถึง สามารถรับมือกับเหตุฉุกเฉินได้โดยกดปุ่มเรียกรถพยาบาลผ่านแอปพลิเคชัน ในส่วนของการดูแลผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ได้รับการปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต

ความยั่งยืนและความต่อเนื่องของโครงการ มีดังนี้

1. ศูนย์สร้างสุขผู้สูงอายุ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน เช่น คลินิกผู้สูงอายุ คลินิกกายภาพบำบัด คลินิกแพทย์แผนไทย และ กำหนดการให้บริการประจำวันโดยบุคลากรจากโรงพยาบาลขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น กลุ่มชมรมต่าง ๆ และจิตอาสา

2. มีการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจากโรงพยาบาลขอนแก่น สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น กองทุนดูแลผู้สูงอายุ ระยะยาว (LTC) กองทุนสุขภาพเทศบาลนครขอนแก่น และการสนับสนุนทางสังคม เช่น การบริจาค การจัดทำผ้าป่า

3. ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ เริ่มตั้งแต่ การจัดทำแผนชุมชน การสำรวจผู้สูงอายุและคนพิการที่มีภาวะพึ่งพิง และความต้องการช่วยเหลือ การร่วมเป็นจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุและคนพิการ จำนวน 102 คน และร่วมหาแหล่งงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุและคนพิการ ผ่านกองทุนสุขภาพเทศบาลนครขอนแก่น
4. มีหน่วยงานเครือข่าย ร่วมลงนามความร่วมมือ (MOU) ในกิจกรรมขอนแก่นเมืองใจดีการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ถึง 23 หน่วยงาน
5. มีการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลนครขอนแก่นที่ต่อเนื่องและปรากฏในแผนพัฒนาเทศบาล

โครงการศรีจันทร์ย่านสร้างสรรค์ ความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ

ในอดีตย่านศรีจันทร์เคยเป็นย่านการค้าเก่าแก่และเคยรุ่งเรือง และในปัจจุบันย่านธุรกิจศรีจันทร์นี้กำลังตกอยู่ในภาวะซบเซา เนื่องจากย่านศรีจันทร์เป็นย่านรถติด ไม่มีที่จอด ไม่มีสถานที่ดึงดูดให้ผู้คนมาทำธุรกิจและท่องเที่ยว ไม่มีธุรกิจหรือร้านค้าใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ สภาพพื้นที่ไม่น่าเดิน ทิวทัศน์ไม่น่ามอง ไร้ผู้คนสนใจย่านนี้อีกต่อไป ดังนั้น ชาวศรีจันทร์จึงมารวมตัวกันเพื่อพัฒนาให้ย่านศรีจันทร์ยังคงมีมนต์เสน่ห์ของความคลาสสิกแบบดั้งเดิม แต่เพิ่มความทันสมัยและสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนเข้ามาในย่าน ทำให้ย่านกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โดยเมื่อเริ่มทำการพัฒนาย่านศรีจันทร์ ก็เกิดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ตั้งอยู่บนถนนศรีจันทร์ มีหลายหน่วยงานต่างต้องการใช้พื้นที่ การทำธุรกิจแบบเก่า กับธุรกิจแบบใหม่ที่ไม่เอื้อต่อกัน ปัญหาการทำงานร่วมกันของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมักเป็น Top-Down ทำให้การพัฒนาไม่สำเร็จ โดยมีบทเรียนจากการพัฒนาย่าน “Center Point” ของถนนศรีจันทร์ ก่อนดำเนินการเคยมีการจัดเวทีสาธารณะ 3-4 ครั้ง พอดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วกลับไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนในการพัฒนาย่านศรีจันทร์ ใช้กระบวนการขับเคลื่อนเมืองให้เป็น Smart City โดยเริ่มศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเมืองพิเศษ มีการนำผลจากการศึกษามาใช้เป็นเวทีในการจัดการความขัดแย้ง มีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย พนักงานในเทศบาล ชุมชนและอาสาสมัคร คนรุ่นใหม่และผู้นำการเปลี่ยนแปลง นักธุรกิจ นักศึกษา สื่อมวลชน และ NGO รวม 773 คน และมีการลงฉันทามติเห็นชอบต่อโครงการนำร่อง คือ “โครงการ สุขชุมชน คือขอนแก่น เมืองสร้างสรรค์” และได้อาสาสมัคร (อาสาสมัคร) มาร่วมขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่

ย่านศรีจันทร์โดยรอบ ในการดำเนินงานเพื่อลดความขัดแย้งก่อนการพัฒนา ย่านศรีจันทร์จะมีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็น ลงสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ (เดินฟังเมือง) สอบถามความคิดเห็นความต้องการของคนในย่าน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ได้ข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนา ย่านสร้างสรรค์ศรีจันทร์ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มศรีจันทร์คลับขึ้นในรูปของคณะทำงาน เพื่อส่งเสริมประชาชนมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ เกิดความสามัคคีของคนในย่าน รวมทั้งจัดให้มีการสานเสวนากันเป็นประจำ เพื่อหารือร่วมกันพัฒนา ย่านศรีจันทร์ โดยสามารถทลายกำแพงที่เป็นอุปสรรค และความขัดแย้งที่มีมาแต่ก่อนลงได้ จนนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกันจากทุกภาคส่วนทุกฝ่าย

จุดเด่นในการพัฒนา ย่านศรีจันทร์ จะมีการดำเนินการร่วมกับเครือข่าย Thailand Creative & Design Center: TCDC โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการในการสร้างนวัตกรรมบนรากฐานของความเข้าใจเชิงลึกที่มีคนเป็นศูนย์กลาง มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อน ย่านศรีจันทร์ โดยมีหลักสำคัญคือ ค้นหาความต้องการเชิงลึกและเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ย่านศรีจันทร์ให้เป็นย่านสร้างสรรค์ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ สำรวจปัญหา สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ยังมีการดำเนินงานควบคู่ไปกับการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน co-create เพื่อให้การพัฒนา ย่านสร้างสรรค์ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวม เกิดเป็นการพัฒนาสังคมให้มีความสันติสุขและสมานฉันท์อย่างยั่งยืน

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการรวมพลังของชาวศรีจันทร์และคนขอนแก่น ในการขอใช้ประโยชน์พื้นที่รอบถนนศรีจันทร์เป็นพื้นที่สำหรับ ใช้ประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมให้อยู่ในความดูแลของ เทศบาลโดยไม่เกิดความขัดแย้งใด ๆ และเกิดกลุ่ม “ศรีจันทร์ คลับ” เกิดการสานเสวนากันเป็นประจำของกลุ่มและ ประชาชนโดยรอบพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความสามัคคี กลมเกลียวกันในกลุ่ม ส่งผลให้ได้แนวทางการพัฒนาย่านที่ เป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง และ กิจกรรมที่ชาวศรีจันทร์และเครือข่ายร่วมกันดำเนินการ ขับเคลื่อนของเศรษฐกิจภายในย่านศรีจันทร์ เช่น การจัด ประชุมศรีจันทร์คลับ Srichan Club Meeting เป็นประจำทุก เดือน เพื่อร่วมกันหารือ ช่วยกันพัฒนาย่านศรีจันทร์ จัดกิจกรรมประกวดออกแบบลานสร้างสรรค์ศรีจันทร์คลับ จัดเวทีสัมมนา เรื่อง “พื้นเมือง เปลี่ยนห้องแถวเก่า เป็นห้องเช่า โฮสเทล” เป็นต้น

รางวัลพระปกเกล้าทองคำ
ประจำปี 2563

ด้านการเสริมสร้าง เครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม

2 เทศบาลตำบลบ้านแฮด
อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

4 เทศบาลตำบลป่าแดด
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

6 เทศบาลตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3 เทศบาลตำบลชมพู
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

5 เทศบาลตำบลก่อ
อำเภอสี จังหวัดลำพูน

7 เทศบาลตำบลกำแพง
อำเภอละงู จังหวัดสตูล

8 องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย
อำเภออุ้มถ่อง จังหวัดสุพรรณบุรี

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง

จังหวัดสตูล 91000

โทรศัพท์ 074-712-380

โทรสาร 074-723-183

ประชากร

323,688 คน

(ชาย 160,984 คน หญิง 162,704 คน)

พื้นที่

2,807.52 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 297 หมู่บ้าน)

รายได้

181,600,035.69 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

138,328,342.51 บาท

คณะผู้บริหาร

นายสัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

ด.ต.สุกฤษฎี มอญแก้ว

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

นางบุญยืน รัตนชาติรี

ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 13 คน

หญิง จำนวน 1 คน

การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ครอบคลุมในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับโลก เกษตรยั่งยืน สังคมน่าอยู่” นอกจากนี้นโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่เข้ามาช่วยกันเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนท้องถิ่น และแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลมีโครงการ/กิจกรรมที่หลากหลายที่สามารถเชื่อมโยงหรือบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกันได้ ทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ผ่านกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) และแบบเครือข่าย (Network) ทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการทำงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดออกไปอย่างกว้างขวาง จนเกิดเครือข่ายที่เข้ามาทำงานร่วมกันมากกว่า 50 เครือข่าย เช่น เครือข่ายด้านสาธารณสุข เครือข่ายด้านการท่องเที่ยว เครือข่ายด้านการศึกษา เครือข่ายด้านการส่งเสริมอาชีพ และเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การทำงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดรูปแบบการทำงานใน 2 รูปแบบ คือ

● **รูปแบบความสัมพันธ์แนวราบ:** เป็นรูปแบบการทำงานที่เกิดจากความสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลกับเครือข่ายต่างๆ ที่เข้ามาทำงานร่วมกันในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่

● **รูปแบบความสัมพันธ์แนวตั้ง:** เป็นรูปแบบการทำงานที่เกิดจากความสัมพันธ์ในแนวตั้ง โดยดึงเครือข่ายต่างๆ เข้ามาเป็นคณะทำงานร่วมกันในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่

บทบาทสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล มีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างความเหนียวแน่นและความร่วมมือเพื่อประสานประโยชน์ ตลอดจนมุ่งสร้างการทำงานรูปแบบเครือข่าย ซึ่งมีบทบาทการทำงานสร้างภาคีเครือข่าย ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีและขยายรูปแบบการดำเนินงานให้กว้างขวางมากขึ้น โดยสมาชิกเครือข่ายให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมลงมือทำกิจกรรมจนสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในสังคม ได้แก่ งานว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติจังหวัดสตูล และงาน Satun UNESCO Global Geopark

2. การสนับสนุนสมาชิกทุกเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม และขยายจำนวนสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพ ศูนย์บริการอุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องฟื้นฟู

3. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล โดยการตอบแทนและสร้างขวัญกำลังใจในหมู่สมาชิก ผ่านการจัดโครงการศึกษาดูงานต่างจังหวัดให้แก่สมาชิกเครือข่ายเป็นประจำทุกปี

4. การสร้างความเข้มแข็งในหมู่สมาชิกด้วยกัน ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่ายจนประสบความสำเร็จ เช่น เครือข่ายกิจกรรมการจัดการขยะอันตราย

5. การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้แก่สมาชิกเครือข่ายผ่านการสร้างกติการ่วมกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายการวางซั้งเชือกในทะเล

6. การให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงาน จนเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

7. การสร้างรูปแบบการสื่อสารระหว่างเครือข่ายทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนการสร้างการรับรู้ในวงกว้างผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ และช่องทางสื่อสารอื่นๆ

บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดข้างต้นนี้ได้นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กรและยังนำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กรในการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน นั่นคือ ประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

เครือข่ายสตูดิโอ สตรีท อาร์ต (Satun Street Art)

จังหวัดสตูล มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางทะเล มีทรัพยากรธรรมชาติที่ล้ำค่าอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเลที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลักที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสตูลอย่างมหาศาล ขณะที่การท่องเที่ยวทางบกกลับไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก ทำให้พื้นที่ในเมืองสตูลชบเซา ไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยว จึงส่งต่อผลการกระจายรายได้ของเมืองไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่

จากปัญหาดังกล่าว คณะผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ได้ประสานมายังองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ให้เป็นแกนนำหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ในเมือง โดยเฉพาะย่านเก่าใจกลางเมืองให้กลายเป็นถนนสายพหุวัฒนธรรมเพื่อสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจและพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลจึงจัดการประชุมปรึกษาหารือระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีการลงพื้นที่สำรวจ

และทำประชาคมเพื่อหาฉันทามติร่วมกันก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมสตูล สตริท อาร์ต โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลเป็นแกนนำหลักในการดำเนินงานและประสานความร่วมมือจนก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของ “เครือข่ายจิตอาสาสตูล สตริท อาร์ต” ที่มีเครือข่ายหลากหลายภาคส่วนเข้ามาร่วมมือกัน

การดำเนินงานสตูล สตริท อาร์ต ได้มีกระบวนการดำเนินงานหลายขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็น การกำหนดภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ การประสานงานและความร่วมมือ การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองสตูล ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและกำหนดบทบาทของสมาชิกเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ดังนี้

เครือข่ายภาครัฐ: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล มีบทบาทเป็นแกนนำหลักในการประสานงานโครงการ จัดกิจกรรม และสนับสนุนการประสานงบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานภายนอก ตลอดจนการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายภาครัฐอีกจำนวนมาก ได้แก่ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูลสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสตูล เทศบาลเมืองสตูล สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสตูล และสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสตูล

เครือข่ายภาคเอกชน: สตูล สตริท อาร์ต ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนในพื้นที่หลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น บริษัท เทสโก้ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการแผนแม่บทเมืองและสนับสนุนงบประมาณ เครือข่ายร้านค้าสีและวัสดุก่อสร้างในจังหวัดสตูล มีบทบาทสนับสนุนและอุปกรณ์ในการวาดภาพสตริทอาร์ต ตลอดจนเครือข่ายผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการโรงแรม และผู้ประกอบการร้านค้าร้านอาหาร มีบทบาทประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเครือข่ายและสนับสนุนกิจกรรมสตูลสตริทอาร์ต

เครือข่ายภาคประชาสังคม: กลุ่มผู้นำชุมชนและศิลปินวาดภาพ มีบทบาทในการกำหนดรูปแบบและดำเนินการวาดภาพ โดยจะมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าของบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการวาดภาพ นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนสตูลวิทยา โรงเรียนพิมานพิทยาสรรค์ และวิทยาลัยเทคนิคสตูล จัดกิจกรรมวาดภาพบนฝาผนัง และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะให้แก่นักเรียนนักศึกษา

เครือข่ายสื่อมวลชน: ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมในสื่อช่องทางต่างๆ

สตูดิโอ สตริท อาร์ต จึงกลายเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมที่นำมาสู่ผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมหลายประการ ดังนี้

1. **ด้านการท่องเที่ยว:** เกิดแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม “สตูดิโอ สตริท อาร์ต” ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาชมภาพและถ่ายรูปในเมืองสตูดิโอมากขึ้น

2. **ด้านเศรษฐกิจ:** สตูดิโอ สตริท อาร์ต สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในเมืองสตูดิโอได้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้มากขึ้น มีร้านค้า ร้านอาหาร เปิดให้บริการตลอดเส้นทางท่องเที่ยวสตูดิโอ สตริท อาร์ต เช่น ร้านรับถ่ายภาพฟรีเวดดิ้ง มีรายได้จากการถ่ายภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเป็นรายได้เดือนละ 15,000 บาท

3. **ด้านเครือข่ายความร่วมมือ:** เกิดเครือข่ายจิตอาสาสตูดิโอ สตริท อาร์ต ขึ้นมาเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมภาพวาดฝาผนัง เช่น กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคประชาชน กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มสถาบันการศึกษา และกลุ่มจิตอาสา อีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรักความสามัคคีกันมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานสตูดิโอ สตริท อาร์ต เป็นการประสานความร่วมมือกันทำงานศิลปะบนฝาผนัง เพื่อสร้างกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว จนเกิดเป็นเครือข่ายจิตอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทำงานด้วยใจและเสียสละ การดำเนินงานนั้นได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่คน 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยกลางคน และวัยผู้สูงอายุ จนเกิดเป็นการถ่ายทอดศิลปะจากรุ่นสู่รุ่น เช่น โรงเรียนอนุบาลสตูดิโอได้นำเด็กนักเรียนมาร่วมเรียนรู้การวาดภาพฝาผนังกับกลุ่มศิลปินอาสา และการจัดตั้งกลุ่มวาดภาพศิลปะในโรงเรียนสตูดิโอวิทยา นอกจากนี้ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดินทางมาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก และมีหน่วยงานที่นำภาพสตูดิโอ สตริท อาร์ต ไปพัฒนาต่อยอดเป็นศิลปะบนฝาผนังในพื้นที่ของตนเอง เช่น ภาพฝาผนัง TK Park ของเทศบาลเมืองสตูดิโอ และบริษัทเอกชนนำภาพสตูดิโอ สตริท อาร์ต ไปทำภาพปกปฏิทินและเผยแพร่ต่อไป

เครือข่ายว่าประเพณีและว่านานาชาติ

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่ประชาชนนิยมเล่นว่าวบริเวณท้องทุ่งกันมาก มีการจัดการแข่งขันว่าวเป็นครั้งแรกในจังหวัดสตูลเมื่อปี พ.ศ. 2519 เพื่ออนุรักษ์ประเพณีการเล่นว่าวของจังหวัดสตูลไว้ และยังเป็น การประชาสัมพันธ์ประเพณีที่ยิ่งใหญ่ให้คนทั่วไปได้รับรู้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้ประสานความร่วมมือกันจัดงานประเพณีและว่าวนานาชาติสตูลขึ้นมา โดยในระยะเริ่มแรกที่จัดงานนั้นได้มีการกำหนดกติกาการแข่งขันว่าวประเภทต่างๆ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กับชมรมว่าวทั่วประเทศ จนสามารถกำหนดเป็นแนวทางและกติกากิจการจัดงานได้อย่างเป็นมาตรฐาน

การจัดงานว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติตลอดระยะเวลากว่า 39 ปี ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลสามารถรวบรวมเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและครอบคลุมในทุกระดับ ทำให้งานว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติสตูลเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและทั่วโลก จนได้รับการบรรจุงานว่าวประเพณีดังกล่าวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมหาศาล อีกทั้งงานว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติยังได้รับการยกย่องให้เป็นงานว่าวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่มีเครือข่ายทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ และนานาชาติมากกว่า 100 เครือข่าย จึงนับเป็นความภาคภูมิใจของชาวสตูลที่สามารถพัฒนากิจกรรมในระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับสากลได้

การดำเนินงานเสริมสร้างเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 เป็นต้นมา โดยดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลทำหน้าที่เป็นแกนนำหลักในการดำเนินงานและประสานงานระหว่างภาคีเครือข่ายต่างๆ จนกระทั่งปัจจุบันมีภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมจัดงานว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติสตูลเพิ่มขึ้นกว่า 100 เครือข่าย โดยมีเครือข่ายหลักที่เข้าร่วม ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมกีฬาว่าวไทยจุฬา-ปักเป้า สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล และนอกจากนี้ยังมีเครือข่ายต่างๆ อีกจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายภาคประชาสังคม 68 หน่วยงาน ชมรมว่าวในประเทศไทย 12 ชมรมเครือข่ายว่าวต่างประเทศ 37 เครือข่าย อีกทั้งยังได้รับเกียรติจากสมาคมว่าวเยโฮ ประเทศมาเลเซีย เดินทางมาร่วมลงนามข้อตกลง (MOU) ระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจัดงานว่าวที่ยิ่งใหญ่ในระดับโลกต่อไป

- พ.ศ. 2549 มีเครือข่ายร่วมจัดงาน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล ชมรมว่าวจังหวัดสตูล และบริษัทผลิตภัณฑ์ปลากะป๋องสยาม จำกัด
- พ.ศ. 2550 มีเครือข่ายร่วมจัดงานเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล สถานีตำรวจภูธรเมืองสตูล โรงเรียนสตูลวิทยา ชมรมว่าวในประเทศไทย ชมรมวิทยาสมัครเล่น และกลุ่มผู้ประกอบการ
- พ.ศ. 2554 มีเครือข่ายร่วมจัดงานเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 41 แห่ง เครือข่ายสถานศึกษาในพื้นที่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสตูล เครือข่ายว่าวต่างประเทศ 27 เครือข่าย ชมรมว่าวภายในประเทศ 5 ชมรมเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคเอกชน
- พ.ศ. 2555 มีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเข้าร่วมเพิ่มขึ้นถึง 40 เครือข่าย นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายนักแสดงว่าวต่างประเทศจาก 32 ประเทศ และตัวแทนภาคเอกชนบริษัททรอยนซ์
- พ.ศ. 2562 ปัจจุบันมีภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศ เข้าร่วมมากถึง 100 กว่า เครือข่าย

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมของการแข่งขันว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติสตูลที่เห็นได้อย่างชัดเจน นั่นคือ การเติบโตของภาคธุรกิจและการค้าในพื้นที่จังหวัดสตูล ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลในช่วงการจัดงานว่าวประเพณีเดือนกุมภาพันธ์ 2561 กับเดือนกุมภาพันธ์ 2562 พบว่า จังหวัดสตูลมีอัตราการจองที่พัก

เต็มทุกพื้นที่และมีอัตราการจ้างเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.45 ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น 3,724 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.27 และมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้น 668 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.83 อีกทั้งการแข่งขันว่าประเพณีดังกล่าวสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างมหาศาล ทำให้จังหวัดสตูลมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 11.36 ล้านบาท จึงนับได้ว่า งานแข่งขันว่าประเพณีและว่านนานาชาติสามารถสร้างความสำเร็จในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความยั่งยืนของนวัตกรรมการสร้างเครือข่ายว่าประเพณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้เกิดถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

๑ การถ่ายทอดความรู้ทางตรง: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้เชิญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และเครือข่ายภาคประชาสังคมเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เดินทางมาศึกษาดูงานเพื่อเรียนรู้กระบวนการจัดงานและกระบวนการสร้างเครือข่ายในพื้นที่จนสามารถนำองค์ความรู้นั้นกลับไปดำเนินการต่อในพื้นที่ของตนเอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เดินทางมาดูงานและศึกษารายละเอียดจนสามารถนำความรู้ไปจัดงานว่านสุราษฎร์ธานีได้

๒ การถ่ายทอดความรู้ทางอ้อม: การจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีการเล่นว่าวและประเภทว่าวชนิดต่างๆ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลลงพื้นที่เพื่อหาผู้ที่มีความรู้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้เกี่ยวกับว่าวให้มาเป็นวิทยากร ตลอดจนการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทำว่าวหลังเลิกงาน ซึ่งช่วยให้ประชาชนได้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกัน และยังเป็นสานสัมพันธ์ของคนในชุมชนได้อีกด้วย

เครือข่ายขยะอันตรายสตูล

ปัจจุบันปริมาณขยะอันตรายในจังหวัดสตูลมีแนวโน้มมากขึ้น และกำลังกลายเป็นปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในพื้นที่จังหวัดสตูลนั้นได้มีการจัดการขยะชุมชนมาโดยตลอด หากแต่การจัดการขยะอันตรายจำเป็นต้องอาศัยวิธีการจัดการที่แตกต่างออกไปจากขยะทั่วไป เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้สำรวจปริมาณขยะอันตรายในชุมชน พบว่ามีปริมาณมากถึง 2,588 ตันต่อปี แบ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีปริมาณ

มากที่สุดประมาณ 1,794 ต้นต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 69.32 ของปริมาณขยะอันตรายทั้งหมด รองลงมาเป็นขยะอันตรายจำพวกแบตเตอรี่ หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย และบรรจุภัณฑ์เคมี จำนวน 794 ต้นต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 30.68 ของปริมาณขยะอันตรายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลจึงเล็งเห็นถึงปัญหาของขยะอันตรายในชุมชนที่ยังถูกปะปนกับขยะทั่วไป จึงได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จำนวน 42 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสตูล มาร่วมลงนามข้อตกลง (MOU) ดำเนินการจัดการขยะอันตรายในพื้นที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 จนกระทั่งปัจจุบันเกิดเครือข่ายที่มาดำเนินการร่วมกันกว่า 44 เครือข่าย และเกิดกลุ่มเครือข่ายออนไลน์การจัดการขยะอันตรายมากถึง 100 เครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

◎ **ระยะเริ่มต้น:** เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของพื้นที่ จากนั้นจึงจัดประชุมหรือเพื่อกำหนดทิศทางและแผนงานร่วมกัน ตลอดจนการอบรมปรับทัศนคติ ความคิด และถ่ายทอดความรู้ร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย

◎ **ระยะจัดตั้งเครือข่าย:** ภายหลังจากเกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายแล้ว จึงตัดสินใจร่วมกันสร้างพันธสัญญาในการดำเนินงานร่วมกัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลจึงจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ด้านการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน กับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

◎ **ระยะดำเนินงานและปรับตัว:** มีการรับรู้และสร้างความเข้าใจการทำงานเครือข่ายให้ไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนการวางบทบาทหน้าที่การทำงานของแต่ละเครือข่ายที่ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้ 1) เครือข่ายวิชาการ มีบทบาทด้านการสร้างองค์ความรู้และแนะนำทางด้านวิชาการให้กับเครือข่าย 2) เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการประสานหน่วยงานต่างๆ และสนับสนุนการดำเนินงาน 3) เครือข่ายสาธารณสุข มีบทบาทให้ความรู้จัดสถานที่คัดแยกขยะอันตราย และรวบรวมสถิติข้อมูลขยะอันตรายในพื้นที่ 4) เครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม มีบทบาททรงรณรงค์ให้ความรู้ และสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมส่งต่อขยะอันตรายไปยัง อปท. เพื่อกำจัดต่อไป 5) เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ มีบทบาทประสานการดำเนินงานนโยบายต่อส่วนราชการในจังหวัด จัดสถานที่คัดแยกขยะในหน่วยงาน และแจ้งปริมาณขยะอันตรายผ่านแอปพลิเคชัน และ 6) เครือข่ายภาคประชาสังคม มีบทบาทในการประสานงานนโยบายสู่ชุมชน สนับสนุนให้มีสถานที่รวบรวมขยะอันตรายในชุมชนคัดแยกขยะอันตราย และแจ้งปริมาณขยะอันตรายผ่านแอปพลิเคชัน

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมของนวัตกรรมดังกล่าว สามารถรวบรวมขยะอันตรายจากชุมชนได้ประมาณ 6,657.4 กิโลกรัม หรือประมาณ 6.66 ตันต่อปี ซึ่งจากสถิติปริมาณขยะอันตรายที่นำมากำจัดที่ศูนย์รวบรวมขยะอันตรายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสามารถรวบรวมได้ทั้งสิ้น 15,791.4 กิโลกรัม หรือ 15.79 ตัน ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถรวบรวมขยะอันตรายในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม จึงทำให้มีปริมาณขยะอันตรายเพิ่มขึ้นและสามารถป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีจากขยะอันตรายรั่วไหลออกสู่สิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการขยะอันตรายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่ ประมาณปีละ 100 คน โดยผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดและขยายผลต่อในหน่วยงานและชุมชนของตนเอง จนเกิดเครือข่ายที่เข้ามาทำงานด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดสตูลได้มีการบรรจุแผนงานและโครงการการจัดการขยะอันตรายไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกปี เพื่อให้เกิดการจัดการขยะอันตรายในพื้นที่อย่างเป็นระบบ และในอนาคตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้วางแผนดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างศูนย์รวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนจังหวัดสตูล จำนวน 1 แห่ง ให้เป็นศูนย์รองรับขยะอันตรายที่ได้มาตรฐาน สามารถรองรับขยะอันตรายได้อย่างเพียงพอ ตลอดจนการมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรให้แก่เครือข่ายที่สามารถขับเคลื่อนงานในพื้นที่ได้อย่างเป็นเลิศ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่เครือข่ายที่เข้าร่วมทั้งหมด

เครือข่ายฟื้นฟูสมรรถภาพคนชีวิตผู้ป่วยสตุล

จากสภาพปัญหาผู้สูงอายุติดบ้าน ผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรังและผู้ที่อยู่ในระยะเฝ้าระวังไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี ไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ได้ ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถฟื้นฟูสภาพร่างกายได้อย่างถูกวิธี จึงกลายเป็นสภาพปัญหาด้านสาธารณสุขที่พบเห็นได้อย่างทั่วไปในพื้นที่ จากฐานข้อมูลของจังหวัดสตูล พบว่า มีจำนวนผู้ที่ต้องได้รับการฟื้นฟูทั้งจังหวัดมากถึง 7,441 คน ประกอบด้วย ผู้พิการ 6,063 คน ผู้สูงอายุติดบ้าน 770 คน และผู้ป่วยติดเตียง 608 คน (ข้อมูล ณ ปี 2562) ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีภาวะแทรกซ้อนของโรค และถูกทอดทิ้งให้เฝ้าบ้าน การดูแลกลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือดูแลร่วมกัน

การเสริมสร้างเครือข่ายฟื้นฟูสมรรถภาพคนชีวิตผู้ป่วย เริ่มต้นจากความคิดริเริ่มขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลที่ต้องการแก้ปัญหาสุขภาพและสาธารณสุขในพื้นที่ โดยได้ร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดสตูลขึ้นมาในปี พ.ศ.2556 เพื่อสร้างเสริมเครือข่ายในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการฟื้นฟูรักษาสมรรถภาพร่างกาย ซึ่งมีหน่วยงานที่เข้ามาร่วมดำเนินงานด้วยหลายหน่วยงาน เช่น หน่วยบริการด้านสุขภาพ หน่วยบริการคนพิการ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนและสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย โดยมุ่งให้ทุกหน่วยสามารถบูรณาการการทำงานแบบมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกันได้

การดำเนินงานเสริมสร้างเครือข่ายฟื้นฟูสมรรถภาพคนชีวิตผู้ป่วย ภายใต้การดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดสตูล เป็นการดำเนินงานที่เกิดจากความร่วมมือกันในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์และทัศนคติที่เต็มไปด้วยความสามารถและประสบการณ์ ส่งผลให้กลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการฟื้นฟูรักษาอย่างถูกต้อง ลดความสูญเสีย ตลอดจนสามารถกลับมาดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุขมากขึ้น โดยองค์ประกอบของเครือข่ายมีรายละเอียด ดังนี้

◎ **เครือข่ายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล** ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพ มีบทบาทในการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ และประสานความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่

◎ **เครือข่ายด้านสาธารณสุข** ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเชิงรุก ตรวจสอบคัดกรองและประเมินความเหมาะสมของการรับบริการ ตลอดจนดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของผู้ป่วย

◎ **เครือข่ายสถานศึกษา** ได้แก่ ศูนย์ศึกษาพิเศษ ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ และวิทยาลัยเทคนิคสตูล ดำเนินโครงการอบรมให้ความรู้และฟื้นฟูศักยภาพของกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และอาสาสมัครดูแลผู้ป่วย ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชน และการให้บริการซ่อมอุปกรณ์ที่ชำรุด

๑ **เครือข่ายภาคเอกชน** ได้แก่ บริษัทพิกาน พาณิชย จัดบริการรถรับ-ส่งผู้ป่วย และสนับสนุนเครื่องมือกายอุปกรณ์

๒ **เครือข่ายภาคประชาสังคม** ได้แก่ ชมรมผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ปกครองบุคคลออทิสติก องค์กรคนพิการ องค์กรผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน และญาติผู้ป่วย ดำเนินการสนับสนุนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมโครงการ เข้ารับการอบรมและดูแลกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการฟื้นฟูในชุมชน

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมของนวัตกรรมดังกล่าวได้เกิดการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบโครงการอย่างต่อเนื่อง ผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดสตูล ที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน นอกจากนี้ยังเกิดกระบวนการทำงานเชิงรุกในการค้นหาและฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมาย ทำให้เครือข่ายเกิดความตื่นตัวที่จะทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ จนนำมาสู่การจัดตั้งศูนย์บริการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ๑ การจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดสตูล
- ๒ การจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิร่วมกับเครือข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล
- ๓ การจัดตั้งธนาคารอุปกรณ์ เพื่อใช้สำหรับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย
- ๔ การเกิดเครือข่ายศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสตูล

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลได้ถ่ายทอดองค์ความรู้และรูปแบบวิธีการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน ณ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน จนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เสริมสร้างกระบวนการจัดตั้งเครือข่าย ตลอดจนการถ่ายทอดผลงานของกองทุนฟื้นฟูจังหวัดสตูลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด
จังหวัดขอนแก่น 40110
โทรศัพท์ 043-218169 ต่อ 16
โทรสาร 043-218169 ต่อ 24

ประชากร

6,735 คน
(ชาย 3,331 คน หญิง 2,211 คน)

พื้นที่

8.51 ตารางกิโลเมตร
(ครอบคลุมจำนวน 5 ชุมชน)

รายได้

32,000,000 บาท
(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

33,000,000 บาท

คณะผู้บริหาร

นายศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย
นายกเทศมนตรีตำบลบ้านแฮด
นางสุทัศน์ีย์ เพ็ชรรัตน์
ปลัดเทศบาลตำบลบ้านแฮด
นายเฉลียว ปากเมย
ประธานสภาเทศบาลตำบลบ้านแฮด

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 10 คน
หญิง จำนวน - คน

เทศบาลตำบลบ้านแฮด

อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

การบริหารงานของ เทศบาลตำบลบ้านแฮด

เทศบาลตำบลบ้านแฮด บริหารงานตามวิสัยทัศน์ที่ว่าด้วย “บ้านแฮดเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียงการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ลือเลื่อง ประชาชนมีส่วนร่วมทุกระดับ พร้อมสรรพโครงสร้างพื้นฐาน บริหารราชการโปร่งใส” โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาและแก้ปัญหาร่วมกันอย่างชัดเจน ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ชุมชนบ้านแฮดก้าวไปสู่ตำบลแห่งสุขภาวะตามรูปแบบ Banhad Municipality Model “ชุมชนดี สิ่งแวดล้อมดี สุขภาวะดี”

เทศบาลตำบลบ้านแฮดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินงานด้านเครือข่ายแบบครบวงจร ทั้งด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ภายใต้รูปแบบการพัฒนาตามบ้านแฮดโมเดล ประกอบด้วย “3 D Model” บนฐานคิดหลัก “ชุมชนดี สิ่งแวดล้อมดี สุขภาพดี” และรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน “Infinity Model” โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนส่งผลให้การดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์หลายประการ เช่น การจัดการขยะในชุมชน การดูแลด้านสุขภาพของคนในชุมชนอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มกำไร ในการดำเนินงานต่าง ๆ มีการต่อยอดดำเนินงานด้านเครือข่ายเป็นนวัตกรรมหลายประการ ทำให้การดำเนินงานด้านเครือข่ายประสบความสำเร็จมากขึ้น รวมทั้งเครือข่ายต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วนมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน รวมทั้งมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเครือข่ายให้ยั่งยืนสืบต่อไป

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

โครงการดูแลสุขภาพแบบเท่าเทียม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

จากผลการสำรวจประชากรของเทศบาลตำบลบ้านแฮดพบว่า มีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากถึงร้อยละ 18.12 ที่ประสบกับปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมถอยตามวัย เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และยังมีประชากรในกลุ่มเปราะบาง เช่น คนพิการ เด็ก และผู้ด้อยโอกาส ร้อยละ 21.43 ที่ไม่สามารถเข้ารับบริการด้านสาธารณสุขได้ รวมไปถึงการให้บริการไม่สอดคล้องกับความต้องการและความเจ็บป่วย รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

ดังนั้น จากปัญหาที่พบและภารกิจที่เทศบาลต้องดูแลประชาชนให้ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม จึงได้หาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยร่วมมือกับเครือข่ายทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน มาร่วมการดำเนินงานในรูปแบบคณะทำงานศูนย์บูรณาการเครือข่ายด้านสุขภาพตำบลบ้านแฮด ที่มีแนวทางการประสานงานการดำเนินงานร่วมกัน จึงเกิดเป็นเครือข่ายสุขภาพตำบลบ้านแฮด ในการดูแลสุขภาพแบบเท่าเทียม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพชุมชนตำบลบ้านแฮดขึ้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพะดานการฟื้นฟูสุขภาพ ลดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วย ลดกำลังคนและงบประมาณในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อน จัดให้มีอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็น ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยและญาติ และเป็นศูนย์ฝึกทักษะญาติและผู้ดูแล รวมทั้งอาสาสมัครอื่น ๆ เพื่อการดูแลสุขภาพช่วยเหลือผู้ป่วย

โรคเรื้อรัง รวมทั้งฝึกอบรมอาสาสมัครในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง อาสาสมัครฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นต้น

บทบาทและหน้าที่ของเครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ

ภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านแฮด กำหนดนโยบายและวางแผนงานในการบริหารงาน และเป็นพี่พี่ปรึกษาแนวทางการปฏิบัติตามภารกิจและระเบียบราชการ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม นำนโยบายด้านสาธารณสุขมาปฏิบัติวางแผนการดำเนินงาน ฝ่ายบริการสาธารณสุขวางแผนกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับทุกส่วนงานในเทศบาล เช่น กองช่างดูแลการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการดูแลผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ สำนักปลัดดูแลด้านการจัดบริการสวัสดิการ การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลคนพิการ ผู้ป่วยกองการศึกษาดูแลด้านการสร้างการเรียนรู้ เครือข่ายหมอบรรพชาเทศบาลตำบลบ้านแฮด (อสม.) จากโรงพยาบาลสิรินธรจังหวัดขอนแก่น ลงพื้นที่ปฏิบัติการเชิงรุกให้บริการรักษาฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ สถานีตำรวจภูธรบ้านแฮด ดำเนินกิจกรรมร่วมกรณีเกิดอุบัติเหตุทางจราจร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแฮด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพร่วมกับทีมปฏิบัติงาน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ศูนย์สวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่นสนับสนุนเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้มอบผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้สูงอายุ สวมซั๊กโครกแบบนั่งสำหรับผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดขอนแก่น (ภาค 6) สนับสนุนวิทยากร วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการฝึกอบรมให้ความรู้กลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

ภาคเอกชน มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ บริษัท SCG และบริษัทพศกษา ส่งทีมงานเข้าร่วมซ่อมแซม ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัย สำหรับผู้พิการ เช่น รววจับ/อุปกรณ์กายภาพปูพื้นสำหรับรถเข็น รถนอน และห้องน้ำสำหรับสภาพคนพิการ

ภาคประชาสังคม ร่วมกันทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ร่วมเป็นจิตอาสา กู้ชีพ กู้ภัย ดำเนินกิจกรรมด้านการช่วยเหลือในชุมชน และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือฟื้นฟูสุขภาพ

ความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย เห็นได้จากเทศบาลตำบลบ้านแฮด ได้จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลบ้านแฮด ซึ่งเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิ เปิดให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ โดยมีเทศบาลเป็นแกนกลางประสานความร่วมมือด้านสุขภาพระหว่างหน่วยปฐมภูมิในพื้นที่ คือ รพสต.บ้านแฮด รพสต.ขามเปี้ย และโรงพยาบาลสิรินธร ขอนแก่น จะร่วมมือด้านบุคลากรทางการแพทย์ ประกอบด้วย แพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินรับส่งผู้ป่วยและส่งต่ออย่างปลอดภัย จากการที่ประชากร 13 กลุ่มวัย ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขตามสิทธิขั้นพื้นฐานครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร

ในส่วนการดำเนินงานร่วมกันของคณะทำงาน กรรมการศูนย์บูรณาการเครือข่ายตำบลบ้านแฮด เพื่อร่วมกันบูรณาการในการส่งเสริมสุขภาพของประชากรทุกกลุ่มวัย มีบทบาทการพัฒนาารูปแบบในการดูแลสุขภาพประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยในการขับเคลื่อนการดูแลสุขภาพของประชาชน มุ่งเน้นให้ประชากรทุกกลุ่มวัยได้รับการดูแลตามสิทธิขั้นพื้นฐานครอบคลุมทุกคน ตามแนวทางการจัดบริการสุขภาพด้วยความเท่าเทียม เสมอภาค “การส่งเสริมสุขภาพของประชากรทุกกลุ่มวัยอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มีเป้าหมายในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการดูแลตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีสภาวะที่สมบูรณ์พร้อมของร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ และการสร้างพลังให้ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการสุขภาพด้วยตนเอง จนก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- การดูแลกลุ่มผู้สูงอายุตำบลบ้านแฮดทั้งหมด 1,221 คน พบว่า เป็นผู้ป่วยเรื้อรังจำนวน 742 คน คิดเป็นร้อยละ 60.76 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและต้องพึ่งพาผู้ดูแลมีจำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 ต้องได้รับการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู จำนวน 40 คน ปัญหาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการดูแลพิเศษไม่มีผู้ดูแลหลัก จำนวน 5 คน

และมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ครอบครัวต้องพึ่งพา เช่น ดูแลบุตรหลาน ผู้สูงอายุที่ต้องประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว จำนวน 67 คน โดยผู้สูงอายุในตำบลบ้านแฮดทั้งหมดจะได้รับการดูแลคัดกรองปัญหา รวมทั้งการแก้ไขจากคณะกรรมการศูนย์บูรณาการเครือข่ายตำบลบ้านแฮด ในรูปแบบต่าง ๆ ตามสถานะของผู้สูงอายุเฉพาะราย เป็นรายกรณีไป

๑) การดูแลกลุ่มเปราะบาง ที่มีอยู่ในเทศบาลตำบลบ้านแฮด จำนวน 1,441 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ประกอบด้วย คนพิการจำนวน 305 คน ผู้ด้อยโอกาสจำนวน 42 คน คนพิการหรือผู้ที่ต้องได้รับการฟื้นฟู จำนวน 62 คน ผู้ติดเชื้อมีจำนวน 11 คน ผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 21 คน ผู้ป่วยระยะท้าย จำนวน 5 คน กลุ่มเปราะบางนี้ต้องดูแลอย่างต่อเนื่องและเฉพาะเจาะจง ซึ่งคณะกรรมการศูนย์บูรณาการเครือข่ายตำบลบ้านแฮดมีหน้าที่ในการจัดบริการในศูนย์ฟื้นฟูชุมชนตำบลบ้านแฮดโดยทีมสหวิชาชีพที่มีความพร้อมทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ ในการดูแลสุขภาพของคนกลุ่มนี้อย่างครอบคลุม ทั้งคนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับบริการทางด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง รวมทั้งการปรับสภาพที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต จากทีมช่างอาสาชุมชนและ อสม. ช่วยดูแลด้านอาหารและโภชนาการ ดูแลปัญหาด้านสุขภาพ เป็นต้น

โครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนของทุกช่วงวัย

เทศบาลตำบลบ้านแฮดประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาขยะล้นเมือง ไม่สามารถจัดการขยะได้ทัน เพราะขาดบุคลากรและรถจัดเก็บไม่เพียงพอ ทำให้มีขยะตกค้างจำนวนมากขึ้นในทุก ๆ วัน ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่ ดังนั้น ทางเทศบาลจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชน รัฐ และเอกชน ในพื้นที่ จำนวน 22 แห่ง ภายใต้นโยบาย “การสร้างควมมีส่วนร่วมเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างชุมชนจัดการตนเองโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง” โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน คือ 1) ด้านการสร้างการเรียนรู้ 2) การจัดระบบสุขภาพชุมชน 3) การจัดการสิ่งแวดล้อม

เครือข่ายร่วมดำเนินการ ภาครัฐ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านแฮด โรงเรียนประชาพัฒนาบ้านแฮด โรงเรียนบ้านหนองไฮขามเปี้ย และศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านแฮด เป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้โรงเรียนปลอดขยะ จะมีทีมวิทยากรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแฮด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย และโรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ทำหน้าที่ในการจัดการขยะติดเชื้อมารวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะติดเชื้อ

แต่ละประเภท และเครือข่ายภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท SCG บริษัทสมบัติทัวร์ ร่วมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรเป็นวิทยากรให้ความรู้ประจำศูนย์เรียนรู้ และภาคประชาสังคม ได้แก่ ทีมอาสาสมัครสิ่งแวดล้อมชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข แกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน ในชุมชน 8 ชุมชน ร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานในชุมชนและเก็บข้อมูลชุมชน ร่วมวางแผนออกแบบการแก้ไขปัญหา รวมทั้งหาเครือข่ายอื่น ๆ ร่วมดำเนินการ เช่น วัดสุวรรณค้ำบ้านแฮด วัดป่าขามเปี้ยวารวราม วัดศิริทรงธรรม เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์เรียนรู้ วัดสิ่งแวดล้อม วัดสี่เขียว โดยมีพระภิกษุ สามเณร ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมภายในวัด เป็นต้น

การดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย เริ่มด้วยเทศบาลแต่งตั้งคณะทำงานภาคีเครือข่าย เพื่อทำหน้าที่ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ ทำความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งหาแนวทางพัฒนา และแก้ไขด้วยการทำข้อตกลงร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากการบริหารจัดการขยะระดับครัวเรือน ภายใต้ “โครงการปฏิบัติการเชิงรุกสู่ชุมชนจัดบริการด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมระดับครอบครัว” You_touch_me (ช้อยแองเจิ้ล) เป็นตัวแบบการครัวเรือนแบบพึ่งพาช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเป็นรายครัวเรือน จัดประชุมและบันทึกข้อตกลง และติดตั้งสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ติดป้าย “บ้านหลังนี้จัดการขยะอย่างครบวงจร” ส่งเสริมความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับครัวเรือน ค้นหาปัญหาชุมชน

ผลการดำเนินงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม คือ

- **เครือข่ายธนาคารขยะเพื่อชุมชน** จะมีคณะกรรมการวิทยากรประจำหน่วย 7 คน มีการจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อชุมชน มีการให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถคัดแยกขยะแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง การรับซื้อขยะรีไซเคิล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 มีผลกำไรในการรับซื้อขยะประมาณ 1,000 บาท นำมาเป็นสวัสดิการให้กับคนในชุมชนในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน และใช้เป็นงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ภายหลังจากที่มีการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนสามารถจัดการขยะได้เองตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งความถี่ในการรับซื้อขยะลดลงจากเดือนละ 1 ครั้ง เป็น 2-3 เดือนต่อครั้ง กระทั่งปัจจุบันไม่มีการรับซื้อขยะ เหลือเพียงแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการดำเนินงานธนาคารขยะชุมชนให้กับผู้สนใจและผู้ศึกษาดูงานเท่านั้น

- **เครือข่ายเยาวชนต้นกล้ารักษ์สิ่งแวดล้อม** มีสมาชิกทั้งหมด 58 คน เด็กและเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมจนเกิดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้จากการคัดแยกขยะ จนเกิดเป็นจิตอาสาแกนนำในการคัดแยกขยะ ซึ่งสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้วิธีการคัดแยกขยะให้กับคนในครอบครัว คนในชุมชน และยังมีกิจกรรมกลุ่มกันทำกิจกรรมทุกเย็นวันเสาร์ เช่น การปั่นจักรยานรอบหมู่บ้าน เพื่อสอดส่องดูแลความสะอาด ความเรียบร้อยรอบหมู่บ้าน ตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการคัดแยกแต่ละครัวเรือนแทนด้วยสัญลักษณ์ธงสีต่าง ๆ ตามระดับที่ได้รับการประเมิน

๑) **เครือข่ายร้านค้าเสี่ยงทาย** มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน (เครือข่ายร้านค้าชุมชน) ภายหลังที่เริ่มดำเนินงานในการบริหารจัดการขยะครัวเรือนชุมชน ทำให้เจ้าของกิจการร้านค้าได้เข้าร่วมอบรม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเทศบาล จนเกิดแนวคิดร่วมกันในการทำเป็นกฎกติกาของร้านค้า เพื่อจัดการขยะครัวเรือนตามหลักการลดใช้ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และยังมีบริษัทเอกชนในพื้นที่ เช่น บริษัทสมบัติทัวร์ และมีจิตอาสาในชุมชนร่วมสนับสนุนงบประมาณทำกิจกรรม เกิดการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกในร้านค้า สนับสนุนส่งเสริมให้ใช้ ตะกร้า กระติงน้ำแข็ง และถุงผ้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจาก การแปรรูปขยะจำพวกเศษผ้าที่ไม่ใช้แล้วภายในชุมชน โดยผู้ที่นำผลิตภัณฑ์เหล่านี้มาซื้อของที่ร้านค้าจะได้รับคูปอง เขียนชื่อ-สกุล เบอร์โทรศัพท์ หย่อนลงในกล่องเพื่อลุ้นรับของสมนาคุณจากร้านค้าชุมชน 1-2 เดือนต่อครั้ง ภายหลังการดำเนินกิจกรรม ทำให้การใช้ถุงพลาสติกลดลงจาก 3,000 ใบ เหลือเพียง 300 ใบ สามารถประหยัดเงินซื้อถุงพลาสติกจาก 360 บาทต่อเดือน ลดลงเหลือ 36 บาทต่อเดือน

๒) **เครือข่ายผักสวนครัวรั้วกินได้/เลี้ยงไก่ไข่** มีคณะกรรมการจำนวน 23 คน ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มเปลี่ยนแปลงการใช้สอยพื้นที่บ้านของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เปลี่ยนจากพื้นที่ว่าง ให้กลายเป็นที่สำหรับการปลูกผักเลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งไข่ไก่ที่ได้จะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ โดยทุก ๆ 5 ฟอง จะมีส่วนที่นำไปขายเอาเงินเข้ากองกลางชุมชน 2 ฟอง เป็นค่าหัวอาหารของไก่ 2 ฟอง และให้จิตอาสาที่เป็นผู้เลี้ยงไก่ 1 ฟอง จากไข่ในส่วนที่เป็นของชุมชน คนในชุมชนสามารถนำไปหมักหรือแกลบ 1 ถุง มาแลกไข่ได้ 5 ฟอง และเศษผัก ผลไม้ 1 กิโลกรัม จะแลกไข่ไก่ได้ 2 ฟอง รวมทั้งมีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร ใบไม้แห้ง การทำน้ำยาล้างจาน และน้ำยาอเนกประสงค์ใช้เองในครัวเรือน ทำขายและแบ่งปันกันระหว่างกลุ่มจัดการขยะอินทรีย์และคนในชุมชน

๑๐ **เครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อม** บริษัทสมบัติทัวร์ และ SCG (เป็นองค์กรเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแฮด) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะแล้วนำไปเผยแพร่ จนถือเป็นแนวทางการปฏิบัติในบริษัท จนสามารถถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารจัดการขยะและประสบการณ์ให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้ อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจในชุมชน โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากขยะในชุมชนไปวางขายที่บริษัท และขายให้กับเครือข่ายของบริษัทต่อไป

๑๑ **เครือข่ายกลุ่มการจัดการขยะอินทรีย์** โดยการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ มีคณะกรรมการจำนวน 13 คน ได้รับการฝึกอบรมจากเทศบาล สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดขอนแก่น และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ในการจัดการขยะอินทรีย์ เป็นแหล่งให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยจากขยะอินทรีย์และส่งเสริมให้ชุมชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี แบ่งปันกันระหว่างกลุ่มผักสวนครัวรั้วกินได้ แบ่งปันกันในชุมชน โดยสามารถนำขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหาร เศษผักและผลไม้มาแลกน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยหมักอินทรีย์ได้ เป็นการลดต้นทุนการผลิตในภาคการเกษตรและเกิดความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และส่งผลให้ดินมีคุณภาพที่ดีอีกด้วย นอกจากการทำปุ๋ยแล้วกลุ่มจัดการขยะอินทรีย์ยังมีการจัดทำเสวียนแฮดรักษ์โลก จำนวน 50 จุด ทั้งในชุมชนและที่สาธารณะ เพื่อใช้สำหรับจัดการขยะอินทรีย์จำพวกเศษใบไม้ กิ่งไม้ โดยมีชุมชนเป็นทีมงานในการดำเนินงานเทศบาลมีหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้ รวมทั้งระดมทุนจากหน่วยงาน บ้าน วัด โรงเรียนและบริษัทเอกชน สนับสนุนงบประมาณจัดซื้อวัสดุ

๑๒ **เครือข่ายกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าและวัสดุเหลือใช้** มีคณะกรรมการจำนวน 10 คน เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการนำเศษวัสดุที่ต้องนำไปกำจัดเป็นปริมาณมากในแต่ละวัน มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์และมีมูลค่า เช่น เศษผ้าเช็ดตัวนำมาแปรรูปเป็นกระดาษต้นไม้ บ่อเลี้ยงปลาหรือถังขยะจากผ้าเช็ดตัวเก่าชุบน้ำปูน ถุงผ้าจากเศษผ้า หมอนอิง เบาะรองนั่งจากเศษผ้าที่ยัดไส้ด้วยเศษผ้า เศษถุงพลาสติกและเศษหลอดพลาสติก ทำให้ขยะทั่วไปที่ต้องนำไปกำจัดมีปริมาณลดลงและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน จากการขายผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุเหลือใช้ประมาณ 80-100 ชิ้นต่อเดือน เป็นเงินประมาณ 3,000-5,000 บาท โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 2 ส่วน เป็นกองกลางของกลุ่มในการซ่อมแซมจักร ซัสด้าย ซัขอ้เข็ม บริหารจัดการภายในกลุ่ม ค่าจ้างคนช่วยเย็บในกรณีเร่งด่วนร้อยละ 30 และอีกร้อยละ 70 ให้กับแม่ยุพิน กุดกี้ ซึ่งเป็นเจ้าของเศษผ้า และสถานที่รวมกลุ่มกันเย็บผ้า

โครงการเศรษฐกิจชุมชนแบบบูรณาการ

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลบ้านแฮด ทำให้ทราบถึงข้อมูลประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านแฮดประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ โดยพบว่ารายได้เฉลี่ยประชากรโดยรวมครัวเรือนละ 234,391.56 บาทต่อปี ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในระดับประเทศ อยู่ที่ครัวเรือนละ 316,452 บาท/ปี และภาระหนี้สินร้อยละ 72.68 ของครัวเรือน การว่างงานร้อยละ 13.43 ของครัวเรือนทั้งหมด ไม่มีเงินออมร้อยละ 46.76 ของครัวเรือนทั้งหมด คนในชุมชนไม่มีอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว มีฐานะยากจน ประชากรวัยทำงานไปทำงานต่างถิ่น ไม่ที่คืนทำกิน พื้นที่ทำการเกษตรขาดความสมบูรณ์ ครอบครัวยังมีผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้สูงอายุอยู่ที่บ้านไม่สามารถไปทำงานได้ เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวเทศบาลตำบลบ้านแฮด จึงได้ร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการวางแผนแก้ไขปัญหาคือความยากจน โดยใช้แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นต้นแบบ มุ่งเน้นความพอเพียง พออยู่ พอกิน พอใช้ การสร้างรายได้ให้มีความมั่นคงในอาชีพ โดยการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และสนับสนุนงบประมาณ ส่งเสริมการสร้างรายได้ตามความสามารถของบุคคล รวมถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนร่วมกับเครือข่ายของเทศบาล เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมชุมชนท้องถิ่นแบบบูรณาการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจชุมชนด้วยการ “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มการออม” ภายใต้กระบวนการขับเคลื่อนบนฐานคิด สร้างปัญญา สร้างคน สร้างงาน เทศบาลตำบลบ้านแฮด

ความสัมพันธ์ของเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงาน ภาครัฐประกอบด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแฮด สนับสนุนบุคลากรให้ความรู้สำหรับแหล่งเรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนระบบเศรษฐกิจชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านแฮด สนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพและเป็นคณะกรรมการร่วมกับชุมชนในการเก็บข้อมูลตำบล

ด้านเศรษฐกิจชุมชน ร่วมการประเมินทุนและศักยภาพชุมชนเป็นทีมงานอบรมเพิ่มขีดและศักยภาพวิทยากรชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 6 ขอนแก่น จัดกิจกรรมฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพพระยะสั้นในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ศูนย์ฝักอาชีพรัตนภาคจังหวัดขอนแก่น สนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.) จัดกิจกรรมพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมให้ความรู้ภัยหมักชีวภาพ/อบรมให้ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง/อบรมให้ความรู้การปลูกผักกาดหัว/อบรมให้ความรู้การสาธิตการปลูกผักสวนครัวในเรือน/อบรมให้ความรู้การปรับปรุงบำรุงดิน/อบรมให้ความรู้ไร่สวนผสม/อบรมส่งเสริมการผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน/อบรมให้ความรู้การปลูกพืชสมุนไพร ซึ่งเครือข่ายภาครัฐจะทำหน้าที่หลักในการสนับสนุนด้านความรู้และการส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชน

ภาคเอกชน เป็นเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนในด้านการสนับสนุนงบประมาณ การให้ความรู้ด้านการตลาด การส่งเสริมการท่องเที่ยว การคิดค้นรูปแบบผลิตภัณฑ์และการบรรจุภัณฑ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน กรรมการชุมชน กำนัน อสม. ทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาในชุมชน การค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในตำบลบ้านแฮด ส่งผลให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจของชุมชนสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นต่อไป

ผลสำเร็จของการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เห็นได้จากการที่ครัวเรือนและชุมชนสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ เพิ่มการออม จากความร่วมมือกันของเครือข่ายต่าง ๆ และการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดเครือข่าย “ชุมชนเพื่อการแบ่งปัน” จากการรวมกลุ่ม เช่น การรวมกลุ่มปลูกผักเพื่อการบริโภค การทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง การแปรรูปวัสดุท้องถิ่น การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของกลุ่ม การร่วมลงทุนและแบ่งปัน และการแลกเปลี่ยนสินค้า ภายใต้การดำเนินกิจกรรมผ่านกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

◎ **กลุ่มผักกาดหัว** เป็นกิจกรรมการเพิ่มรายได้ การรวมกลุ่มของคนในชุมชน หมู่ที่ 10 เพื่อปลูกผักกาดหัวนอกเหนือฤดูทำนา ปัจจุบันมีสมาชิกในเครือข่ายจำนวน 40 ราย สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตภายหลังการรวมกลุ่มเฉลี่ยเป็นเงิน 10,000 บาทต่อเดือน

◎ **กลุ่มเกษตรผสมผสาน** เป็นกิจกรรมการเพิ่มรายได้ เกิดขึ้นจากแนวความคิดของประชาชนในชุมชนหมู่ที่ 5 ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพ ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เกษตรกรไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร และในขณะเดียวกันปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรมีราคาที่สูง ทำให้ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น จึงเกิดแนวคิดที่นำวัตถุดิบที่หาได้ในพื้นที่ เช่น มูลสัตว์ ชากพืช ชากสัตว์ มาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ มีการก่อสร้างอาคารและโรงเรือนที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการทำเกษตร สร้างรายได้โดยการจำหน่ายให้แก่สมาชิกประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายจำนวน 103 ครัวเรือน ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าภายหลังการรวมกลุ่มกันเป็นเงิน 20,000-50,000 บาท/ปี

◎ **กลุ่มอาชีพชุมชน (ความมั่นคงทางด้านอาหาร)** เป็นกิจกรรมการเพิ่มรายได้ การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาดุกและการเลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์ ผลผลิตที่ได้นำไปใช้เป็นอาหารในครอบครัวและจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม ปัจจุบันมีสมาชิก 20 ครัวเรือน ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นภายหลังการรวมกลุ่มเป็นเงิน 2,000-2,500 บาท/เดือน/ครัวเรือน

◎ **กลุ่มอนุรักษ์พืชสมุนไพร** เป็นกิจกรรมส่งเสริมการออม สืบเนื่องจากสมุนไพรที่ใช้ในชุมชนนั้นวันมีจำนวนลดลง และเริ่มหายไปจากชุมชน เพื่อเป็นการรักษาให้สมุนไพรอยู่คงคู่ชุมชนและเป็นการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในการรักษาโรค จึงเกิดการรวมตัวกันของ

คนในชุมชนภายใต้ “เครือข่ายอนุรักษ์พืชสมุนไพร” เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องสมุนไพรและการแปรรูปสมุนไพรให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงข้อดีและประโยชน์ของสมุนไพรไทย ทั้งพืชสมุนไพรที่หายากและสมุนไพรที่มีในชุมชนในการรักษาโรค ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 100 คน สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกของกลุ่มมีการบริหารจัดการเงินในลักษณะกองทุน ส่งผลให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้นภายหลังการรวมกลุ่มเป็นเงิน 3,000 บาท/คน/ปี

● **กลุ่มแปรรูปวัสดุท้องถิ่น** เป็นกิจกรรมส่งเสริมการออม การรวมกลุ่มกันของประชาชน ผู้สูงอายุในชุมชนในการใช้ประโยชน์จากวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่า ได้แก่ ไม้ไผ่ นำมาผลิตเป็นวัสดุและของใช้ประจำบ้าน เช่น แคร่ ชุดรับแขก โคมไฟจากไม้ และ ตันกก ที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติตามลำห้วยด้วยการนำมาทอเป็นเสื่อ สานกระเป่า รวมทั้ง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า เพื่อผลิตเป็นกล่องกระดาษทิชชู และนำมาตัดชุดสำเร็จรูป หมวก และกระเป่า โดยออกแบบตามพื้นบ้านอีสาน ตามสมัยนิยม ปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่ม 79 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 80,000 บาท การนำวัสดุแปรรูปจากท้องถิ่นส่งขายสู่ร้านในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ และปันผลกำไรให้สมาชิกกลุ่มเมื่อสิ้นปีสมาชิกในกลุ่มสามารถกู้ยืมเงินในดอกเบี้ยร้อยละ 1 ยืมได้ไม่เกิน 5,000 บาท สมาชิกกลุ่มสามารถคืนเงินในรูปแบบผลิตแปรรูปวัสดุโดยให้มูลค่าทั้งหมดเท่ากับเงินที่กู้ไป ในระยะเวลาสองเดือน ส่งผลให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้นหลังจากการรวมกลุ่มเป็นเงิน 2,500 – 3,000 บาท/คน/ปี

ความยั่งยืนและความต่อเนื่องของการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย เห็นได้จากการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจชุมชนแบบบูรณาการของพื้นที่ตำบลบ้านแฮดได้ค้นพบทุนและศักยภาพในพื้นที่เกิดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ มีผู้นำระดับบุคคล ระดับกลุ่ม แกนนำชุมชนและกลไกขับเคลื่อนทุกภาคส่วนของตำบลร่วมกันพัฒนาบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจชุมชนแบบบูรณาการ ต่อยอดจนทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับจนสามารถยกระดับพื้นที่เป็น “มหาวิทยาลัยบ้านแฮดสร้างความเท่าเทียม” Banhad University of Technology for Equity : BANHAD UTE เป็นสถาบันที่มีหลักสูตรการสร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาค ที่ใช้พื้นที่ชุมชนตำบลบ้านแฮด เป็นหน่วยที่มีหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์อันเกิดจากความสำเร็วจนต้นทุนของชุมชน ทั้งความรู้ และประสบการณ์จากการดำรงชีวิต ซึ่งหลักสูตรด้านเศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นหนึ่งในรายวิชาที่มีการเรียนรู้ตามบริบทตำบลบ้านแฮด

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลชมภู อำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่ 50140
โทรศัพท์ 053-420-779
โทรสาร 053-420-555

ประชากร

7,479 คน
(ชาย 3,581 คน หญิง 3,898 คน)

พื้นที่

13.23 ตารางกิโลเมตร
(ครอบคลุมจำนวน 9 หมู่บ้าน)

รายได้

30,500,000 บาท
(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

33,400,000 บาท

คณะผู้บริหาร

นายธวัช ชัยแก้ว

นายกเทศมนตรีตำบลชมภู

จำลิสตรีประสิทธิ์ บัวเต่า

ปลัดเทศบาลตำบลชมภู

นายประทวน มหายศ

ประธานสภาเทศบาลตำบลชมภู

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 10 คน

หญิง จำนวน 1 คน

เทศบาลตำบลชมภู

อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารงานของเทศบาลตำบลชมภู

เทศบาลตำบลชมภู ค้นหา พัฒนา และสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม โดยใช้หลักการ “ห่วงโซ่ ส่นร่วม บูรณาการ อย่างยั่งยืน” และมีแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่าย ดังนี้

๑ เทศบาลแสดงให้กลุ่มหรือองค์กรภายในและภายนอกพื้นที่เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือและทำงานในลักษณะเครือข่าย

๒ เทศบาลประสานและจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ โดยเริ่มต้นจากภาคีเครือข่ายที่เป็นแกนนำแล้วจึงขยายภาคีเครือข่ายเพิ่มเติม

๑ ภาคีเครือข่ายกำหนดจุดร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายร่วม กำหนดความเชื่อพื้นฐานในการดำเนินงานร่วม กำหนดทักษะและความสามารถที่ควรมีร่วมกัน กำหนดบทบาทของแต่ละภาคี กำหนดความรับผิดชอบที่มีต่อกัน กำหนดกฎระเบียบที่ควรปฏิบัติร่วมกัน และกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน

๑ เครือข่ายร่วมกันวางแผนการดำเนินงานทั้งแผนกำลังคน แผนงบประมาณ และแผนกลยุทธ์

- การวางแผนกำลังคนโดยการส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายมีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อส่วนรวม และมีการวางระบบการทำงานเป็นทีมระหว่างเครือข่าย
- การวางแผนงบประมาณโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อแสดงถึงความโปร่งใส ซึ่งก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
- การวางแผนกลยุทธ์ ภารกิจ และเป้าหมาย โดยกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ในการทำงาน รวมถึง กำหนดภารกิจของแต่ละภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน

๑ ระหว่างภาคีเครือข่ายมีการสื่อสารกันเป็นประจำสม่ำเสมอ

๑ เครือข่ายมีการจัดการความรู้ โดยมีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเครือข่าย

๑ เครือข่ายมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ชื่นชมความสำเร็จที่เกิดขึ้น และระดมความคิดเห็นเพื่อค้นหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย

๑ เทศบาลขยายเครือข่ายการดำเนินงาน โดยแสดงให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายนำไปสู่ความสำเร็จ

จากการทำงานในลักษณะเครือข่ายมาโดยตลอดทำให้เทศบาลตำบลชมพูทราบถึงประโยชน์ของการทำงานในลักษณะเครือข่ายหลายประการ ได้แก่ การมีเครือข่ายช่วยให้เกิดการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วแม้ว่าปัญหานั้นมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก เทศบาลมีแหล่งทรัพยากรในการดำเนินงานมากขึ้นทั้งองค์ความรู้ ข้อมูล และทักษะความชำนาญเฉพาะด้าน และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการทำงานร่วมกับเครือข่าย

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

เครือข่ายชมภูเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่เมืองสีเขียวอย่างยั่งยืน

การขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และการบุกรุกพื้นที่สาธารณะอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร ส่งผลให้เขตพื้นที่เทศบาลตำบลชมภูขาดแคลนพื้นที่สีเขียว ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สีเขียว มีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ขาดการสนับสนุนด้านวิชาการโดยเฉพาะต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ขาดประสบการณ์ในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของพื้นที่สีเขียวที่มีต่อเมืองทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและอัตรากำลังซึ่งส่งผลให้พื้นที่สีเขียวไม่ได้รับการดูแลและจัดให้มีเพียงพอต่อการเติบโตของชุมชน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ เทศบาลตำบลชมภูจึงนำแนวคิดเรื่องการพัฒนาเมืองน่าอยู่มาดำเนินการในพื้นที่ โดยเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายให้ร่วมมือกันดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคสีเขียว และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ เทศบาลได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ว่า “ทำเมืองให้เป็นบ้านที่ครบครันไปด้วยความน่าอยู่ภายใต้บริบทของตำบลชมภู” กล่าวคือ เมืองที่ผู้คนอาศัยอยู่อย่างมีความสุขและเป็นเมืองสีเขียวยั่งยืนภายใต้บริบทสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท

เทศบาลตำบลชมภูและเครือข่ายดำเนินงานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน และแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

● **เมืองอยู่ดี** คือ เมืองที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและผู้คนมีวินัย เมืองที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เมืองที่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมืองที่มีสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และเมืองที่เศรษฐกิจพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้

● **คนมีสุข** คือ ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งกายและใจ ประชาชนได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเท่าเทียม ครอบครัวมีความมั่นคง สังคมมีคุณธรรมและความเอื้ออาทร และเมืองมีชีวิตชีวา

● **สิ่งแวดล้อมยั่งยืน** คือ เมืองที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยั่งยืน มีการจัดการมลพิษ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น และประชาชนตระหนักถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

● **องค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนา** คือ บุคลากรของเทศบาลได้รับการพัฒนา ศักยภาพและมีขวัญกำลังใจในการทำงาน เทศบาลมีการพัฒนาระบบและวิธีการทำงานร่วมกัน ภายในองค์กร

● **การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล** คือ เทศบาลบริหารงานโดยใช้หลัก นิติธรรม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วน อื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และการทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

แผนภาพแสดงมิติการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลชมพู

เทศบาลตำบลชมภูมิได้ดำเนินงานเพียงลำพังแต่มีภาคีเครือข่ายหลากหลายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่อยู่ภายในและภายนอกพื้นที่เข้ามาร่วมดำเนินงาน โดยแต่ละภาคี เครือข่ายมีบทบาท ดังนี้

◎ **โรงเรียนวัดพญาชมภู โรงเรียนวัดท่าต้นกวาว และโรงเรียนวัดแม่สะลาบ** จัดส่ง นักเรียนเข้าร่วมโครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการแปลง ปลูก บัน โครงการดังกล่าวได้จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี ในการทำเกษตรกรรม และลดต้นทุนการผลิตในภาคการเกษตร

◎ **เกษตรอำเภอสารภี** ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยการจัดทำแปลง ปลูก บัน แบบครบวงจร และการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม

◎ **กระทรวงพลังงาน** ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการใช้พลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความรู้ในการจัดทำแผนพลังงานประจำชุมชน ตลอดจน สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมประหยัดพลังงานเพื่อลดการใช้พลังงานในครัวเรือนให้ได้ ร้อยละ 10 ต่อครัวเรือน

◎ **สถานศึกษาในพื้นที่** ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับเทศบาลตำบลชมภูและ ร่วมเป็นคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยทุกโรงเรียนได้จัดทำแผนการ จัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เป็นโรงเรียนปลอดขยะ รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการขยะ ในสำนักงานและสถานศึกษา

◎ **สถานีตำรวจภูธรอำเภอสารภี** ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับเทศบาลตำบล ชมภู โดยร่วมจัดทำโครงการพัฒนาคูคลองบริเวณลำน้ำแม่สะลาบและบริเวณโดยรอบ ซึ่งดำเนินการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

◎ **เชียงใหม่ เชียงขวัญ หอม** ให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการ จัดซื้อวัสดุเพื่อการปลูกพืชผัก อาทิ เมล็ด พันธุ์พืช ปุ๋ยอินทรีย์ และอุปกรณ์ในการเพาะ ต้นกล้า เป็นต้น รวมถึงให้ความรู้ในการจัด ทำแปลงเพาะปลูก และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในเมือง

● **บริษัทคูโบต้า** ให้การสนับสนุนเครื่องจักรกลสำหรับไถพรวนและปรับพื้นดินให้มีความเหมาะสมในการเพาะปลูก

● **ชุมชนต้นแบบหมู่ที่ 9 ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่** เป็นที่ตั้งของแปลงปลูก บัน โดยปัจจุบันได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบเกษตรครบวงจร อาทิ การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การจัดทำดินปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจทำการเพาะปลูกเพื่อบริโภคและเป็นรายได้เสริมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

● **กลุ่มเกษตรกร เทศบาลตำบลชมพู** ได้จัดสรรพื้นที่บางส่วนให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกพืชผักตามความสนใจ โดยเทศบาลปลูกฝังให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของแปลงปลูกว่าเปรียบเสมือนทรัพย์สินของตน เพื่อให้เกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของและทำการดูแลแปลงปลูกอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ได้อย่างยั่งยืน

● **ประชาชนในตำบลชมพู** นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และประชาชนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจและเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเพิ่มพื้นที่สีเขียว

● **วัดร่มป่าตอง** ทำการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียของวัด ร่วมจัดทำน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยหมัก

การดำเนินงานของเทศบาลตำบลชมพูและเครือข่ายประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน เด็ก และเยาวชนให้มุ่งมั่นต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียว จนกลายเป็นคำพูดติดปากของคนในพื้นที่ว่า “ตำบลชมพูสีเขียว” นอกจากนี้ผลการดำเนินงานยังมีความโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์จนได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 เทศบาลเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี 2563 นี้

เครือข่ายการพัฒนาแบบบูรณาการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

จากการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลชมพูในปี 2562 พบว่า มีกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวนทั้งหมด 1,218 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 ของประชากรทั้งหมด ในพื้นที่ โดยสามารถแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มติดสังคม มีจำนวน 1,140 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 93.60 2) กลุ่มติดบ้าน มีจำนวน 65 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.33 และ 3) กลุ่มติดเตียง มีจำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.07 ทั้งนี้ จากผู้สูงอายุทุกกลุ่ม มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง รวม 33 คน โดยสามารถแบ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงออกเป็นอีก 4 กลุ่มตามอาการ ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวได้บ้าง อาจมีปัญหาการกิน หรือการขับถ่าย แต่ไม่มีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 19 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.58 2) ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวได้บ้าง อาจมีปัญหาการกิน หรือการขับถ่าย แต่มีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.21 3) ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวไม่ได้ อาจมีปัญหาการกิน หรือการขับถ่าย หรือมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.18 และ 4) ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวไม่ได้ และอาจมีปัญหาการกิน หรือการขับถ่าย และมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง หรืออยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.03 ของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทั้งหมด

เทศบาลตำบลชมพูจึงร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ตำบลชมพูและโรงพยาบาลสารภีวร จัดให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุด้วยวิธีกายภาพบำบัดตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา ผลปรากฏว่า การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยวิธีกายภาพบำบัด

ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เทศบาลจึงต่อยอดการดำเนินงานด้วยการจัดทำนวัตกรรม การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวขึ้นในปี 2561 โดยทำการจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลชมภูและจัดทำหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ต่อมาเทศบาลประสานและขยาย ภาาติเครือข่ายให้กว้างขวางมากขึ้น โดยในปี 2562 เกิดเป็นเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น ชุมชน และคนพิการ และในปี 2563 เกิดเครือข่ายดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของเทศบาลตำบลชมภูจัดกิจกรรม รวม 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 2) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ 3) การพัฒนาระบบบริการ 4) การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือ 5) การพัฒนาและการนำใช้ข้อมูล และ 6) การมีกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติในระบบ การดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในกระบวนการดูแลผู้สูงอายุยังหนุนเสริมด้วยกลไก 5 อ. 5 ก. ซึ่ง 5 อ. หมายถึง อ.อาหาร อ.อาชีพ อ.ออกกำลังกาย อ.ออม อ.อาสาสร้างเมือง และ 5 ก. หมายถึง ก.การพัฒนาผู้สูงอายุ ก.การพัฒนาผู้สูงอายุ ก.การป้องกันและลดอุบัติเหตุ ก.การดูแลต่อเนืองที่บ้าน และก.การบริการกายอุปกรณ์

ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา เทศบาลตำบลชมภูและเครือข่ายดำเนินกิจกรรมการดูแล ผู้สูงอายุหลากหลายกิจกรรม อาทิ การฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์กายที่เหมาะสม (รถโยก รถเข็น และไม้ค้ำยัน) และกิจกรรมส่งเสริมการดูแลสุขภาพผู้ป่วย โดยตรวจคัดกรองภาวะ สุขภาพของผู้สูงอายุและให้ความช่วยเหลือตามอาการ เป็นต้น ทั้งนี้ มีกิจกรรมที่โดดเด่น ในการดำเนินงานซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรม คือ “จิตอาสาธนาคารเวลา”

เทศบาลตำบลชมภูได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ในพื้นที่ โรงพยาบาลสารภีบรร และภาาติเครือข่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการ “จิตอาสาธนาคาร เวลาเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ” หรือ Time Bank โดยมีวัตถุประสงค์ให้ทุกคนในชุมชนได้เข้ามา แบ่งปันเวลาในการดูแลผู้สูงอายุและฝากเวลาสะสมไว้กับธนาคาร รวมถึงสามารถเบิกถอน เวลาได้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ โดยเวลาจะถูกแปลงเป็นความช่วยเหลือหรือสวัสดิการ ในลักษณะต่าง ๆ กล่าวได้ว่า จิตอาสาที่เข้ามาดูแลผู้สูงอายุจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน แต่ได้สะสมเวลาเป็นค่าตอบแทน ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกจิตอาสาธนาคารเวลา รวม 182 คน สะสมเวลาไว้ทั้งสิ้น 453 ชั่วโมง และมีการเบิกถอนเวลาไปใช้แล้ว จำนวน 15 ราย นอกจากนี้ เทศบาลตำบลชมภูร่วมกับสมาชิกธนาคารเวลาและภาาติเครือข่ายต่าง ๆ ได้จัดทำหลักสูตร สำหรับผู้สูงวัยโดยนำหลักสูตรจากสถาบันพัฒนาการศึกษาอิสระและการศึกษาตาม

อัยยาศัยมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดหลักสูตร “การเรียนรู้สำหรับผู้สูงวัย” ทั้งนี้ หลักสูตรประกอบด้วย 5 วิชา ได้แก่

รายวิชาที่ 1 การดูแลสุขภาพที่จำเป็นของผู้สูงอายุ จำนวน 27 ชั่วโมง มุ่งเน้นเรื่อง การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยเน้นให้ตระหนักในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน การเจ็บป่วย และการดูแลตนเองเบื้องต้น โดยครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และ จิตวิญญาณ

รายวิชาที่ 2 นันทนาการและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 39 ชั่วโมง ประกอบด้วยหลายกิจกรรม อาทิ การออกกำลังกายประกอบดนตรี งานประดิษฐ์ รำไม้พอง และรำวงย้อนยุค เป็นต้น

รายวิชาที่ 3 การพัฒนาจิตสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 39 ชั่วโมง มุ่งเน้นความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาเพื่อความมั่นคงทางจิตใจและเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดี

รายวิชาที่ 4 การใช้ชีวิตอย่างมีความสุขสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 24 ชั่วโมง ส่งเสริม การเรียนรู้นอกสถานที่ อาทิ การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สูงอายุขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง การออกเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ และการเรียนรู้ในการ ใช้ชีวิตบั้นปลายอย่างมีความสุข เป็นต้น

รายวิชาที่ 5 เทคโนโลยีการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 15 ชั่วโมง สอนการใช้ คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบสมาร์ตโฟน

ภาคีเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของเทศบาลตำบลชมภูเข้ามาร่วมดำเนินงาน ตามความรู้ ทักษะ และความชำนาญของตน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ภาคี เครือข่ายในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชมภู โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าต้นกวาว โรงพยาบาลสารภีบรรพพัฒนา กองสาธารณสุขเทศบาลตำบลชมภู สปสช. เทศบาลตำบลชมภู สถาบันทางการแพทย์ฉุกเฉิน และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครือข่ายกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริมและ สนับสนุนงานด้านวิชาการ ส่งเสริม ป้องกัน และรักษาสุขภาพ พื้นฟูสมรรถภาพ และ สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ 2) ภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานด้านการศึกษา อาทิ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น เครือข่ายกลุ่มนี้มีบทบาท ในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และการเรียนรู้กับชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน 3) ภาคี เครือข่ายในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพ อาทิ กศน. อ.สารภี กศน.ต.ชมภู วิทยาลัย

การอาชีพ วิทยาลัยอาชีวะ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน บริษัทดูโฮม บริษัท DTAC กรุงเทพฯ และชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต.ชมภู เครือข่ายกลุ่มนี้มีบทบาทในการจัดทำกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ และการส่งเสริมอาชีพ 4) ภาคิเครือข่าย ในการดำเนินงานด้านสังคม อาทิ พัฒนาชุมชน อ.สารภี ต.ชมภู ศูนย์พัฒนาครอบครัว สภาวัฒนธรรม ปราชญ์ล้านนา มูลนิธิสร้างสรรค์สังคมและสุขภาพะ (มสส.) และสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนการดำรงชีวิตในสังคม และการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และ 5) ภาคิเครือข่ายในการดำเนินงานด้านการเสริมพลัง อาทิ ชมรมต่าง ๆ ในตำบลชมภู กกต.จังหวัดเชียงใหม่ ปราชญ์ชาวบ้าน สภาวัฒนธรรมตำบลชมภู บริษัท DTAC ศูนย์พัฒนาทักษะชีวิตผู้พิการ มูลนิธิสร้างสรรค์สังคมและสุขภาพะ นักสานพลังขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม (นสน.) สำนักงานคณะกรรมการ แห่งชาติ (สช) ทีมสื่อองค์กรเอกชน โฮงเฮียนสืบสานล้านนา/ เขียวสวยหอม/สภาลมหายใจ เชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาสังคมแห่งชาติ (พม.)และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครือข่ายกลุ่มนี้ มีบทบาทในการอบรมสุนทรียสนทนา สื่อการเรียนการสอน เข้ามาดูแลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ และฟื้นฟูผู้สูงอายุ

การดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาแบบบูรณาการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ส่งผลดีต่อผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ และปวดเข่าเรื้อรังได้เข้ารับการกายภาพบำบัดอย่างถูกต้องเหมาะสม และผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน ติดเตียง และผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจนมีอาการดีขึ้นและสามารถ ช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้ เครือข่ายได้วางแผนขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมผู้สูงอายุ ในพื้นที่ให้มากขึ้น และจะเพิ่มบริการด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อให้เกิดการดูแลอย่างครบ วจจร

เครือข่ายการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้พื้นที่ลุ่มน้ำพายพญาคำ

ผายพญาคำเป็นผายที่ใช้ในการผันน้ำสำหรับการทำเกษตรกรรม แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ป้องกันปัญหาน้ำท่วม และไล่น้ำเสียออกจากลำเหมืองในเขตอำเภอสารภี อย่างไรก็ตาม การจัดการผายจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและบูรณาการการทำงานของภาคิเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องเพราะที่ตั้งของผายอยู่นอกเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลชมภู และ การผันน้ำในแต่ละครั้งส่งผลกระทบต่อหลายพื้นที่ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ รวมถึงพื้นที่ของเทศบาลตำบลชมภู

ในปี 2561 เทศบาลตำบลชมพูทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการส่งเสริมและขับเคลื่อนให้เกิดการบริหารจัดการน้ำร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำจากฝายพญาคำ สร้างเครือข่ายบริหารจัดการจัดการน้ำร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้พื้นที่ลุ่มน้ำฝายพญาคำ โดยทำการประสานภาคีเครือข่ายต่าง ได้แก่ สำนักงานเจ้าท่าส่วนภูมิภาค (สาขาเชียงใหม่) ชลประทานจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนสารภีพิทยาคม สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ ที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ มณฑลทหารบกที่ 33 Spank U Lanna ThaiPBS ชมรมเขียว สวย หอม บริษัทอุโบต้า จำกัด บริษัทพีวีเอฟ โยงเฮียนสีบสาน ล้านนา และกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 แห่ง เครือข่ายได้ดำเนินงานร่วมกันมาโดยตลอดโดยจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นบูรณาการจัดการน้ำ ขุดลอกคลอง และบริหารจัดการการใช้น้ำของพื้นที่ฝายพญาคำ กระทั่งปัจจุบันกลายเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและสามารถบริหารจัดการน้ำจากฝายพญาคำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้น้ำทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทางได้

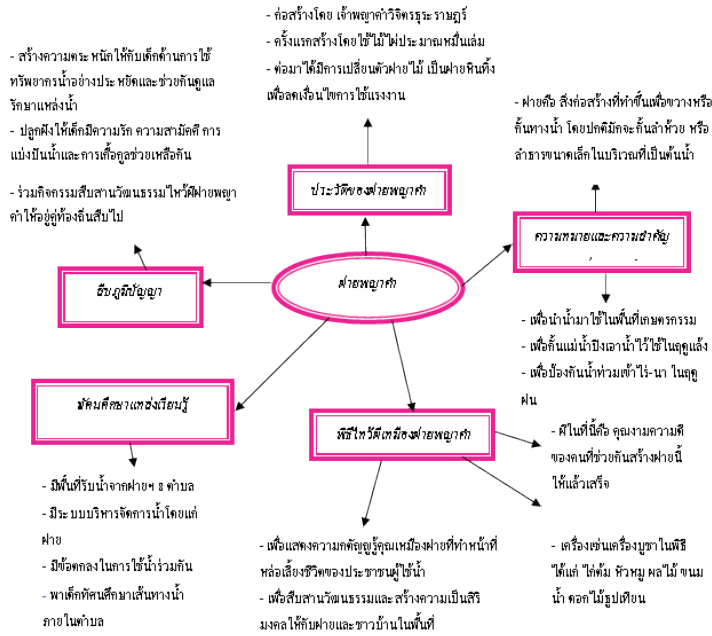
ในปีที่ผ่านมาเทศบาลตำบลชมพูเล็งเห็นว่า ฝายพญาคำเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า เพราะมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ เทศบาลจึงร่วมกับเครือข่ายสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีชื่อว่า “ฝายพญาคำ” เพื่อถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งพัฒนาฝายพญาคำให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เมืองฝายพญาคำและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการสร้างศูนย์การเรียนรู้พื้นที่หน้าฝายพญาคำ โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ออกแบบพื้นที่ ซึ่งขณะนี้การออกแบบดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วและอยู่ระหว่างการปรับพื้นที่ให้เป็นไปตามแบบพื้นที่บริเวณนี้จะสงวนไว้สำหรับคนลุ่มน้ำและผู้สนใจเข้ามาศึกษาและใช้ประโยชน์ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงาน ได้มีการเสนอโครงการนี้บรรจุลงในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เครือข่ายยังได้ร่วมกันวางแผนการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาศูนย์การเรียนรู้โดยจัดให้มีกิจกรรม Big Cleaning day ปีละ 3 ครั้งและกิจกรรมไหว้ฝายพญาคำปีละ 1 ครั้ง ที่สำคัญ เครือข่ายได้รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบกับทำการผลิตสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม ในเขตอำเภอสารภี ทั้งนี้ หลักสูตรฝายพญาคำประกอบด้วยกลุ่มสาระวิชาที่หลากหลาย อาทิ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา สุขศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ โดยความรู้เกี่ยวกับฝายพญาคำถูกบรรจุเป็นวิชาที่ชื่อว่า

“เล่าขานผายพญาคำ” ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และถูกบรรจุเป็นหน่วยการเรียนรู้เรื่อง “เหมืองผายพญาคำ” จำนวน 5 ชั่วโมงสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับผายพญาคำทั้งประวัติความเป็นมา ความสำคัญ การใช้ประโยชน์ การดูแลรักษาผาย พิธีไหว้เหมืองผาย และทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง

แผนภาพแสดงเนื้อหาการเรียนการสอนเกี่ยวกับผายพญาคำสำหรับเด็กปฐมวัย

การขับเคลื่อนของเครือข่ายส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการระบบเหมืองผายพญาคำ ซึ่งเป็นผายเก่าแก่และมีประโยชน์อย่างมากในการผันน้ำจากแม่น้ำปิงสู่ลำเหมืองพญาคำเพื่อให้เกษตรกรและประชาชนทั้งในอำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอสารภี และอำเภอเมืองลำพูนมีน้ำใช้ในพื้นที่แล้งและป้องกันน้ำท่วมในหน้าน้ำหลาก นอกจากนี้ความร่วมมือร่วมใจของเครือข่ายยังส่งผลให้การบริหารจัดการผายพญาคำเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวคือ การดำเนินงานไม่เกิดความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประหยัดงบประมาณ และมีกำลังคนในการดูแลรักษาผายตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำที่สำคัญ การต่อยอดการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชมภูและเครือข่ายในปีที่ผ่านมาทำให้ผายพญาคำกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าแก่เด็กนักเรียนและประชาชน เพราะการเรียนรู้เกี่ยวกับผายพญาคำย่อมช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์เหมืองผาย และช่วยให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเหมืองผายให้คงอยู่สืบไป

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลป่าแดด อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ 50100

โทรศัพท์ 053-447-071

โทรสาร 053-447-325

ประชากร

17,432 คน

(ชาย 8,032 คน หญิง 9,400 คน)

พื้นที่

25 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 13 หมู่บ้าน)

รายได้

85,726,678.44 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

38,886,534 บาท

คณะผู้บริหาร

นายรุ่งปริษา ปั่นแก้ว

นายกเทศมนตรีตำบลป่าแดด

นางอรพินธ์ ธนะหมี

ปลัดเทศบาลตำบลป่าแดด

นายพิเชฐ ไชยคำว้าง

ประธานสภาเทศบาลตำบลป่าแดด

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 11 คน

หญิง จำนวน 1 คน

เทศบาลตำบลป่าแดด

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารงานของ
เทศบาลตำบลป่าแดด

เทศบาลตำบลป่าแดด ใช้กลยุทธ์การประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ “สังคมก้าวหน้า พัฒนาบริการสืบสานวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง โครงสร้างพื้นฐานดี เน้นการมีส่วนร่วม” โดยเทศบาลมีบทบาทเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่จนเกิดเป็นเครือข่ายที่มีจุดร่วมกัน 3 ประการ คือ การรับรู้ถึงปัญหาาร่วมกัน (Common Perception) การมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Vision) และการทำงานที่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) นอกจากการประสานความร่วมมือและการมีจุดร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายแล้ว เครือข่ายที่เกิดขึ้นของ

เทศบาลตำบลป่าแดดยังมีความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนหรือเกื้อหนุนพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่ม / องค์กรทั้งในด้านองค์ความรู้ ความคิดเห็น งบประมาณ กำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายยังเป็นไปในแนวราบ มีความเท่าเทียมกัน และมีอิสระในการดำเนินงานของตน

เทศบาลตำบลป่าแดด ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานไว้ว่า “บริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นการทำงานด้วยระบบราชการ 4.0 เปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชน อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ”

การทำงานด้วยระบบราชการ 4.0 คือ การบริหารจัดการภาครัฐที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน (Disruptive Changes) โดยเทศบาลตำบลป่าแดดได้ปรับตัวและพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัย มีสมรรถนะสูง มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล และสร้างกลไกการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การดำเนินงานของเทศบาลได้กำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนงานที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบท ตลอดจนเทศบาลได้นำองค์ความรู้แบบสหวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลป่าแดดเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับเทศบาล พร้อมกับได้ทำการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อเสริมพลังให้การดำเนินงานของเทศบาลบรรลุเป้าหมายในระดับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ

การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เทศบาลตำบลป่าแดดนำปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นตัวตั้ง จากนั้นได้จัดบริการสาธารณะให้ตอบโจทย์กับปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยเทศบาลได้ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลป่าแดดได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน 4) การเสริมสร้างสังคมให้มีคุณภาพ สืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) การจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย และ 6) การพัฒนาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลได้ใช้กลยุทธ์การทำงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดของตน และเครือข่ายยังเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ในปี 2562 ที่ผ่านมา เทศบาลได้พัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสังคมให้มีคุณภาพได้อย่างโดดเด่น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

การพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดด

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ฯ ที่เทศบาลตำบลป่าแดดจัดตั้งขึ้นในปี 2545 เพื่อจัดการศึกษานอกระบบให้แก่เด็กเล็กระดับปฐมวัยโดยไม่มีค่าใช้จ่าจ่าย ตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน ศูนย์ฯ ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนอายุ 2 ปีบริบูรณ์จากเดิมที่รับเด็กเล็กอายุ 3 ปีบริบูรณ์ ให้สามารถเข้ารับการศึกษได้ ปัจจุบันในปีการศึกษา 2563 ศูนย์ฯ มีนักเรียนรวม 91 คน แบ่งออกเป็น 4 ห้องเรียน และมีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 คน และพี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 4 คน โดยสัดส่วนครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงต่อเด็ก คือ 1 : 10

เนื่องจากเทศบาลตำบลป่าแดดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ซึ่งมีการขยายตัวของชุมชนค่อนข้างมาก จึงทำให้มีประชาชนย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยในเขตพื้นที่มากขึ้น และส่งผลให้มีประชากรกลุ่มเด็กเล็กในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดดมีข้อจำกัดในการรองรับเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษ โดยศูนย์ฯ ไม่สามารถให้บริการหรือรองรับเด็กเล็กทุกคนในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง เพราะสถานที่ค่อนข้างคับแคบและไม่มีพื้นที่สำหรับการขยายต่อเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อ

การเรียนรู้ ดังเห็นได้จากความสามารถในการจัดพื้นที่ในศูนย์ฯ ให้มีสนามเด็กเล่นได้เพียง 1 ฐานจากทั้งหมด 6 ฐาน ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยภายในท้องถิ่นมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัยครบ 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาผ่านการเล่นสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา จำนวน 6 ฐาน ดังนั้นผู้ปกครองในเขตพื้นที่เทศบาลจึงจำเป็นต้องส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาลีวายดูในสถานรับเลี้ยงเด็กของภาคเอกชนในพื้นที่ตำบลป่าแดดและตำบลใกล้เคียงแทน

ด้วยเหตุนี้ เทศบาลตำบลป่าแดดจึงเสริมสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่อยู่ภายในและภายนอกพื้นที่ โดยมีแนวร่วมหลัก คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดดและชมรมผู้ปกครองเด็กนักเรียน และจัดให้มีการเรียนรู้นอกศูนย์ฯ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) รวมทั้งพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีสมรรถนะตามวัยผ่านการเล่นและทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

เทศบาลตำบลป่าแดดทำการบูรณาการภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยประสานงานภาคีเครือข่ายให้เข้ามาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และค้นหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน กระทั่งสามารถสรุปเป็นข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดด จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพพลานามัย 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านวิชาการและการกีฬา 4) ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน และ 6) ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กเล็กและครอบครัว ซึ่งการดำเนินกิจกรรมแต่ละด้านได้มีภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามาร่วมสนับสนุนและดำเนินการ ดังนี้

◎ **ด้านสุขภาพพลานามัย** เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย สุขภาพแข็งแรง และสุขอนามัยที่ดี โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านนี้มีภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ ได้แก่ โรงพยาบาลเชียงใหม่ใกล้หมอ และกองทุน สปสช. ภาคีเครือข่ายมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ องค์กรความรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับอวัยวะและการดูแลรักษา การกินที่อยู่ดีมีสุข โรคมือเท้าปาก การสัมผัสมองเห็น ได้ยิน และอื่น ๆ รวมทั้งการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือ DSPM นอกจากนี้ยังสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดให้มีการเรียนการสอนว่ายน้ำโดยจ้างครูและใช้สระว่ายน้ำของเอกชน

◎ **ด้านคุณธรรมจริยธรรม** คณะสงฆ์ตำบลป่าแดดเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อเกี่ยวกับการทำสมาธิ การทำความดี และการยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดดในวันสำคัญทางศาสนา

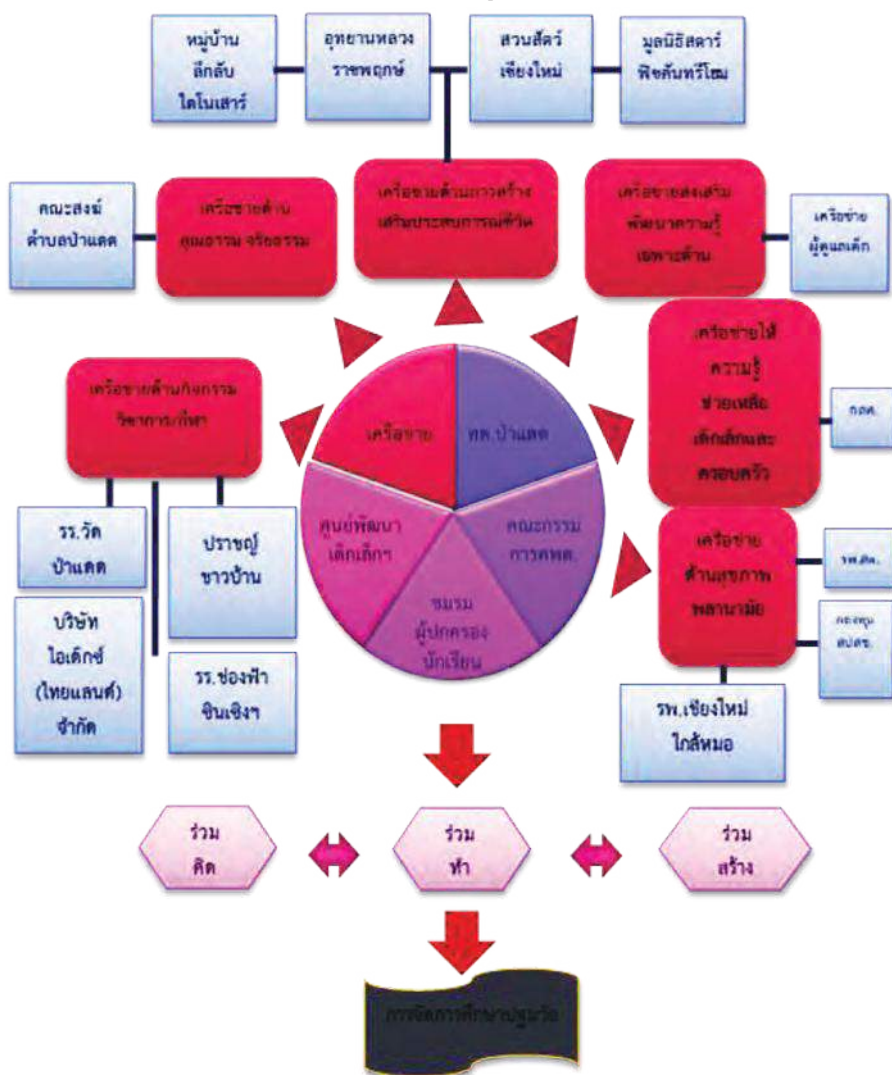
◎ **ด้านวิชาการและการกีฬา** เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับเด็กควบคู่ไปพร้อมกับการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านนี้ ได้แก่ โรงเรียนวัดป่าแดด โรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวานิชบารุง บริษัท ไอเด็กซ์ (ไทยแลนด์) จำกัด และปราชญ์ชาวบ้าน ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ อาทิ การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอวัยวะในร่างกาย ผัก และผลไม้ การเล่นิทานภาษาอังกฤษเพื่อฝึกการฟัง การสอนออกเสียงและการพูดภาษาอังกฤษ การเต้นประกอบเพลงสากล การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้โปรแกรมวาดรูประบายสีอย่างง่าย การจัดให้มีการแข่งขันกีฬาฟุตบอลและกรีฑา รวมถึงการทำโคม ตุง ผางประทีป และการเกษตรอย่างง่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

◎ **ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต** เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมถึงทักษะที่เสริมสร้างพัฒนาการให้แก่เด็ก โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านนี้มีภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ ได้แก่ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ สวนสัตว์เชียงใหม่ หมู่บ้านลึกลับไดโนเสาร์ และมูลนิธิสตาร์ฟิช คันทรีโฮม ทั้งนี้ภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร ทฤษฎีใหม่ และสัตว์ ตลอดจนฝึกสอนการถ่ายทำคลิปวิดีโอจากแท็บเล็ต งานเย็บปักถักร้อย งานประดิษฐ์ การร้อยลูกปัด การทำที่คาดผม และการทำอาหาร

๑ ด้านส่งเสริมพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน เครือข่ายสมาคมครูผู้ดูแลเด็กศรีนครพิงค์ เชียงใหม่เป็นที่เลี้ยงและให้คำปรึกษาแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย และได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดเชียงใหม่

๒ ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กเล็กและครอบครัว กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สนับสนุนทุนการศึกษา จำนวน 400 บาท/คน/ภาคการศึกษา ให้แก่เด็กที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ยากจน หรือขาดโอกาสทางการศึกษา

แผนภาพแสดงเครือข่ายการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดด

จากการประเมินพัฒนาการของเด็กนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแดด ในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา พบว่า เด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับยอดเยี่ยมมากถึง 76 คน ระดับดีเลิศ จำนวน 28 คน ระดับดี จำนวน 1 คน และระดับปานกลาง จำนวน 1 คน ศูนย์ฯ ได้กลายเป็นสถานที่ศึกษาดูงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และที่สำคัญเทศบาลตำบลป่าแดดมีนโยบายต่อยอดการดำเนินงาน โดยจะจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลป่าแดดขึ้นในปีการศึกษา 2564 เพื่อเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานทางวิชาการ มีความพร้อมในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้เด็กนักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และมีทักษะความพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยโรงเรียนจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 ถึงอนุบาล 3 จึงกล่าวได้ว่า การจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลป่าแดดจะช่วยให้เด็กเล็กในเขตพื้นที่มีโอกาสและทางเลือกในการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาลตำบลป่าแดด

ในปี 2555 เทศบาลตำบลป่าแดด ได้สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุและพบว่า ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง อาทิ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และอัมพฤกษ์อัมพาต เทศบาลจึงร่วมมือกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้ง “ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลป่าแดด” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดด” โดยให้บริการเครื่องออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส เทศบาลได้ขยายการดำเนินงานในการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในปี 2559 จัดให้มีบริการการดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยใช้ท้องถิ่นและชุมชนเป็นฐานในการจัดการดูแล ซึ่ง สปสช. ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายผ่านกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลป่าแดด ปี 2560 เทศบาลได้พัฒนา ปรับปรุงและ

เปลี่ยนแปลงขั้นตอนในการให้บริการโดยขยายเวลาการให้บริการเพิ่มขึ้น จัดให้มี
 นักกายภาพบำบัดประจำศูนย์ฯ ผู้ให้การดูแล (Caregivers) และทีมสหวิชาชีพลงเยี่ยมบ้าน
 ผู้สูงอายุติดเตียง และมีรถบริการรับ-ส่งคนไข้ในรายที่ไม่สามารถมารับบริการได้ด้วยตัวเอง
 นอกจากนี้เทศบาลและเครือข่ายยังร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยในปี
 2561 ศูนย์การเรียนรู้ฯ ขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายภายใต้โครงการ
 พัฒนาคุณภาพชีวิต และได้ดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกศูนย์การเรียนรู้ อาทิ
 กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ลูกหลานในการทำโคมและการทำขนมพื้นบ้าน กิจกรรม
 คัดแยกขยะร่วมกับรถเอเอ็มดี และกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ลงเยี่ยมเยียน
 ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและป้องกันภาวะซึมเศร้าจากการมีเพื่อนพูดคุย
 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ปี 2562 เทศบาลตำบลป่าแดดขยายเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น
 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างภาคีเครือข่าย
 การดำเนินงานใช้ชุมชนเป็นฐานและทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย ก่อให้เกิดรูปแบบการดูแล
 ผู้สูงอายุแบบองค์รวม โดยเทศบาลและเครือข่ายได้ขยายผลการดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟู
 สุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดดและศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดด

ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดดให้การดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและ
 ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง โดยทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย แพทย์จากโรงพยาบาลนครพิงค์ออกตรวจ
 ประเมินสุขภาพและออกไปรับรองความพิการให้ผู้ป่วยติดเตียงรายใหม่ พยาบาลวิชาชีพ
 (ผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข) จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
 บ้านวังสิงห์คำเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการและประสานให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
 ได้รับการด้านสาธารณสุข นักกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลเชียงใหม่ไกล้มอ
 ตรวจประเมินสุขภาพและแนะนำกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กองสาธารณสุขและ
 สิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลป่าแดด ทำหน้าที่เก็บข้อมูลผู้มีภาวะพึ่งพิงรายใหม่เพื่อรายงาน
 ต่อ สปสช. นักสังคมสงเคราะห์ กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลป่าแดด ทำหน้าที่
 ประเมินสภาพที่อยู่อาศัย และดำเนินการออกบัตรผู้พิการในรายใหม่ มีกลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยที่มี
 ภาวะพึ่งพิงตำบลป่าแดด (caregiver) หมู่บ้านละ 1 คน เพื่อออกเยี่ยม (ในการประเมินค่า
 ADL สำหรับผู้สูงอายุปีละ 1 ครั้งและสำหรับผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง เดือนละ 1 ครั้ง) และติดตาม
 ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่บ้าน พร้อมให้คำแนะนำญาติ หรือลูกหลานที่อยู่ในบ้านในการช่วยดูแล

ผู้ป่วยติดเตียง มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. และเครือข่ายสุขภาพลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยม และ
แจ้งพิภคของกลุ่มเป้าหมาย ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละเครือข่าย ดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านวังสิงห์คำ สนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติงาน อาทิ พยาบาลวิชาชีพ ในการเยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน จัดทำแผนในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง (Care plan) และบันทึกข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงลงในโปรแกรม
- โรงพยาบาลเชียงใหม่ไกล้มอ สนับสนุนนักกายภาพบำบัดเพื่อร่วมในทีมติดตามเยี่ยมบ้านและทำการประเมินค่า ADL ของผู้ป่วยติดเตียง พร้อมให้คำแนะนำในการดูแลกายภาพบำบัดผู้ป่วย และญาติ นอกจากนี้ ทุกวันพุธ เวลา 13.00 - 16.30 น. นักกายภาพบำบัดประจำที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลป่าแดดเพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการที่มากายภาพบำบัดที่ศูนย์ฯ
- โรงพยาบาลนครพิงค์ สนับสนุนแพทย์จากโรงพยาบาลเพื่อร่วมเยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน ให้คำแนะนำการดูแลเรื่องสุขภาพและยาของคนไข้ พร้อมออกใบรับรองความพิการในกรณีผู้ป่วยติดเตียงรายใหม่
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลป่าแดด เข้าร่วมโครงการการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (ผู้สูงอายุสิทธิบัตรทอง) สนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติงาน เช่น เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนในการเยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน และรถพร้อมคนขับ เพื่อรับ-ส่งผู้สูงอายุและผู้พิการที่เดินทางมาทำกายภาพบำบัดที่ศูนย์ฯ เป็นต้น
- กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลป่าแดด สนับสนุนนักสังคมสงเคราะห์ร่วมในทีมเยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน พร้อมอำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนบัตรผู้พิการ และให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ในกรณีเป็นผู้ด้อยโอกาส
- ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประธานผู้สูงอายุตำบลป่าแดด ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลป่าแดด ให้ความร่วมมือ คำแนะนำ และบอกจุดที่ตั้งของบ้านผู้ป่วยติดเตียง
- ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในชุมชนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ (บ้านบันสุข) โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่คนไข้ที่มีภาวะพึ่งพิง ไม่มีญาติหรือคนดูแล

- กลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงตำบลป่าแดด (Caregiver) เยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน แนะนำการดูแลเรื่องสุขภาพ ยา อาหาร พร้อมทั้งกายภาพบำบัดทุกครั้งตามแผนการดูแลคนไข้ และเขียนรายงานการเยี่ยม
- โรงเรียนจรัลรักษานวดแผนไทย ผู้รับบริการในศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดดสามารถไปรับบริการตรวจสุขภาพและรักษาอาการเจ็บปวดหรือพิการด้วยการนวดประคบหรือฝังเข็มที่โรงเรียนจรัลรักษานวดแผนไทยโดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมทั้งหมอนวดแผนไทยได้ร่วมกับทีมสหวิชาชีพในการลงเยี่ยมบ้านและนวดประคบให้แก่คนไข้ติดเตียงที่บ้าน
- สภาคเด็กและเยาวชนตำบลป่าแดด ได้เข้าร่วมในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงที่ศูนย์ฟื้นฟูฯ โดยการให้ความช่วยเหลือในการออกกำลังกาย การทำกายภาพบำบัด และร่วมเยี่ยมติดตามผู้พิการติดเตียงในชุมชน
- คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สนับสนุนนักศึกษาในการฝึกงานภาคสนาม การทำกายภาพบำบัดและกิจกรรมบำบัดในศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลป่าแดด
- สภากาชาดไทย ร่วมออกหน่วยตรวจสุขภาพและเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง เดือนละ 1 ครั้ง
- วัดหนองก่าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ บริจาคถังออกซิเจนพร้อมออกซิเจนขนาด 20 ลิตร จำนวน 20 ถัง สำหรับผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้ รวมทั้งรับมอบและส่งต่อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่ศูนย์ฯ อาทิ เตียงผู้ป่วย และรถเข็น โดยศูนย์ฯ จัดให้มีระบบการยืม-คืน ภายใต้การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดด

๑๐ ศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลป่าแดด

ศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลป่าแดด มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยการเรียนรู้ โดยแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ เรื่องที่ผู้สูงอายุต้องรู้ เรื่องที่ผู้สูงอายุควรรู้ และเรื่องที่ผู้สูงอายุอยากรู้ การดำเนินงานของศูนย์ฯ ขับเคลื่อนโดยภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุ สาระการเรียนรู้

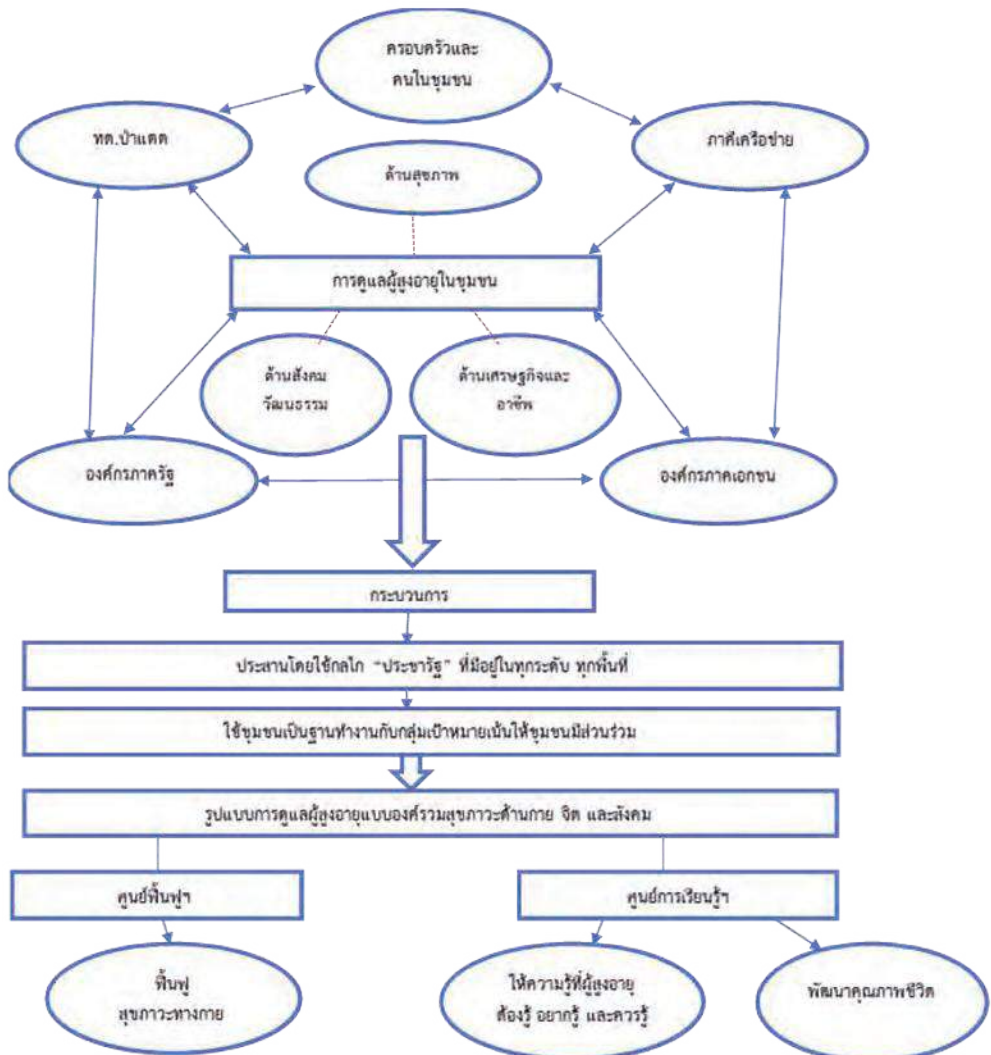

จะต้องทำให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตปัจจุบัน เพิ่มโอกาสในการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน” ซึ่งภาคีเครือข่ายมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- เทศบาลตำบลป่าแดด เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ในการดำเนินงาน ตลอดจนประสานงานกับเครือข่ายเพื่อให้งานดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์
- สถานศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนวัดป่าแดด โรงเรียนวัดวังสิงห์คำ ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลป่าแดด ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร และจัดหาวิทยากรทั้งด้านวิชาการ ภาษา วัฒนธรรม และการฝึกอาชีพ
- สถานพยาบาลในพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังสิงห์คำ และโรงพยาบาลเชียงใหม่ใกล้หมอ สนับสนุนบุคลากรในการตรวจสุขภาพ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม ณ ศูนย์ฯ ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของศูนย์ฯ และจัดหาวิทยากรให้ความรู้ทางสุขภาพ
- ศูนย์เสมารักษ์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนวิทยากรในด้านสังคม
- ด้านจิตปัญญา และกิจกรรมนันทนาการ
- ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเชียงใหม่ เป็นภาคีเครือข่ายในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สนับสนุนวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา
- กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ร่วมดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ อาทิ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สูงอายุในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การอำนวยความสะดวกในการจัดสถานที่ การให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการลงพื้นที่ และการประสานงานในระดับหมู่บ้านเพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อนำมาจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม เป็นต้น

- กลุ่มองค์กรผู้สูงอายุตำบลป่าแดด มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ฯ เสนอปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ เข้ามาร่วมทำกิจกรรม ตลอดจนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สูงอายุในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม
- เครือข่ายผู้สูงอายุอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้คำปรึกษาแนะนำและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- วัดในพื้นที่ตำบลป่าแดด พระสงฆ์ให้การอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

แผนภาพแสดงเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาลตำบลป่าแดด

กล่าวได้ว่า ในปี 2562 ที่ผ่านมาเทศบาลตำบลป่าแดดและเครือข่ายร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างครบวงจร ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสติปัญญา ผ่านกิจกรรมของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพในชุมชนตำบลป่าแดดและศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลป่าแดด ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนี้

ด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านและติดเตียงมีสมรรถภาพที่ดีขึ้น กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวได้เล็กน้อยและมีปัญหาการกินหรือการขับถ่ายจำนวนกึ่งหนึ่งสามารถกลับมาดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ ขณะที่ ผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวได้เล็กน้อย มีปัญหาการกินหรือการขับถ่าย และมีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 1 รายจากทั้งหมด 10 ราย หายจากการมีภาวะสับสนทางสมอง นอกจากนี้ ผู้สูงอายุทุกคนที่เจ็บป่วยรุนแรง ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยมาก และต้องพึ่งพิงผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน ไม่มีภาวะแทรกซ้อนรุนแรง และผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยรุนแรงในระยะสุดท้ายของชีวิต จำนวน 2 รายจากทั้งหมด 3 ราย ไม่มีภาวะแทรกซ้อนรุนแรงเช่นเดียวกัน สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมมีสุขภาพแข็งแรงมากขึ้นจากการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเพื่อคัดกรองความเสี่ยง ได้แก่ การวัดค่าความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจ พบว่า หลังจากที่ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์การเรียนรู้ มีผู้สูงอายุที่ค่าความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจอยู่ในเกณฑ์ปกติเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 9.17

ด้านสุขภาพใจและสติปัญญา ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุขเพิ่มมากขึ้นเพราะได้รู้จักเพื่อน คลายความเหงา และรู้สึกมีคุณค่า รวมทั้งมีความรู้ในการดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อาทิ การออกกำลังกาย และการทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ เป็นต้น จากคำบอกเล่าของบุตรหลาน พบว่า ผู้สูงอายุมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน อาทิ มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและงานประเพณีต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

นอกจากผลดีที่เกิดขึ้นทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสติปัญญาแล้ว ผู้สูงอายุยังได้รวมกลุ่มต่อยอดการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเอง ส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความยั่งยืน อาทิ การรวมกลุ่มเพื่อนรำ เต้นประกอบเพลง และกลุ่มลีลาศ ซึ่งผู้สูงอายุสามารถแสดงโชว์ในกิจกรรมของเทศบาลและชุมชน การคัดแยกขยะ และการทำบุญหมักจากเศษอาหารในครัวเรือน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพด้วยการทำมะลิชู้หอมเพื่อจำหน่ายและเป็นรายได้เสริม เป็นต้น

เทศบาลตำบลก้อ

อำเภอสี จังหวัดลำพูน

การบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ

เทศบาลตำบลก้อ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารงานของเทศบาล คือ “เมืองแห่งคุณภาพชีวิต ทุกภาคีร่วมคิด นำเกษตรก้าวไกล สร้างชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความพอเพียง” โดยมีแนวคิดและเป้าหมายในการบริหารงาน คือ มีส่วนร่วม โปร่งใส เป็นธรรม เสมอภาค มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีเป้าหมายสูงสุดคือ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยนำแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบมาใช้เป็นหลักในการบริหารงาน และหัวใจสำคัญคือ เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Center) และยึดชุมชนเป็นฐาน (Community based) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง และอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

99 หมู่ที่ 3 ตำบลก้อ อำเภอสี
จังหวัดลำพูน

โทรศัพท์ 053-096-011

โทรสาร 053-096-011

ประชากร

2,435 คน

(ชาย 1,203 คน หญิง 1,232 คน)

พื้นที่

531.921 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุม จำนวน 4 ชุมชน)

รายได้

14,134,190.37 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

14,201,830 บาท

คณะผู้บริหาร

นายชุมพร มะโน

นายกเทศมนตรีตำบลก้อ

นายสุนทร มหานิล

ประธานสภาเทศบาลตำบลก้อ

นางสาวจตุพร จาดา

ปลัดเทศบาลตำบลก้อ

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 6 คน

หญิง จำนวน 6 คน

เทศบาลตำบลถือเป็นชุมชนขนาดเล็ก สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติเดียวกันทั้งตำบล มีการทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเครือข่ายการทำงานทั้งในและนอกพื้นที่ ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการระดมทรัพยากรในการทำงานร่วมกัน ทั้งบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงงบประมาณ และร่วมกันกำหนดแผนการพัฒนาในพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงกัน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของและภาคีเครือข่ายอย่างชัดเจน ช่วยให้เครือข่ายขับเคลื่อนการทำงานไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่งผลให้เครือข่ายการบริหารงานเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีเทศบาลตำบลก้อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเครือข่าย

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

โครงการ ช่วงเล่น ช่วงปัญญา ช่วงพญา คนบ้านก้อ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้บางครอบครัวประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ/แตกแยก พ่อแม่ต้องประกอบอาชีพนอกพื้นที่ และทิ้งเด็กเล็กไว้กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งอาจดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้เด็กติดเกมส์/โทรศัพท์/ยาเสพติด ปัญหาดังกล่าวเริ่มทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคม เด็ก 40 จาก 114 คน ในเทศบาลตำบลก้อได้ประสบปัญหาดังกล่าว จึงนำมาสู่การร่วมคิดร่วมหาหรือเพื่อแก้ไขปัญหาโดยภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชน ร่วมกันออกแบบการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่ต้องดูแลเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย เพื่อให้คนชุมชนก้อเป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพเพื่อเอื้อต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาตำบลก้อในอนาคต มีการนำหลัก 4M2T (4M: Money-Man-Material-Management and 2T: Time-Technology) มาใช้ในการบริหารงาน และหลัก PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้ในการพัฒนากระบวนการ

โครงการ ช่วงเล่น ช่วงปัญญา ช่วงพญา คนบ้านก้อ เริ่มดำเนินงาน ด้วยการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน และเวทีประชาคมผู้ปกครองเด็ก เพื่อรวบรวมปัญหาความต้องการของ

สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา

เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

กลุ่มเป้าหมาย

- เด็ก 0-6 ปี ๑๑๙ คน
- ชาย ๖๐ คน (๕๑.๒๖%)
- หญิง ๕๙ คน (๕๐.๗๔%)
- เข้าเรียนใน ศทส. ในพื้นที่ ๕๐ คน (๔๑.๕๕%)

การบริหารจัดการ

- พัฒนาศักยภาพผู้สอน
- ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแลเด็กขณะเล่น
- การบริหารจัดการ การบำรุงซ่อมแซมอุปกรณ์การเล่น
- ฝึกอบรมครู ศทส. ในการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
- การนิเทศประเมินเกี่ยวกับการดูแลรักษาพื้นที่ของภาคภูมิใจพิเศษ

การจัดหลักสูตรการเรียนรู้

- การฝึกวินัยในการอยู่ร่วมกัน
- การฝึกการรอคอย
- การฝึกการตัดสินใจ
- การฝึกการวางแผนและการทำงาน
- การฝึกการสังเกต ทดลอง และแก้ปัญหาและมีความท้าทาย
- ได้รู้จักธรรมชาติและของใกล้ตัว
- เข้าใจตนเอง
- ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- มีความอยากรู้อยากเห็น
- ฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่และมัดเล็ก

ทุนทางสังคม
เทศบาลตำบลก้อ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน
ผู้ปกครอง
มูลนิธิสถานเด็กเล่นสร้างปัญญา

ผลดีที่เกิดขึ้น

- พัฒนามองเห็น IQ EQ และ การพัฒนาสมอง (EF)
- IQ = Intelligence Quotient
- EQ = Emotional Quotient
- EF = Executive Function
- พัฒนากิจกรรมคิด วิเคราะห์ วางแผนและแก้ปัญหา
- ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ร่างกายแข็งแรง
- พัฒนากิจกรรมสังคม เด็กได้เล่นกับเพื่อน
- การเรียนรู้ทักษะสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผล

- จัดคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลตามวัตถุประสงค์
- จัดทำรายงานสรุปผลการพัฒนาเด็ก
- เป็นให้เป็นงานที่เรียนรู้สำหรับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ทั้งในและนอกพื้นที่ ศทส. ในพื้นที่และภาคีพื้นที่ ที่จะมาเรียนรู้ทั้งในและนอกอาคาร
- นิเทศฯ มูลนิธิ สถานเด็กเล่นสร้างปัญญา ได้มีการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อเป็นวิทยากรสำหรับฝึกดูงาน
- มีคณะกรรมการติดตามประเมินผล ร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาเด็กเล่นสร้างปัญญา โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ๕ ด้าน
- เด็กและผู้ปกครองได้เรียนรู้ในการออกแบบการเล่น
- ส่งเสริมให้ครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน มีส่วนร่วม เป็นเจ้าของในการดูแลรักษาพื้นที่
- การระดมทุน เพื่อการดูแลรักษาเด็กเล่นสร้างปัญญา

คณะทำงาน ผู้ปกครอง
ร่วมในกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก โดย ครูผู้ดูแลเด็กฝึกปฏิบัติเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการ

หมู่บ้านและชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต เพื่อจัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้าน นำข้อมูลด้านปัญหาสุขภาพของแม่และเด็กปฐมวัย จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาใช้ในการวางแผนและจัดทำแผนชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน พร้อมทั้งนำฐานข้อมูลเด็ก ผู้ปกครอง และกลุ่มเป้าหมายมาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธี Problem Analysis เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาล และจัดทำแผนดำเนินการตามเทศบัญญัติ

จากการรวบรวมปัญหาความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนข้างต้นนั้น จึงนำมาสู่การสร้าง “สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเด็กติดเกมส์/โทรศัพท์/ยาเสพติด และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมชุมชนให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย การก่อสร้างสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา ประกอบด้วย 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงเตรียมการ มีการรวบรวมและทบทวนข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและดำเนินการสร้าง “สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา” โดยการใช้บุคลากร/ ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงจิตอาสาแรงงานร่วมประชุมและวางแผนรูปแบบของสนามเด็กเล่น วางผัง และตรวจสอบงบประมาณ รวมถึงจัดตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และติดตามประเมินผล

ช่วงดำเนินการ สร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา ประกอบด้วย 3 ฐาน คือ ฐานที่ 1 สระอิน-จัน ฐานที่ 2 สระทารก (สำหรับเด็ก 2-5 ขวบ) ฐานที่ 3 ค่ายกลสไปเดอร์แมน (ฐานเชือกปีนป่ายมีลักษณะคล้ายใยแมงมุม บันได และแบบห้อย) โดยได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการสร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา และดำเนินงานร่วมกับ สสส. และมูลนิธิสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา โดยอาศัยแรงงานกลุ่มจิตอาสาในพื้นที่ที่เป็นช่างรวมตัวกันก่อสร้างสนามเด็กเล่น ส่วนกลุ่มสตรีและผู้ปกครองทำหน้าที่จัดหาอาหารและเครื่องดื่ม และพนักงานช่างของเทศบาลตำบลก็ทำหน้าที่ควบคุมการก่อสร้าง

ช่วงดำเนินการแล้วเสร็จ คณะทำงานและผู้ปกครองได้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยมีครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการ มีการจัดตารางเรียนรู้สำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในและนอกพื้นที่ รวมทั้งเปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ด้วย

หลังจากที่สนามเด็กเล่นสร้างปัญญาก่อสร้างแล้วเสร็จ สนามเด็กเล่นสร้างปัญญาจึงนับเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการเรียนรู้สำหรับทุกคนในทุกช่วงวัยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนา ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนาระบบการดูแลเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. การพัฒนาทักษะและศักยภาพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็ก การจัดทำหลักสูตรและคู่มือสำหรับฝึกรวมผู้เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กปฐมวัย จัดประเมินคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) จัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมิน TDSI DSPM DENVER ฯลฯ

2. การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย โดยปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมภายในอาคารและสถานที่ให้บริการสำหรับเด็กใน ศพด. การจัดระบบการดูแลความปลอดภัยของพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกอาคารที่ถูกสุขลักษณะ จัดสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยให้แก่เด็ก จัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน ฯลฯ

3. การพัฒนาระบบบริการ จัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จัดทำมาตรการและแนวทางในการป้องกันโรคระบาดและโรคติดต่อใน ศพต. ตรวจคัดกรองโรคติดต่อเด็กปฐมวัยที่จุดรับ-ส่งเด็ก จัดบริการสุขภาพสำหรับเด็ก จัดบริการตรวจสุขภาพประจำปี ฯลฯ

4. การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือกัน ดำเนินการสนับสนุน ศูนย์พัฒนาครอบครัวร่วมกับแกนนำชุมชนและกลุ่มทางสังคม โดยจัดสวัสดิการสำหรับเด็ก ในด้านการดูแลสุขภาพ การเพิ่มรายได้ให้ผู้ปกครอง การระดมทุนเข้ากองทุน เช่น กฐิน ผ้าป่า ฯลฯ

5. การพัฒนาฐานข้อมูลและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาเด็กปฐมวัย โดยจัดตั้งทีมระบบข้อมูลเด็กปฐมวัย การจัดทำระบบข้อมูลโดยคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของ 6 กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ เทศบาล ศพต. รพ.สต. ก้อ อสม. ศูนย์พัฒนาครอบครัว และทุนทางสังคมต่าง ๆ ในชุมชนทุกฝ่าย การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการจัดการดูแลและประเมินผลการดูแล

6. การพัฒนาภูมิ กติกา ระเบียบแนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรม และเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดทำแผนการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีความพิการ การคัดกรองเด็กที่มีการเรียนรู้ผิดปกติ การส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก

กิจกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กให้ครบ 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดให้ครูผู้ดูแลเด็กมีประสบการณ์เรียนรู้ และมีการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียน ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ดำเนินการให้ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา การเป็นผู้นำในระบบประชาธิปไตย มีการจัดโครงการสร้างการบริหารอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนกิจกรรมการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนอย่างหลากหลายตามศักยภาพ และมีโครงการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เด็กนักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเด็กปฐมวัยสามารถเข้าเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ภายในพื้นที่ รวมถึง ช่วงเล่น ช่วงปัญญา ช่วงผลงา (สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา)

กิจกรรมสร้างการเรียนรู้ให้กับคนทุกเพศวัย ภายใน ศพด. มีการจัดกิจกรรมโดยผู้ปกครองหรือผู้สูงอายุที่มีความสามารถพิเศษมาร่วมสอน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต เช่น การทำขนมหรืออาหารประจำถิ่นให้กับเด็กและผู้ปกครองท่านอื่นได้เรียนรู้และพัฒนาฝีมือ

นอกจากนี้เทศบาลตำบลก้อได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างและประยุกต์ใช้สนามเด็กเล่นสร้างปัญญาในมิติต่าง ๆ ให้แก่เทศบาลตำบลศรีวิชัย อำเภอสิ จังหวัดลำพูน เพื่อไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อีกด้วย

โครงการชุมชนคนก้อ พิชิตไฟป่า

ช่วงธันวาคมถึงพฤษภาคม พื้นที่ตำบลก้อประสบปัญหาหมอกควัน และไฟป่าโดยสูญเสียพื้นที่ป่ากว่า 1 แสนไร่ในทุกปีเนื่องจากสภาพพื้นเป็นแอ่งกระทะและล้อมรอบด้วยภูเขาสูง ประกอบกับวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ทำการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกใหม่ และลักลอบเผาป่าเพื่อหาของป่า ทำให้เกิดปัญหาหมอกควันในพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน รวมถึงทัศนวิสัยในเดินทาง โดยเฉพาะช่วงมกราคมถึงมีนาคมมักจะเกิด Hotspot หลายจุดในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ผู้นำชุมชน แกนนำชาวบ้าน และเทศบาลตำบลก้อได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการทำงานที่ให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหา โดยผสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการร่วมกัน โดยการประชุมประชาคมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานและชุมชนได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการไฟป่าด้วยชุมชนมีการวางกฎ กติกาของชุมชน รวมถึงมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เทศบาลตำบลก้อและภาคีเครือข่ายมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างจริงจังและยั่งยืน

การดำเนินงานของเครือข่ายชุมชนคนก้อ พิชิตไฟป่า มิได้มุ่งผลลัพธ์แค่การแก้ไขปัญหาไฟป่าเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งจัดความยากจน รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมให้ชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเกิดความยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน เพิ่ม

ประสิทธิภาพของการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนและป่าอนุรักษ์ และส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่า รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันไฟป่า โครงการชุมชนคนก้อพิชิตไฟป่า มีการดำเนินโครงการ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 จัดเวทีเสวนาและเวทีเครือข่ายเพื่อระดมความคิดเห็นในการวางกฎ กติกาของชุมชน รวมไปถึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าของตำบล ร่วมกับการจัดทำ MOU ระหว่างเทศบาลตำบลก้อร่วมกับหมู่บ้านและภาคีเครือข่ายเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าร่วมกัน อีกทั้งบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกันและให้ความรู้ร่วมกับการรณรงค์และควบคุมการเผาป่าในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม

ระยะที่ 2 แกนนำและผู้นำชุมชนร่วมประชุมและวางแผนการดำเนินงาน และประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ประชาคมตำบล เพื่อกำหนด กฎ กติกา มาตรการต่าง ๆ ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยมีกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันลงพื้นที่จับพิกัดด้วยเครื่อง GPS เพื่อทำพิกัดของแนวกันไฟและพื้นที่แนวเขตป่าชุมชนและป่าอนุรักษ์ และจัดทำแผนที่แนวกันไฟของหมู่บ้าน รวมถึงการสำรวจพื้นที่ในด้านแหล่งน้ำในพื้นที่ นอกจากนี้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันไฟป่าแบบเชิงรุกด้วยการพบปะประชาชน จัดทำป้ายและสื่อประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และการเดินรณรงค์ จากนั้นดำเนินการทำแนวกันไฟและจัดเวรยามลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่ที่เกิดไฟตามจุด Hotspot บริเวณโดยรอบของป่าชุมชนและในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร่วมกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิง สถานีควบคุมไฟป่าแม่ปิง อำเภอลี่ กลุ่มเครือข่ายไฟป่าและหมอกควัน แกนนำ ผู้นำชุมชนเทศบาลตำบลก้อ และมีการลาดตระเวนตรวจหาไฟร่วมระหว่างอุทยานแห่งชาติแม่ปิง สถานีควบคุมไฟป่า และหากมีเหตุไฟป่าเกิดขึ้นจะดำเนินการปฏิบัติการดับไฟป่าโดยกลุ่มเครือข่าย

ไฟป่าและหมอกควัน ซึ่งเน้นการเข้าถึงพื้นที่อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ด้วยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบร่วมกัน

ระยะที่ 3 จัดทำฝ่ายชะลอน้ำในพื้นที่ลำห้วยของทุกหมู่บ้าน ร่วมกับการปลูกป่าเสริมและปลูกป่าทดแทน ในพื้นที่ป่าชุมชน ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่สาธารณะภายในเขตพื้นที่ โดยกลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิง แกนนำ ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลก้อโรงเรียนบ้านก้อจัดสรร สถานีตำรวจภูธรตำบลก้อ นอกจากนี้ มีการส่งเสริมการไถกลบตอซังข้าวโพดแทนการเผาโดยได้รับความร่วมมือจากสถานีพัฒนาที่ดินลำพูน เกษตรกรตำบลก้อในการกำจัดเศษวัสดุในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากการดำเนินงานทั้ง 3 ระยะก่อให้เกิดความสำเร็จ ดังนี้

1. ด้านการป้องกันไฟป่าและหมอกควัน มีการทำแนวกันไฟ การเฝ้าเวรยามและการลาดตระเวน การดับไฟป่า การสนับสนุนอุปกรณ์ดับไฟป่า การติดตาม Hotspot เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงาน และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผา การใช้เทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา การจัดระเบียบการเผา การใช้ประโยชน์เศษวัสดุการเกษตรและลดการเผาพื้นที่เกษตร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการควบคุมการเผาในเขตชุมชน และสองข้างทาง
2. ด้านการฟื้นฟูและดูแลรักษาป่า ดำเนินการก่อสร้างฝ่ายชะลอน้ำเพิ่มความชุ่มชื้นการปลูกป่าเสริม และปลูกป่าทดแทน การตั้งกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก การออกพบปะประชาชนแบบเคาะประตูบ้าน จัดทำป้ายและสื่อประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสถานการณ์ไฟป่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนทราบถึงแนวทางการป้องกันไฟป่า การแก้ไขปัญหาไฟป่า การระมัดระวังอันตรายจากไฟป่า และผลกระทบจากไฟป่า จัดทีมประชาสัมพันธ์ทุกหมู่บ้าน เดินขบวนรณรงค์ รวมถึงการขอความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ หมู่บ้าน ประชาชนในพื้นที่งดเว้นการจุดไฟใกล้บริเวณแนวเขตป่า
4. ด้านการจัดการเชื้อเพลิง ได้จัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ชุมชนและป่าอนุรักษ์ เพื่อตัดความต่อเนื่องของเชื้อเพลิงในพื้นที่ที่มีความสำคัญและล่อแหลมต่อการเกิดไฟป่า โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกภาคส่วน มีการชิงเผาจัดการเชื้อเพลิงด้วยการเผาตามกำหนด (Prescribed Burning) ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าเพื่อลด

ปริมาณและความต่อเนื่องของเชื้อเพลิง การลดปริมาณเชื้อเพลิง โดยการนำวัสดุในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่ามาเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง ทำเป็นวัสดุเพื่อเพิ่มความรื่นซุยให้แก่ดิน ทำปุ๋ยหมัก หรือทำของประดับตกแต่ง

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยการสร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเสวนา/เวทีเครือข่ายเพื่อระดมความคิดเห็นในการวางกฎ กติกาของชุมชน รวมไปถึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของชุมชน การทำ MOU ระดับท้องถิ่นเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเน้นบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน เทศบาล ในการให้ความรู้และรณรงค์ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม

การดำเนินงานก่อเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม คือ มีแนวกันไฟในพื้นที่ป่าชุมชนของทุกหมู่บ้านในตำบลก้อ ระยะทาง 5 กิโลเมตร มีการสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ลำห้วยจำนวน 8 ฝาย มีการไถกลบซังข้าวโพดในพื้นที่การเกษตร จำนวน 450 ไร่ มีการปลูกป่าและต้นไม้ทดแทน จำนวน 400 ไร่ และลดพื้นที่ไฟไหม้ป่าในเขตป่าชุมชนและป่าอนุรักษ์บริเวณรอบหมู่บ้าน/ตำบล จำนวน 1,100 ไร่ ประชาชนได้รับประโยชน์ จำนวน 1,705 คน (850 ครัวเรือน) และเกิดความยั่งยืนเนื่องจากพื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู มีการพัฒนาอาชีพทางเลือกเพื่อลดการเผาป่า โดยการเพาะเห็ดเผาะ (เห็ดถอบ) ในโรงเพาะของโรงเรียนและชุมชน และการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ของชุมชนด้วยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ นอกจากนี้ยังมีชมรมผู้รับพระราชทานทุนมูลนิธิอานันทมหิดล ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการนำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น FIRMS (Fire Information for Resources Management System) ของ NASA มาใช้ในการติดตามจุดความร้อนหรือ Hot spot พื้นที่เผาไหม้ และพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาไร่สัปดาห์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการบริหารจัดการไฟป่าได้ทันต่อสถานการณ์ และลดผลกระทบต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชุมชนสามารถเฝ้าระวังติดตามไฟป่าได้จากบ้าน ส่งผลให้การดำเนินการในการลดจุดความร้อน (Hot spot) ในพื้นที่ทำได้รวดเร็ว ลดการสูญเสียพื้นที่ป่า นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการไฟป่าให้กับกลุ่มอาสาป้องกันไฟป่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่อีกด้วย

โครงการรวมพลังคนก่อ ผู้ภัยฝุ่นจิ๋ว (pm 2.5)

จากปัญหาหมอกควันและไฟป่าตามโครงการข้างต้น ส่งผลให้เทศบาลตำบลก้อประสบปัญหาฝุ่น PM 2.5 จากการวัดโดยใช้เครื่องวัดปริมาณฝุ่นพบว่ามีความสูงที่สุดถึง 500 ug/m3 ฝุ่นมีปริมาณสูงในช่วงเช้ามากกว่าช่วงเย็น และส่งผลกระทบต่อสุขภาพความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะในเด็กจะมีความเสี่ยงสูงมากกว่าผู้ใหญ่ รวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุที่มีโรคระบบการหายใจเรื้อรัง โรคจมูกอักเสบ ภูมิแพ้ โรคหืด ทำให้เทศบาล แกนนำชุมชน โรงเรียนบ้านก้อจัดสรรร่วมประชุมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กในพื้นที่ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน และร่วมกันหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการปรึกษาหารือนี้นำไปสู่เวทีประชาคมหมู่บ้านตำบล เพื่อการกำหนดทิศทางและมาตรการในชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาฝุ่นจิ๋วในพื้นที่ โดยดำเนินร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมและดูแลแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ตำบลก้อ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการฝุ่นละอองขนาดเล็ก (ฝุ่นจิ๋ว) PM 2.5 ในพื้นที่ตำบลก้อ

เครื่องวัดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5

แผ่นพับความรู้เรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ในชุมชน

การประชาสัมพันธ์สู่ประชาชน PM 2.5

บันทึกข้อมูลค่าฝุ่น PM 2.5

แจ้งเดือนประชาชนในพื้นที่ตามธงสี

หากดัชนีธงสีแดงขึ้นแสดงว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพ งดทำกิจกรรมนอกบ้านสวม ก95 เมื่ออยู่นอกบ้าน

หากดัชนีธงสีเขียว ภูมิคุณภาพอากาศดีมาก

โดยดัชนีธงไว้จำนวน 2 ชุดใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานเทศบาล

พร้อมป้ายแจ้งเดือน โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างเทศบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้อจัดสรร และการเฝ้าระวังตรวจรอบคุณภาพอากาศ ชายหาดริชชัย แจ้งเดือน สร้างการรับรู้ถึงข้อมูลและสถานการณ์ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยเทศบาลตำบลก้อ แกนนำ ผู้นำชุมชน อสม.

การป้องกันไฟป่าและหมอกควัน โดยการลาดตระเวน การดับไฟ การทำแนวกันไฟ การทำฝายชะลอน้ำ โดยบูรณาการร่วมกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิง สถานีควบคุมไฟป่าแม่ปิง อำเภอถ้ำ กลุ่มเครือข่ายไฟป่าและหมอกควัน แกนนำ ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลก้อ

ด้านการป้องกันหมอกควันในพื้นที่ ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

1. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพอากาศโดยนาระบบ Air4 Thai ในแอปพลิเคชันของกรมควบคุมมลพิษมาตรวจวัดดัชนีคุณภาพอากาศในพื้นที่ มีการแจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ตามธงสี โดยติดตั้งธงไว้ 3 จุด คือ โรงเรียนบ้านก้อจัดสรร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้อจัดสรร และสำนักงานเทศบาล พร้อมป้ายแจ้งเตือน โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงานข้างต้น

- ธงสีแดง หมายความว่า คุณอากาศแย่งผลกระทบต่อสุขภาพ งตทำกิจกรรมนอกบ้าน สวม N95 เมื่ออยู่นอกบ้าน
- ธงสีเขียว หมายความว่า คุณภาพอากาศดีมาก

2. การเฝ้าระวังตรวจสอบคุณภาพอากาศ การแจ้งเตือนและสร้างการรับรู้ถึงข้อมูลและสถานการณ์ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยประสานการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลก้อแกนนำ ผู้นำชุมชน และอสม.

ระยะที่ 2

1. ฉีดล้างฝุ่นละอองที่อยู่บนถนน ต้นไม้ และใบไม้ในเขตหมู่บ้านที่มีคนอาศัยอยู่ทุกแห่ง โดยใช้รถดับเพลิง โดยเทศบาลและอุทยานแห่งชาติแม่ปิงดำเนินการร่วมกัน

2. ฉีดล้างถนนในเส้นทางหลักของหมู่บ้านและชุมชน โดยเทศบาล แกนนำคณะกรรมการหมู่บ้าน และอปพร.ตำบลก้อ

3. เฝ้าระวังลาดตระเวนการเผาในที่โล่ง พื้นที่เกษตรที่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ โดยแกนนำ ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลก้อ อปพร.ตำบลก้อ

4. เฝ้าระวังป้องกันการเผาในที่โล่ง เศษวัชพืช เศษใบไม้กิ่งไม้ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้และปฏิบัติอย่างเข้มงวด โดยผู้นำชุมชนร่วมกับเทศบาลตำบลก้อ

ระยะที่ 3

1. แจกหน้ากากอนามัยให้กลุ่มเสี่ยง 5 กลุ่ม ได้แก่ เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยทางเดินหายใจ และผู้ป่วยโรคหัวใจ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ อสม. และเทศบาลตำบลก้อ

2. การจัดพื้นที่ห้องปลอดฝุ่น (Safe Zone) ประกอบด้วย 3 ห้องในพื้นที่ตำบลก้อหรือที่เรียกว่า “1 ตำบล 1 โรงเรียน 1 อปท. 1 รพ.สต.” ซึ่งตั้งอยู่ ณ โรงเรียนบ้านก้อจัดสรร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลก้อ และเทศบาลตำบลก้อ

3. สร้างการรับรู้ผ่านกลไกและช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่ทราบถึงแนวทางการดำเนินการอย่างทั่วถึง โดยผ่านการพบปะสนทนาในพื้นที่ การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน โดยมีผู้นำชุมชน อสม. เทศบาลตำบลก้อเป็นผู้รับผิดชอบ

4. การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาฝุ่น และวิธีการป้องกันแก้ไขให้กับเด็กในพื้นที่ เพื่อให้เด็กนักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปบอกต่อกับผู้ปกครอง รวมทั้งสร้างการตระหนักรู้ให้นักเรียนถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการเผาป่า โดยความรับผิดชอบของโรงเรียนบ้านก้อจัดสรร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้อจัดสรร และเทศบาลตำบลก้อ

5. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องผ่านทางช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมของพื้นที่ ปัญหา อุปสรรค

ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการรวมพลังคนก้อ สู้ภัยฝุ่นจิ๋ว (pm 2.5) มีดังนี้

1. การดำเนินงานของเครือข่ายโครงการรวมพลังคนก้อ สู้ภัยฝุ่นจิ๋ว (pm 2.5) ซึ่งประกอบด้วย แกนนำ คณะกรรมการหมู่บ้าน และอปพร.ตำบลก้อ ผู้นำชุมชน อสม. เทศบาลตำบลก้อ ผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านก้อจัดสรร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้อจัดสรร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสี และเทศบาลตำบลก้อ อุทยานแห่งชาติแม่ปิง นับเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง โดยมีดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งในการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพอากาศ รวมถึงมีการแจ้งเตือนดัชนีคุณภาพอากาศให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข้อมูลและสถานการณ์ที่ถูกต้อง

2. การจัดระเบียบการเผาตามลักษณะของพื้นที่ มีการแบ่งเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องตามหลักวิชาการ ในการดำเนินการมีการประสานงานกันระหว่างหมู่บ้านกับผู้นำเทศบาลตำบลก้อในการเฝ้าระวังเพื่อมิให้เกิดปัญหาการเผาสะสมในพื้นที่

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีการสร้างความตระหนักและปรับพฤติกรรมประชาชนในการลดการเผาในที่โล่ง พื้นที่การเกษตร และการเผาขยะในชุมชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือน แนะนำข้อปฏิบัติแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง หลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง และการแจกหน้ากากอนามัยเพื่อให้สวมใส่

4. การกำหนดมาตรการของชุมชนในการควบคุมการเผาในที่โล่ง การเผาในพื้นที่เกษตร โดยชุมชนกำหนด กฎ กติกา การเผาในพื้นที่ของหมู่บ้านตนเอง หากใครฝ่าฝืนมีโทษตามมติของชุมชน

5. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในกรณีที่เกิดฝุ่นละอองมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยกรมจัดทำห้องปลอดฝุ่น เพื่อให้ประชาชน เด็กนักเรียน กลุ่มเสี่ยงอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัยจากฝุ่นละอองและลดความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อสุขภาพ

นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนเผชิญเหตุ การบังคับใช้กฎหมาย การประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน การกำหนดสถานที่พักชั่วคราว การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อถอดบทเรียนในพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ จึงกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของภาคีเครือข่ายทุกภาคอย่างแท้จริงที่เข้ามามีส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (pm 2.5) ในพื้นที่ตำบลก้อ ทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขและสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ส่งผลให้ปัญหา

ทางด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจของประชาชนในพื้นที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 ดังนี้ ด้านระบบทางเดินหายใจ ลดลงร้อยละ 15.12 โรคตาและส่วนประกอบตาลดลงร้อยละ 38.46 และระบบผิวหนัง ลดลงร้อยละ 18.69 ทั้งนี้ มีประชาชนได้รับประโยชน์ จำนวน 2,705 คน และยังส่งผลบวกในด้านเศรษฐกิจทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่เพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 42.37

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ 4 ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน
จังหวัดลำพูน

โทรศัพท์ 053-537-478

โทรสาร 053-584-799

ประชากร

14,456 คน

(ชาย 6,889 คน หญิง 7,567 คน)

พื้นที่

55.675 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุม จำนวน 18 หมู่บ้าน)

รายได้

14,134,190.37 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

14,201,830 บาท

คณะผู้บริหาร

นายอัครเดช เทพจักร์

ปลัดเทศบาลตำบลป่าสัก

ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีตำบลป่าสัก

นายวิทยา สะคำปัน

ประธานสภาเทศบาลตำบลป่าสัก

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 8 คน

หญิง จำนวน 1 คน

เทศบาลตำบลป่าสัก

อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การบริหารงานของเทศบาลตำบลป่าสัก

เทศบาลตำบลป่าสัก มีลักษณะพื้นที่เป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา มีโรงงานอุตสาหกรรมของบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ในพื้นที่ โดยแรงงานกว่า 2 หมื่นคนเป็นแรงงานนอกพื้นที่ เทศบาลตำบลป่าสักได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตำบลป่าสักสู่การเป็น “สามเมือง” ที่โดดเด่น คือ “เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี เมืองแห่งการเกษตรปลอดภัย และเมืองอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว เทศบาลตำบลป่าสักได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการ

บริหารงาน คือ “ยึดหลักธรรมาภิบาล ประสานความร่วมมือ บูรณาการสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” การประสานความร่วมมือของเทศบาลตำบลป่าสักตามวิสัยทัศน์ที่ได้ประกาศไว้ นอกจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว ยังมุ่งเน้นที่การเสริมสร้างภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยดำเนินความร่วมมือทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งทุกภาคส่วนล้วนร่วมแรงร่วมใจ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย โดยมีเทศบาลตำบลป่าสักทำหน้าที่หลักในการ ประสานกับทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมาย เดียวกัน โดยใช้รูปแบบการบริหารงานที่เรียกว่า “บวร plus โมเดล” บ-บ้าน, ว-วัด, ร พลัส- ราชการ รัฐวิสาหกิจ โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงงาน โรงแรม ร้านค้า ร้านอาหาร ตำรวจ รวมทั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และ ประชาสังคม

โครงการ/เครือข่ายความปลอดภัยทางถนนด้วยวัสดุเหลือใช้

ตำบลป่าสักเป็นตำบลขนาดใหญ่ มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบทั้งหมด 18 หมู่บ้าน ประชากรกว่า 1.4 หมื่น และประชากรแฝงกว่า 2 หมื่นคน ซึ่งมีทั้งคนไทยและต่างด้าว ประกอบกับในพื้นที่มีสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ลำพูนตั้งอยู่ และยังมีนิคมอุตสาหกรรม ลำพูนอยู่บริเวณใกล้เคียง ทำให้มีจำนวนรถวิ่งสัญจรในเขตพื้นที่เพิ่มขึ้นและเกิดอุบัติเหตุ บ่อยครั้ง สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ เทศบาล ตำบลป่าสักจึงได้ริเริ่มโครงการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 จนถึง ปัจจุบัน มีการพัฒนาและต่อยอดโครงการอย่างต่อเนื่องจนได้รับการคัดเลือกเป็น “ตำบล ดันแบบด้านความปลอดภัยทางถนน” ในปี พ.ศ. 2562 ได้ผูกโครงการเสริมสร้าง ความปลอดภัยทางถนนด้วยวัสดุเหลือใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนตระหนักและ เห็นความสำคัญของการแก้ไขและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางถนน เสริมสร้างความปลอดภัย ทางถนนโดยชุมชนมีส่วนร่วม และลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของชุมชนตำบลป่าสัก ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การประชุมประชาคมประจำตำบลป่าสัก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้าง ความปลอดภัยทางถนนตำบลป่าสัก ซึ่งที่ประชุมได้เล็งเห็นความสำคัญของความปลอดภัยทาง ถนน และได้กำหนดให้มีมาตรการสร้างเสริมความปลอดภัยทางถนนตำบลป่าสัก

2. การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) 2 งาน ประกอบด้วย

- การดำเนินกิจกรรมถนนสวย สะอาด ปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ระหว่างผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าสัก กับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเทศบาลตำบลป่าสัก ได้จัดทำโครงการเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ตำบลป่าสัก กิจกรรม ถนนสวย สะอาด ปลอดภัย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตัดสินการประกวดโครงการเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ตำบลป่าสัก และทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานร่วมด้วย
- การเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนนตำบลป่าสัก ระหว่างเทศบาลตำบลป่าสัก กับกำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน

3. การส่งเสริมและบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนด้านวินัยจราจรไว้ในหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าสัก เพื่อปลูกฝังวินัยจราจรตั้งแต่วัยเด็ก

4. ตรวจสอบและแก้ไขจุดเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนโดยชุมชน อาทิเช่น ทางแยกทางโค้ง จุดห้ามจอด ซึ่งมีจำนวนมากหลายร้อยจุด โดยประสานกับภาคีเครือข่ายการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

5. การจัดเก็บข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ และวางแผนแก้ไขปัญหาเชิงรุก

6. จัดอบรมให้ความรู้และเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ/ ทบทวนความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีความพร้อมอยู่เสมอ ร่วมกับการประชุมทบทวนการทำงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง 2) การอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. ในการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพปีละ 1 ครั้ง 3) การอบรมประชาชนที่มีบ้านเรือนใกล้เคียงบริเวณจุดเสี่ยงให้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือปฐมพยาบาลเบื้องต้น และป้องกันการเกิดอุบัติเหตุซ้ำ การรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100 % สำหรับกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย

- กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการทั้งในและนอกเครือข่าย สหพันธ์ รวมทั้งสิ้น 47 แห่ง
- กลุ่มผู้ปกครองและเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าสัก
- กลุ่มพนักงานเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเทศบาลตำบลป่าสัก

8. มาตรการเฝ้าระวังเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โดยประสานงานร่วมกับ รพ.สต. และ อสม. ในการเฝ้าระวังและตรวจตราการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด รวมถึงจัดทำประกาศประชาคมตำบลป่าสัก เรื่อง ห้ามเลี้ยงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในงานศพ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 ถึงปัจจุบัน เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าสาเหตุหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากการตี๋มสุรา/ของมีนเมา

9. จัดทำและติดตั้งป้ายจราจร-ป้ายเตือนความปลอดภัยทั่วทุกพื้นที่จากวัสดุเหลือใช้ เช่น ฝาถังสี ถาดเก่า โต๊ะ เก้าอี้ แผ่นซีดี ยางรถยนต์ ฯลฯ โดยใช้งบส่วนหนึ่งจากกองทุนขยะ ด้วยการบริจาควัสดุ Recycle ของประชาชนในพื้นที่ และนำรายได้มาซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน เช่น การทาสีตี๋มเส้นจราจร การทำเนินชะลอความเร็ว การจัดทำป้ายสัญลักษณ์จราจร ป้ายเตือน ป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมถึงประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างความปลอดภัยทางถนน

10. จัดซ่อมแผนอุบัติเหตุและสาธารณภัยร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองลำพูน โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนเป็นผู้สนับสนุนหลัก

11. นิเทศและติดตามผลการดำเนินงานการสร้างความปลอดภัยทางถนน โดยคณะทำงานติดตาม ประเมินผล และคณะกรรมการจากหน่วยงานภายนอก ร่วมกับการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน กระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป เช่น การใช้สัญลักษณ์จราจรที่มีขนาดถูกต้องตามกฎระเบียบจราจรทางบก

12. สร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการความปลอดภัยทางถนน ให้ความรู้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

13. การบริหารงบประมาณในการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของโครงการจึงมีการนำโครงการ/เครือข่ายความปลอดภัยทางถนนบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) นอกจากนี้มีการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เกินขีดความสามารถของชุมชนที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ด้วยชุมชนเองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น แขวงทางหลวงจังหวัดลำพูน แขวงทางหลวงชนบทจังหวัดลำพูน กองทุนพัฒนาครอบครัวไฟฟ้า บริษัท สหโคเจนกรีน จำกัด เป็นต้น

การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ เกิดจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายที่ร่วมทำหน้าทีในการบริหารจัดการ ทั้งด้านองค์ความรู้ บุคลากร และร่วมสนับสนุนงบประมาณ

ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานแขวงทางหลวงชนบท สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำพูน สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูน โรงเรียนในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลป่าสัก บริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด บริษัท สหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท สหโครเจนกรีน จำกัด สำนักงานขนส่งจังหวัดลำพูน และประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าสักที่มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของโครงการ เพราะเป็นสิ่งที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ

จากการดำเนินโครงการ ส่งผลให้ชุมชนตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของการแก้ไขและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ทำให้อุบัติเหตุในชุมชนลดลงโดยเฉพาะในจุดที่มีการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนนและแก้ไขจุดเสี่ยงไม่เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สามารถลดอุบัติเหตุได้มากถึงร้อยละ 91.49 ลดความสูญเสียชีวิตทางเศรษฐกิจได้กว่า 7,231,822 บาท และประหยัดงบประมาณในการจัดทำป้ายจราจรกว่า 424,970 บาท และนอกจากความปลอดภัยแล้วยังทำให้ภูมิทัศน์โดยรวมของตำบลสวยงาม เพราะประชาชนทุกคนร่วมกันคัดแยกวัสดุเหลือใช้และนำมาบริจาคให้กับกองทุนขยะเพื่อใช้ในการจัดทำป้ายจราจร-ป้ายเตือนความปลอดภัย ทั้งนี้ เทศบาลตำบลป่าสักได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ด้านการจัดการอุบัติเหตุในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจสามารถนำไปเป็นรูปแบบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในชุมชนและพื้นที่ได้

ตารางแสดงผลค่าความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง ดำเนินการ

ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
ระดับความรุนแรงของผู้ประสบเหตุ	มูลค่าความเสียหาย (บาท/ราย)	จำนวน (ราย)	มูลค่าความเสียหาย (บาท/ราย)	จำนวน (ราย)	มูลค่าความเสียหาย (บาท/ราย)
เสียชีวิต	4997262	1	4997262	0	0
พิการ	6007015	0	0	0	0
บาดเจ็บสาหัส	139166	8	1113328	0	0
บาดเจ็บเล็กน้อย	26696	49	1308104	7	186872
รวม		58	7418694	7	186872

ข้อมูลอ้างอิงจาก สำนักอำนวยการความปลอดภัย กรมขนส่ง กระทรวงคมนาคม

เครือข่ายการสร้างความปลอดภัยบนท้องถนนโดยการมีส่วนร่วมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนตำบลป่าสัก จังหวัดลำพูน

“การสร้างความปลอดภัยบนท้องถนนโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน” โครงการนี้ต่อยอดมาจากโครงการแรก โดยพุ่งเป้าหมายไปยังกลุ่ม “เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน” เพื่อปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีให้ติดตัวและให้เกิดผลซึ่งต้องปลูกฝังกัน ตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เล็งเห็นถึงปัญหาการสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จึงได้ดำเนินงานโครงการความปลอดภัยบนท้องถนนได้จัดทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และส่งเสริมให้เด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย กฎจราจร ปลูกจิตสำนึก พฤติกรรมป้องกัน ความปลอดภัยบนท้องถนน การสวมหมวกนิรภัย การใช้อุปกรณ์นิรภัย การใช้รถรับ-ส่งนักเรียนที่ปลอดภัย และการวางแผนการเดินทางด้านความปลอดภัย การใช้รถใช้ถนนอย่างถูกต้องและปลอดภัย และสนับสนุนความรู้รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เครือข่ายความปลอดภัยบนท้องถนน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างผู้ปกครองเด็กเล็กที่เข้ารับเตรียมความพร้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย
  - ๑ เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดอบรมให้ความรู้ ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มีความรู้

ความเข้าใจกฎหมาย และกฎจราจร ตั้งแต่ปี 2561-2563 มีจำนวนเครือข่าย ผู้ปกครองรวมกว่า 433 คน

- ๑ เครือข่ายความปลอดภัยบนท้องถนนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับจังหวัด ลำพูน โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ร่วมเป็นเครือข่ายกว่า 12 ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลริมปิง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งยาว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดแม่แรง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลม่วงน้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลวังผาง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าตาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาคาศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลศรีเตี้ย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ตื่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งแดง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแม่ปิ่นเต็ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง เครือข่ายจะทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการ จุดเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง และการจัดการเรียนรู้
- ๑ เครือข่ายความปลอดภัยบนท้องถนนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับภาค จะทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการจุดเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง และการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และศึกษาดูงาน

3. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โดยเปิดรับคณะศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความปลอดภัยบนท้องถนนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการดำเนินงานของเครือข่าย เทศบาลตำบลป่าสักทำหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเครือข่ายมีการร่วมงานและสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

1. กรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าสักและกรรมการชมรมผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าสัก สนับสนุนงบประมาณกิจกรรมการสร้างความปลอดภัย 3 เรื่อง การจัดการจุดเสี่ยง การจัดการพฤติกรรมเสี่ยงและการจัดการเรียนรู้ และร่วมในการแก้ไขจุดเสี่ยงรอบบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบ สนับสนุนข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุ บาดเจ็บ ตาย และการนำส่งต่อสถานพยาบาล ส่งเสริมรวมถึงการสนับสนุนบุคลากร ความรู้ปฏิบัติการป้องกันอุบัติเหตุ

3. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนข้อมูลจุดเสี่ยงในชุมชน และร่วมกับชุมชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก จัดทำป้ายสัญญาณจราจรจากเศษวัสดุ รีไซเคิล (Recycle) การนำ

วัสดุเหลือใช้กลับมาปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นสัญญาณจราจร ติดตามจุดเสี่ยง ในชุมชนครบทั้ง 18 หมู่บ้านครอบคลุมทั้งตำบลป่าสัก

4. ผู้นำชุมชน 18 หมู่บ้าน ร่วมสนับสนุนงบประมาณและแรงงานในการแก้ไขจุดเสี่ยง รอบบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันจัดทำป้ายสัญญาณจราจรจากเศษวัสดุและติดตั้งตามจุดเสี่ยงต่าง ๆ รอบชุมชน กำหนดพื้นที่ร่วมกันในการจัดการปัญหาจุดเสี่ยงทำให้มีความปลอดภัยลดโอกาสที่จะเกิดความสูญเสียจากอุบัติเหตุภายในชุมชน

5. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูน สนับสนุนชุดความรู้และวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร ความรู้ปฏิบัติการป้องกันอุบัติเหตุ

6. สำนักงานขนส่งจังหวัดลำพูน สนับสนุนหมวกนิรภัยสำหรับเด็กจำนวน 20 ใบ ให้ความรู้กฎหมายจราจร และการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางถนน รณรงค์การสร้างความปลอดภัยบนท้องถนน และจัดกิจกรรมขับขี้อปลอดภัยกับเมืองจราจรจำลองให้กับเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7. สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดลำพูน ให้คำแนะนำและขอเสนอแนะในการจัดทำจุดจอดรถที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

8. บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด สาขาจังหวัดลำพูน สนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการรับคำร้องขอและการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติแทนบริษัทประกันภัยต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสบภัยหรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทที่รับประกันภัยรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ และจัดหาหมวกนิรภัยในราคาต้นทุน

9. สำนักงานสนับสนุนการป้องกันอุบัติเหตุจราจรในระดับจังหวัด (สอจร.) สนับสนุนการขยายผลความปลอดภัยทางถนน ดีพิมพ์หนังสือถอดบทเรียนเด็กเยาวชนเรื่องความปลอดภัยทางถนนเมล็ดพันธุ์แห่งความปลอดภัยทางถนน และร่วมเป็นวิทยากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องการจัดการความปลอดภัยทางถนน

10. ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ศวปถ.) สนับสนุนข้อมูลในการดำเนินโครงการ กิจกรรมทางด้านวิชาการ และให้คำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการ และสนับสนุนการจัดแสดงผลงานวิชาการด้านการสร้างความปลอดภัยทางถนนในงานมหกรรมอุบัติเหตุแห่งชาติ

11. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.) แนะนำและให้คำปรึกษาในการดำเนินโครงการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษามาให้ความรู้การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้แก่ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าสัก รวมถึงจัดทำวิดิทัศน์การดำเนินงานโครงการเพื่อนำไปใช้ในการเผยแพร่แก่องค์กรด้านความปลอดภัยทางถนนและศูนย์ขยายผล

12. บริษัท สหพัฒนา อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน) สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานโครงการแก้ไขจุดเสี่ยงในชุมชน ร่วมแก้ไขพฤติกรรมกรรมการสวมหมวกนิรภัย 100% ให้ความรู้กฎหมายให้พนักงานในเครือข่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎจราจร

13. โรงเรียนเทศบาล 3 (บุญทวงศ์อนุกุล) จังหวัดลำปาง สนับสนุนด้านวิชาการในการจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยของเด็ก (โรงเรียนจัดการเรียนรู้โดยใช้ CARS MODEL เพื่อเสริมสร้างความรู้เรื่องความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนอย่างถูกต้องปลอดภัยในสถานศึกษา)

14. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ความรู้ทางวิชาการและสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำหนังสือ “ถอดบทเรียน เด็ก เยาวชน กับความปลอดภัยทางถนนเมล็ดพันธุ์แห่งความปลอดภัยทางถนน” เพื่อเผยแพร่แก่หน่วยงานต่าง ๆ

15. บริษัทผลิตภัณฑ์และวัสดุก่อสร้างจำกัด โรงงานคอนกรีตผสมเสร็จลำพูน-นิคมสหพันธ์ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การสร้างความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพื้นที่โดยรอบศูนย์

16. สถานีวิทยุชุมชนและเสียงไร้สายเทศบาลตำบลป่าสัก ร่วมประชาสัมพันธ์และส่งเสริมความปลอดภัยให้ชุมชนคนในตำบลป่าสักเพื่อใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย

17. โรงเรียนวัดสันป่าสัก ส่งเสริมความปลอดภัยการเดินทางเดียวในเวลาเร่งด่วน ความปลอดภัยทางถนน การจัดการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยทางถนน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ปกครองด้วยการสวมหมวกนิรภัย

ปัจจุบันเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสวมหมวกนิรภัยทั้ง 100% โดยมีรูปแบบการเดินทางมายังศูนย์ ทั้งทางรถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถจักรยาน เดิน และรถรับ-ส่ง

ทำให้เด็กมีความปลอดภัยจากการเดินทาง และพบว่าระหว่างปี 2561-2563 ไม่มีอุบัติเหตุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดขึ้น จนได้รับการยกย่องให้เป็น “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบในการจัดการความปลอดภัยทางถนน” โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยมุ่งเพื่อพัฒนาชุดความรู้ ค้นหารูปแบบการดำเนินงาน ลดปัญหาอุบัติเหตุและสร้างความปลอดภัยทางถนนให้เกิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบด้านความปลอดภัยทางถนนที่เน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชนตำบลป่าสัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน และภูมิภาค ทำให้เกิดเครือข่ายความปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน การดำเนินงานมีความโดดเด่นเป็นประจักษ์ โดยได้รับเชิญให้เข้าร่วมและนำเสนอผลงานในงานสัมมนา “การประชุมความปลอดภัยโลก (Safety 2018 World Conference)” ทั้งนี้ มีเป้าหมายที่จะขยายผลไปยังโรงเรียนในสังกัด สพฐ. และโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อประสานความร่วมมือในการลดอุบัติเหตุทางถนนและความปลอดภัยของเด็กในสถานศึกษา โดยจะประสานความร่วมมือทั้งในด้านวิชาการ ประสพการณ์ พร้อมทั้งการถอดบทเรียนการทำงานของเครือข่ายเดิมเพื่อขยายสู่เครือข่ายใหม่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

เครือข่ายกิจกรรมกลุ่มมิตรภาพบำบัด ภายใต้โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่บ้านตำบลป่าสัก

เทศบาลตำบลป่าสัก ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าสัก และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่บ้านตำบลป่าสักได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ จึงได้จัดทำกิจกรรมกลุ่มมิตรภาพบำบัด ภายใต้โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่บ้านตำบลป่าสัก โดยได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นปีที่ห้า โดยการดำเนินงานมีความครอบคลุมต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพและพิทักษ์ผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแล และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดอาสาสมัครของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือคุ้มครองให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกคนในชุมชนให้มีการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุถ้วนหน้าด้วยการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. สร้างอาสาสมัครดูแลสุขภาพคนในชุมชนโดยชุมชน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากกองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และคำแนะนำต่าง ๆ ให้แก่อาสาสมัครฯ ผู้ป่วย ญาติ และผู้ดูแล โดยจะมีลักษณะเป็นการบูรณาการแบบองค์รวมเดือนละ 1 ครั้ง

2. อาสาสมัครและผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่บ้าน ลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง และประสานความร่วมมือไปยังเทศบาลตำบลป่าสัก และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

3. จัดหารายได้เพื่อสมทบเข้ากองทุนกลุ่มมิตรภาพบำบัดตำบลป่าสัก ด้วยการจัดกิจกรรมการกุศล เพื่อหาเงินในการช่วยเหลือด้านสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ อาทิเช่น ผ้าอ้อม อาหารเสริม นม ซึ่งไม่สามารถใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดซื้อสิ่งของดังกล่าวได้ ที่ผ่านมามีการจัดกิจกรรมหลายกิจกรรม เช่น “ปัน ปันบุญ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มัจฉาการกุศล การจำหน่ายคอมพิวเตอร์ การตั้งกล่องขอรับบริจาค โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และนำเงินที่ได้จากการลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่หักค่าใช้จ่ายและสมทบเข้ากองทุนกลุ่มมิตรภาพบำบัดตำบลป่าสัก

ในการดำเนินงานของเครือข่าย เทศบาลตำบลป่าสักทำหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเครือข่ายมีการร่วมงานและสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองหลุม ให้ความรู้ในด้านวิธีการปฏิบัติตนของผู้ป่วย เช่น แนะนำวิธีการทานยา การกายภาพบำบัด
2. บริษัท สหพัฒนา อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) สนับสนุนผ้าอ้อมผู้ใหญ่และร่วมลงพื้นที่เยี่ยมผู้สูงอายุและผู้พิการ
3. กลุ่มบันจี้รยานตำบลป่าสัก สนับสนุนเงินในการซื้อผ้าอ้อมผู้ใหญ่ ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
4. มูลนิธิห้าและสอง สนับสนุนสิ่งของสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กและผู้ด้อยโอกาส
5. กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าสักร่วมกับมูลนิธิเพื่อนหญิง ออกเยี่ยมให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
6. กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลป่าสัก ร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยการทำความสะอาดบ้านให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ

7. วัดในพื้นที่ตำบลป่าสักทั้ง 16 วัด ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนสิ่งของที่ได้จากการทำมาจนาการกุศล เพื่อสมทบทุนซื้อผ้าอ้อมผู้ใหญ่ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
8. ชมรมผู้สูงอายุตำบลป่าสัก บริจาคเงินที่ได้จากการจำหน่ายโคม เพื่อสมทบทุนซื้อผ้าอ้อมผู้ใหญ่ ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
9. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 1-18 ให้บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้น ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
10. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน สนับสนุนอุปกรณ์ซ่อมแซมบ้าน ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
11. โรงพยาบาลลำพูน สนับสนุนวิทยากรสอนทำสมุนไพรรักษาปวดเข่า ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
12. บริษัท สหโคเจน กรีน จำกัด สนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้จ่าย ให้แก่ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส
13. ผู้นำชุมชนและประชาชน หมู่ที่ 1-18 สนับสนุนประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบ และเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้สูงอายุและผู้พิการ
14. องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน สนับสนุนกายอุปกรณ์ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ

ความพิเศษของเครือข่ายกลุ่มมิตรภาพบำบัดของเทศบาลตำบลป่าสักที่แตกต่างจากที่อื่นคือ กลุ่มมิตรภาพบำบัดนี้เกิดจากการรวมตัวของเพื่อนผู้สูงอายุที่มีร่างกายแข็งแรง มีจิตอาสา มีความเข้าใจเพื่อนในวัยเดียวกัน ร่วมกันออกเยี่ยมเพื่อนที่ติดบ้านติดเตียง รวมถึงมีการนิมนต์พระ

มาสวดและรับสังฆทานถึงบ้าน ทำให้เพื่อนที่ติดบ้านติดเตียงสุขใจ พร้อมมอบของเยี่ยม เช่น ผ้าอ้อม อาหารเสริม นม ซึ่งไม่สามารถใช้งบท้องถิ่นจัดซื้อได้ โดยการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อหารายได้โดยได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง การทำงานของกลุ่มมิตรภาพบำบัดมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อกระตุ้นและสร้างความตระหนักของคนในชุมชนที่ว่า “ร่วมดูแลสุขภาพของคนในชุมชนโดยชุมชนเอง” เพราะไม่มีใครเข้าใจเราเท่าพวกเราที่เข้าใจกันเอง

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลกำแพง อำเภอละโว
จังหวัดสตูล 91110

โทรศัพท์ 074-701-597

โทรสาร 074-701-595

ประชากร

5,012 คน

(ชาย 2,386 คน หญิง 2,626 คน)

พื้นที่

2.61 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 8 หมู่บ้าน)

รายได้

38,404,386.92 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,

เงินกู้ เงินจ่ายขาดจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

31,995,124 บาท

คณะผู้บริหาร

นายวิจิต แซ่ลิ้ม

นายกเทศมนตรีตำบลกำแพง

นายนพดล พงศ์รัตนศักดิ์

ประธานสภาเทศบาลตำบลกำแพง

นายเลิศศักดิ์ พิพิธภักดิ์

ปลัดเทศบาลตำบลกำแพง

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 11 คน

หญิง จำนวน 1 คน

เทศบาลตำบลกำแพง

อำเภอละโว จังหวัดสตูล

การบริหารงานของ
เทศบาลตำบลกำแพง

เทศบาลตำบลกำแพง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในทุกกระดับ เพื่อมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “สังคม เศรษฐกิจดี ประชาชนมีสุข”

เทศบาลตำบลกำแพงได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2556 ภายใต้เจตนารมณ์ที่จะมุ่งมั่น

พัฒนาเทศบาลตำบลกำแพงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีความสุข และเกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความสามารถ และพัฒนาเมืองควบคู่กันไป ซึ่งการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกำแพงที่ผ่านมานั้นได้ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายต่างๆ เข้ามาทำงานร่วมกัน เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ และการระดมทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลในการรักษาไว้ซึ่งความร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างบรรลุเป้าหมายสาธารณะ

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม

โครงการบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลตำบลกำแพง

เทศบาลตำบลกำแพง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีการเติบโตของเมืองรองลงมาจากเทศบาลเมืองสตูล ทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยวและบริการของจังหวัดสตูล ในแต่ละปีพื้นที่ของเทศบาลตำบลกำแพงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยววันนับแสนคนต่อปี ส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่เติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้ามความเจริญของเมืองและการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวและบริการก็นำมาสู่ปัญหาขยะที่มีปริมาณมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรองรับการกำจัดขยะของหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งในระยะยาวหากไม่สามารถแก้ปัญหาขยะได้ก็จะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทางธรรมชาติต่อไป

จุดเริ่มต้นของนวัตกรรมจึงเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของเทศบาลตำบลกำแพงที่เล็งเห็นถึงปัญหาขยะล้นเมือง โดยมีนโยบายสำคัญในการกำจัดขยะในพื้นที่ให้เป็นศูนย์ หรือเหลือปริมาณขยะในพื้นที่ให้น้อยที่สุดก่อนนำเข้าระบบกำจัด เทศบาลตำบลกำแพงจึงใช้วิธีการบริหารจัดการขยะแบบภาคีเครือข่ายให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งการกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมันได้มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ดังนี้

ต้นทาง: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง

เทศบาลตำบลกำแพงได้อำศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง โดยจัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือนของตนเอง เริ่มจากการจัดอบรมคัดแยกขยะในครัวเรือนออกเป็น 4 ประเภท คือ ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย สำหรับขยะอินทรีย์ได้มีการคัดแยกขยะเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพสำหรับเพาะปลูกพืชผักสวนครัว ตลอดจนการเพาะเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อใช้ย่อยสลายเศษขยะอินทรีย์

กลางทาง: เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยและดำเนินการชุมชนปลอดถังขยะ

การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยจัดทำโครงการกำแพงสะอาด ถนนปลอดถังขยะ มีตลาดนัดสำหรับนำวัสดุรีไซเคิลในชุมชนมาขายและทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล จัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานเก็บขยะ และเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อสาธารณะ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์กลุ่ม เว็บไซต์เทศบาล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

ปลายทาง: ขยะมูลฝอยถูกกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

เทศบาลตำบลกำแพงได้อาศัยหลักวิชาการมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรผ่านหลัก 3Rs คือ Reduce Reuse Recycle หรือหลัก 3ช คือ ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาขยะในพื้นที่ จนนำมาสู่ความยั่งยืนของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งถือเป็นศูนย์กำจัดขยะแห่งเดียวในภาคใต้ที่สามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง และอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้เทศบาลตำบลกำแพงยังได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 23 แห่ง ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสตูล เพื่อร่วมกันจัดการขยะในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยภาคประชาสังคมในพื้นที่ ได้แก่ องค์กร GIZ (German International Cooperation) ชุมชนในเขตเทศบาล ภาคเอกชน ชมรมผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัย สถานศึกษา ตลอดจนส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ที่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกัน

● องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 23 แห่งใน 6 อำเภอของจังหวัดสตูล ทำหน้าที่ดำเนินโครงการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการคัดแยกขยะที่ต้นทางร่วมกันทั้ง 23 แห่ง โดยมีเทศบาลตำบลกำแพงเป็นต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้การคัดแยกขยะที่ต้นทาง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่ายทั้ง 23 แห่ง

◎ **ส่วนราชการ** ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมที่ 16 สงขลา ศูนย์อนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล ละครู เป็นต้น

◎ **ภาคเอกชน** ได้แก่ ละครูค้าวัสดุ มีนาเจริญก่อสร้าง ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร ชมรมตลาดสดพัฒนา และชมรมตลาดเย็น

◎ **ภาคประชาสังคม** ได้แก่ German International Cooperation ชุมชนนาโต๊ะพ่อ ชุมชนประชาบารุง ชุมชนเทศบาล 1 ชุมชนเทศบาล 6 ชุมชนบ้านนอกพัฒนา ชุมชน 8-9 สัมพันธ์ ชุมชนตลาดสดพัฒนา และชุมชนซอยขนมจีน

จะเห็นได้ว่า ภาคส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำหน้าที่สนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการประสานงานในระดับพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะร่วมกัน นอกจากนี้ เทศบาลตำบลกำแพงยังได้ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงาน ออกไปในวงกว้างที่สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการขยะ จำนวน 4 โครงการด้วยกัน ได้แก่

1. **โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง:** การฝึกอบรมให้ความรู้และเป็นต้นแบบการศึกษาดูงานเรื่องการคัดแยกขยะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การจัดทำตะแกรงคัดแยกขยะที่ครอบคลุมทุกชุมชน กิจกรรมตลาดนัดวัสดุรีไซเคิล และกิจกรรมถอดบทเรียนการจัดการขยะในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ได้เกิดภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนคัดแยกขยะร่วมกัน

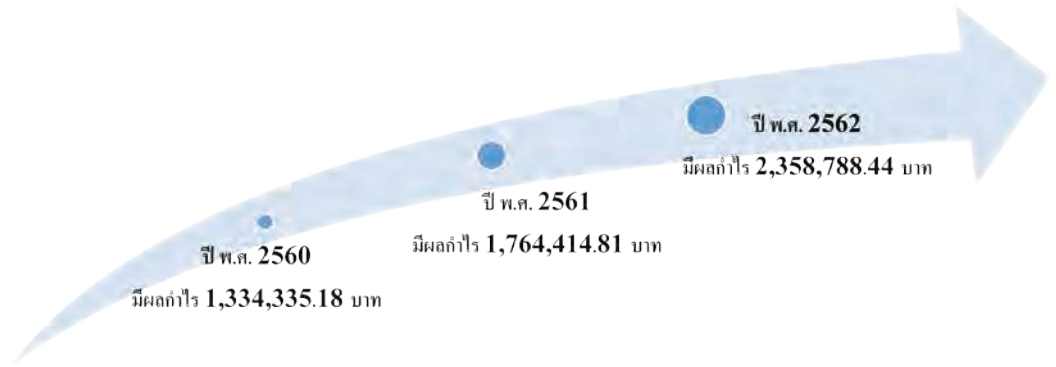
2. **การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์:** การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของศูนย์กำจัดขยะในการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว และขยายผลการทำปุ๋ยอินทรีย์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมใช้ศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจรด้วย

3. **โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง:** เทศบาลตำบลกำแพงได้พัฒนาศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะชุมชนให้นักเรียน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

4. **โครงการจัดการของเสียแบบผสมผสานเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก:** เทศบาลตำบลกำแพงได้จัดทำแผนความร่วมมือไทย-เยอรมนีด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (GIZ) โดยเทศบาลตำบลกำแพงได้รับคัดเลือกให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ.2562-2564 การดำเนินงานในปัจจุบันได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์

ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในชุมชนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในชุมชนเทศบาล 1 และชุมชนเทศบาล 6 มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 120 คน เพื่อเป็นประชาชนต้นแบบต่อไปในชุมชน

ผลสำเร็จที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม นั่นคือ เทศบาลตำบลกำแพง ได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้การกำจัดขยะแบบครบวงจรแห่งเดียวในภาคใต้ที่สามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง และสามารถสร้างระบบกำจัดขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของเทศบาลตำบลกำแพงยังสามารถสร้างผลตอบแทนให้กับเทศบาลได้อย่างมหาศาล

ขณะที่ความสำเร็จของการสร้างภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลกำแพง ทำให้เกิดการขยายผลการดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน ได้ใช้หลักการและวิธีการทำงานจากเทศบาลตำบลกำแพงไปใช้รณรงค์สร้างจิตสำนึกและลดปริมาณขยะในพื้นที่ ผ่านการดำเนินโครงการขยะแลกภาษีและกิจกรรมการสร้างข้อตกลงการจัดการขยะร่วมกัน องค์การบริหารส่วนตำบลอุเดเจริญ ได้นำหลักการ 3Rs มาใช้ในพื้นที่ผ่านการลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ตลอดจนการจัดกิจกรรมขยะรีไซเคิลแลกไข่ และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสาหร่าย ได้เปลี่ยนขยะเป็นก๊าซชีวภาพและปุ๋ยชีวภาพที่มีกำลังผลิต 500 กิโลกรัมต่อวัน ตลอดจนคัดแยกขยะให้เหลือน้อยที่สุดก่อนนำมาจัดที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของเทศบาลตำบลกำแพง จึงนับได้ว่าเทศบาลตำบลกำแพงได้เป็นต้นแบบการกำจัดขยะชุมชนที่มีความโดดเด่นมาก สามารถดึงภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน

โครงการจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาจาบังกะเบส

มหกรรมการแข่งขันกีฬาจาบังกะเบสถือเป็นมหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสตูล เป็นมหกรรมที่มีประชาชนทุกเพศทุกวัยทั้งในและนอกพื้นที่ต่างให้ความสนใจอย่างมาก เพราะมหกรรมการแข่งขันกีฬาจาบังกะเบสนับเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหานักกีฬาระดับท้องถิ่นเพื่อก้าวไปสู่ทีมชาติอาเซียนระดับประเทศ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความร่วมมือและความรักสามัคคีของพี่น้องประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

จุดเริ่มต้นของการจัดมหกรรมจาบังกะเบสได้เกิดขึ้นจากแนวคิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างภาคีเครือข่ายในพื้นที่ของเทศบาลตำบลกำแพง โดยให้การแข่งขันกีฬา มาเป็นกลไกในการเชื่อมโยงภาคส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน เทศบาลตำบลกำแพงจึงนำคำว่า “จาบังกะเบส” ที่แปลว่า ร่องน้ำที่อยู่ระหว่างหมู่เกาะ มาใช้เป็นชื่อมหกรรมการแข่งขันกีฬา

โครงการมหกรรมจาบังกะเบสเริ่มต้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2545 และดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 13 ปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2558 เทศบาลตำบลกำแพงได้งดจัดกิจกรรม เนื่องจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้หักทวงเรื่องการเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามระเบียบ มีบุคคลภายนอกเข้าร่วมแข่งขันกีฬาด้วย จึงทำให้การจัดการแข่งขันกีฬาจาบังกะเบสไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลกำแพง และไม่ได้จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนั้นเทศบาลตำบลกำแพงจึงพลิกวิกฤติครั้งนี้ให้เป็นโอกาส สร้างการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ ขึ้นมา โดยมีเทศบาลตำบลกำแพงทำหน้าที่เป็นผู้ประสานความร่วมมือและระดมเครือข่ายต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ในปี พ.ศ. 2559 สามารถกลับมาจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาจาบังกะเบสในรูปแบบภาคีเครือข่ายที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านงบประมาณ การจัดการแข่งขัน การจัดสถานที่ และการประสานความร่วมมือ ผ่านการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างเทศบาลตำบลกำแพง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

เครือข่ายความร่วมมือของเทศบาลตำบลกำแพงได้ใช้การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ทางด้านการส่งเสริมการกีฬากับองค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อยกระดับมหกรรมการแข่งขันกีฬาให้มีมาตรฐาน และบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มทุกระดับมีโอกาสได้ฝึกทักษะการกีฬา ลดความขัดแย้ง และสร้างความรักสามัคคีแก่หมู่คณะ โดยเครือข่ายต่างๆ นั้นประกอบด้วย

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 9 แห่งในจังหวัดสตูล โดยมีเทศบาลตำบลกำแพง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๑๐ ภาคเอกชน จำนวน 17 แห่ง เช่น หจก.เกียรตินิยมเจริญชัย กรุ๊ป บริษัท สิริแสง-อะควาแคลเลอร์ จำกัด เจนสเตเดียมสนามหญ้าเทียม ร้านค้าและผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดสตูล เป็นต้น

๑๑ ภาคประชาสังคม ได้แก่ สมาคมส่งเสริมกีฬาจังหวัดสตูล ชมรมกีฬาเบตองจังหวัดสตูล และชุมชน 8 ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกำแพง

จะเห็นได้ว่า ความโดดเด่นของมหกรรมกีฬาจบบังเกมส์สามารถสร้างความร่วมมือของเครือข่ายต่างๆ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งยังทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ไม่จำเป็นจะต้องมีเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่สามารถจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาด้วยตนเอง หากแต่ยังมีภาคส่วนอื่นๆ ที่มีศักยภาพและพร้อมเข้ามาทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

การดำเนินงานของเทศบาลตำบลกำแพงได้ก่อให้เกิดการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานออกไปในวงกว้างที่สนับสนุนให้เกิดการจัดการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโดดเด่นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม ดังนี้

1. การจัดตั้งกองทุนจบบังเกมส์: เทศบาลตำบลกำแพงและภาคีเครือข่ายต่างๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนจบบังเกมส์ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนทักษะด้านกีฬาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะด้านกีฬา ทั้งยังสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาแก่โรงเรียนที่ขาดแคลนและให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักกีฬาที่ได้รับบาดเจ็บจากการแข่งขันกีฬา

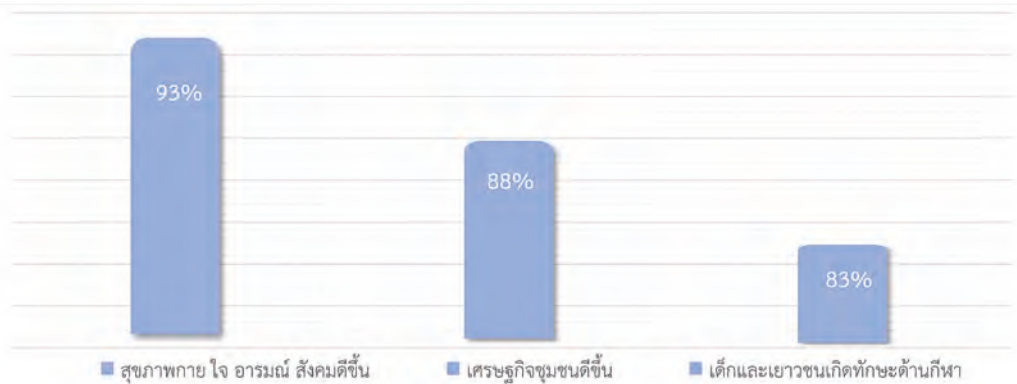
2. การแก้ปัญหาสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่: การดำเนินงานแก้ปัญหาด้านสุขภาพและเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจให้กับประชาชนในพื้นที่นั้น เทศบาลตำบลกำแพงได้ดำเนินงานผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดความดันโลหิตสูงลดเบาหวาน โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายของคนทุกเพศทุกวัย โครงการฝึกอบรมทักษะด้านกีฬา และโครงการแข่งขันกีฬาชุมชน ซึ่งโครงการ/กิจกรรมเหล่านี้เป็นเสมือนการดำเนินงานที่มาสนับสนุนให้เกิดการต่อยอดและขยายผลการแข่งขันกีฬาและการดูแลสุขภาพของประชาชนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้: เทศบาลตำบลกำแพงได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดมหกรรมการแข่งขันกีฬาและองค์ความรู้ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากได้เดินทางมาศึกษาดูงาน เรียนรู้กระบวนการทำงาน และกระบวนการสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ทำให้เกิดการต่อยอดและขยายผลด้านองค์ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจนำไปดำเนินการต่อยอดในพื้นที่ของตนเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

ผลสำเร็จและความยั่งยืนของมหกรรมกีฬาจาบังกะเกมส์นับเป็นนวัตกรรมที่คืนความสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมในเวลาว่างร่วมกัน ตลอดจนการสร้างแรงบันดาลใจด้านกีฬาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้พัฒนาทักษะความพร้อมของตนเอง เทศบาลตำบลกำแพงได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อโครงการมหกรรมกีฬาจาบังกะเกมส์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มากถึงร้อยละ 93 รองลงมาพบว่า มหกรรมกีฬาจาบังกะเกมส์ทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ประชาชนมีรายได้จากการค้าขายในงาน คิดเป็นร้อยละ 88 และสุดท้ายคือ เด็กและเยาวชนเกิดทักษะความเป็นเลิศด้านกีฬา และสร้างความสามัคคีแก่หมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 83

การดำเนินการแข่งขันมหกรรมกีฬาจาบังกะเกมส์เกิดจากนโยบายของเทศบาลตำบลกำแพงที่ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยอาศัยกีฬาเป็นตัวเชื่อมกลไกต่างๆ ในพื้นที่เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งสร้างชุมชนที่มีความแข็งแรงทั้งในด้านสุขภาพกาย ใจ และสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง จึงนับได้ว่า เทศบาลตำบลกำแพงมีความโดดเด่นอย่างมากในการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย

อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นไว้ว่า “พลับพลาไชยเป็นตำบลน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดี ภาครัฐมีส่วนร่วม สืบสานประเพณี วัฒนธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีความมุ่งมั่นที่จะดูแลพี่น้องประชาชนทุกช่วง เวลาของชีวิต ตั้งแต่วัย “เตาะแตะ – ตัวมเตี้ยม – แต่งตั้ง – โตงเตง – ตาย” แต่ด้วยข้อจำกัดหลาย ประการ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ ฯลฯ อบต.พลับพลาไชยจึงได้ใช้กลยุทธ์ “การถักทอ ชุมชน” เพื่อนำพลังและศักยภาพจากภาคีเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเข้ามาร่วมกันพัฒนา ตำบลพลับพลาไชย เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ยกระดับคุณภาพชีวิต รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในตำบล ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อน และสนองตอบความต้องการของ

ข้อมูลพื้นฐาน

สถานที่ตั้ง

ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี 72160

โทรศัพท์ 035-495053

โทรสาร 035-495053

ประชากร

11,905 คน

(ชาย 3,920 คน หญิง 6,004 คน)

พื้นที่

136 ตารางกิโลเมตร

(ครอบคลุมจำนวน 14 หมู่บ้าน)

รายได้

37,522,749.47 บาท

(ไม่รวมเงินอุดหนุน,
เงินกู้ เงินยืมจากเงินสะสม)

เงินอุดหนุน

38,816,950.60 บาท

คณะผู้บริหาร

นายพีระศักดิ์ มาตรศรี

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
พลับพลาไชย

นายชัยเรศ จันทมา

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
พลับพลาไชย

นางทรงรัตน์ หิริญอุทก

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
พลับพลาไชย

สัดส่วนสมาชิกสภา

ชาย จำนวน 22 คน

หญิง จำนวน 3 คน

ประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านการเสริมสร้างรายได้ การลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน การดูแลสุขภาพอนามัย การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั่งาม การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ให้ความเสมอภาคทุกด้านไปพร้อมกัน โดยไม่บิดเบือนวิถีชีวิตชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยเป็นผู้นำที่เชื่อมร้อยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งสร้างบรรยากาศและสภาวะที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

หลักการสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยยึดเป็นหลักในการสร้างเครือข่ายทั้งที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ คือหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นกระบวนการสร้างเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยจึงใช้วิธีการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของชุมชน และวิธีการทำงานหรือวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรที่จะเข้ามาร่วมกันดำเนินงาน นอกจากนี้ยังได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเครือข่ายด้วย โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลจากชุมชนและนำมาวิเคราะห์เพื่อต่อยอดจากวิถีชีวิตเดิม จากนั้นสร้างความเข้าใจแก่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการดำเนินการและเอื้อต่อการดำเนินงานในพื้นที่ ในลำดับต่อไปเป็นขั้นตอนการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนในการให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยและหน่วยงานภาคีเครือข่ายดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จากนั้นเป็นการวางแผนการดำเนินการของแต่ละฝ่ายร่วมกันเพื่อเปิดพื้นที่และมอบบทบาทให้ภาคีเครือข่ายแต่ละภาคส่วนว่ามีแผนปฏิบัติการประจำปีหรือแผนระยะยาวในการดำเนินงานเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าและรักหวงแหนในสิ่งที่ได้ทำ ตลอดจนร่วมกันรับผิดชอบต่อผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย

ตัวอย่างโครงการที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลพลับพลาไชย

ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยมีประชากร จำนวน 11,905 คน (ข้อมูลสำนักทะเบียนอำเภออุ้มถ่อง ณ เดือนเมษายน 2563) และมีจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 2,333 คน (ข้อมูลของอบต.พลับพลาไชย ณ เดือนสิงหาคม 2563) คิดเป็นร้อยละ 19.59 ของประชากรทั้งหมด จากการเก็บข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ยังจำแนกได้เป็น กลุ่มผู้สูงอายุที่ติดเตียงร้อยละ 1.11 กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านร้อยละ 11.14 และกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังสามารถเข้าร่วมสังคมได้ร้อยละ 87.75

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ที่มุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในทุกช่วงวัยตั้งแต่ “เตาะแตะ ตัวมเตี้ยม เต่งตึง โตงเตง ตาย” จึงได้ริเริ่มดำเนินโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดยร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงพยาบาลอุ้มทอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน วิทยาลัยการอาชีพอุ้มทอง บริษัทอุ้มทองพลังงาน จำกัด พัฒนาหลักสูตร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นและเกิดจากความต้องการของผู้เรียนและความร่วมมือของเครือข่าย ภายใต้หลักสูตร “**ต้องรู้ ควรรู้ อายากรู้**” ในสัดส่วนของวิชา 50: 30: 20 รายวิชาต้องรู้ ได้แก่ สุขภาพดีชีวีเป็นสุข รู้กฎหมายไม่ถูกหลอก รายวิชาควรรู้ ได้แก่ ธรรมะพัฒนาสุขภาพจิตผู้สูงวัย รายวิชาอายากรู้ ได้แก่ งานประดิษฐ์ลดเครียด งานฝีมือเพื่อลดความเหงา ซึ่งการกำหนดสัดส่วนหลักสูตรดังกล่าวเกิดจากการสำรวจความต้องการของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุว่าต้องการเรียนรู้อะไรบ้าง และนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดเป็นสัดส่วนของหลักสูตรการเรียน

แม้ว่าโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยจะประสบความสำเร็จได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 5 ต้นแบบด้านการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับประเทศ แต่จากการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่าผู้สูงอายุเข้ามาร่วมเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุในจำนวนไม่มากนัก ยังมีผู้สูงอายุจำนวนหนึ่ง ที่ไม่ได้เข้าร่วมในโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินทางเนื่องจากพื้นที่ห่างไกล ไม่สามารถละทิ้งบ้านเรือน และผู้สูงอายุบางรายยังต้องประกอบอาชีพอยู่ ทางคณะกรรมการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุจึงร่วมปรึกษาหารือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อปรับการเรียนการสอนให้กระจายไปสู่ในระดับหมู่บ้าน และชุมชน จึงได้มีแนวคิดจะขยายการเรียนไปสู่ระบบ “โรงเรียนผู้สูงอายุสาขา” ส่งผลให้เกิดการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้สาขาโรงเรียนผู้สูงอายุ มีกระบวนการที่สำคัญ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ วัดในพื้นที่ ร่วมกันกำหนดสถานที่ และแนวทางการดำเนินการเรียนการสอนในระดับหมู่บ้าน จากนั้นได้จัดทำคำสั่งจัดตั้งแหล่งเรียนรู้สาขาโรงเรียนผู้สูงอายุ และแต่งตั้งคณะกรรมการสาขา จำนวน 3 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ป้อมเอสโซ่ แหล่งเรียนรู้วัดโสภณาราม และแหล่งเรียนรู้วัดโพธิ์ทองเจริญ โดยมีการแบ่งบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละคน อย่างชัดเจน

2. ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน

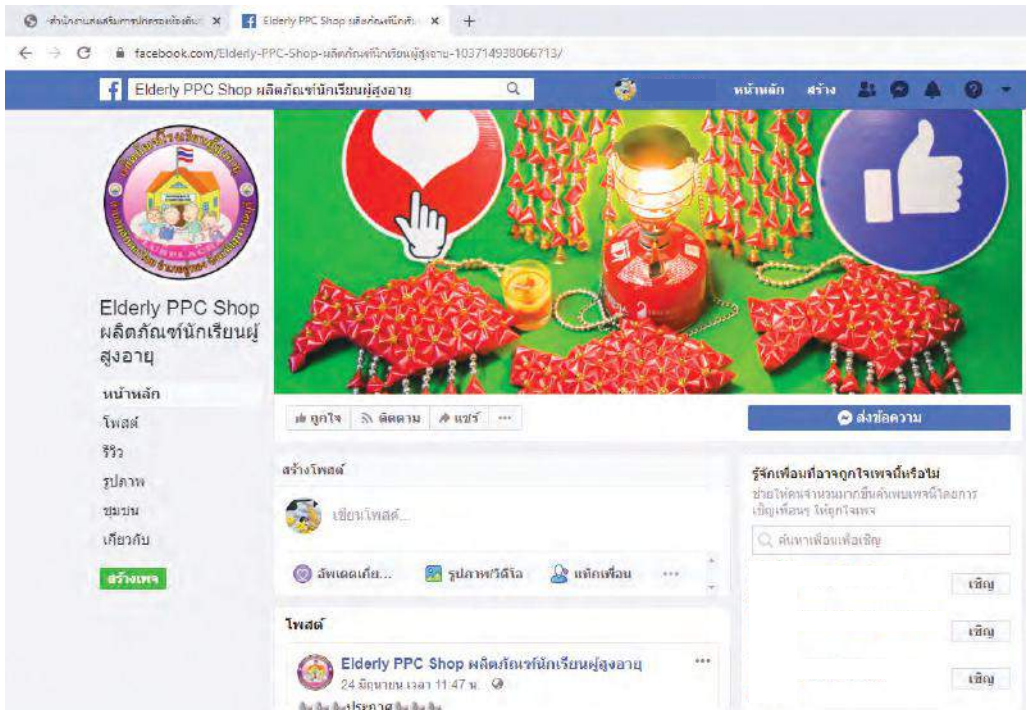
3. จัดทำข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละแหล่งเรียนรู้

๑ การปรับปรุงหลักสูตร “ต้องรู้ ควรรู้ อยากรู้” ซึ่งยังคงรูปแบบ แนวคิดของรายวิชาต่าง ๆ เช่นเดิมแต่ได้ปรับสัดส่วนเป็น 20:30:50 เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุเอง โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ

1. การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นครู ก โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล กับโรงเรียนผู้สูงอายุ และองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ร่วมกันทำโครงการ “ผู้สูงวัยไม่เสพสื่ออย่างสุ่มเสี่ยง สร้างนักสื่อสารสุขภาวะที่รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ” ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้สโลแกนว่า “หยุด คิด ถาม ทำ” เพื่อจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของพวกมิจฉาชีพ ที่มักหลอกลวงผู้สูงอายุ ให้ซื้อสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ราคาแพงเกินจริง และผู้สูงอายุจะต้องไม่เป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จสู่สาธารณะชนด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงต้องมีการสอบถาม หรือ ค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องเสียก่อนจึงทำการเผยแพร่ได้ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังได้เรียนรู้การใช้สื่อออนไลน์อย่างไรให้เกิดประโยชน์ เช่น ใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ใช้สำหรับการค้าขายสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มรายได้ ใช้สำหรับเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อคนในครอบครัว และต่อประชาชนทั่วไป

2. การเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุโดยใช้เทคโนโลยี ในส่วนกองวิชาอยากรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในวิชา “เสพสื่ออย่างไม่สุ่มเสี่ยง” ที่เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้โซเชียลให้เกิด

ประโยชน์ มีการสร้างเพจ “Elderly PPC Shop ผลิตภัณฑ์โรงเรียนผู้สูงอายุ” โดยมีผู้สูงอายุเป็นแอดมินดูแลเพจ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า และผู้สนใจสามารถเข้าถึงสินค้าและผลิตภัณฑ์ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยยังได้จัดตั้ง “ตลาดสีเขียว” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้สูงอายุสามารถนำสินค้าและผลิตภัณฑ์มาวางจำหน่ายเมื่อมีคณะศึกษาดูงานเข้ามาเยี่ยมชมงานภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุอีกด้วย ซึ่งสร้างรายได้ถึง 6,000 - 7,000 บาท ต่อครั้ง

ทั้งนี้ โรงเรียนสาขาผู้สูงอายุมีการกระจายการจัดกิจกรรมที่มีความโดดเด่น และแตกต่างกันทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้บ้านพลับพลาไชย ดำเนินกิจกรรม ณ บัมเมสโซ่ หมู่ที่ 4 เป็นความร่วมมือกับสโมสรโรตารีอำเภออุ้มถ่อง วิทยาลัยการอาชีพอุ้มถ่อง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และบริษัทพลับพลาไชยพลังงาน จำกัด ร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย การสอนทำหมี่กรอบ การสานตะกร้า และสานภาชนะใส่แก้วน้ำเยติ การนวดแผนไทย การทำลูกประคบสมุนไพร และการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น กิจกรรมรับแลกขยะรีไซเคิลจากนักเรียนผู้สูงอายุกับของใช้ในครัวเรือน เพื่อรณรงค์ให้

ผู้สูงอายุมีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี กิจกรรมรวมกลุ่มบ้านเพื่อสังคมด้วยการนำของใช้ที่จำเป็นเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่

2. แหล่งเรียนรู้บ้านหนองกุฎี ดำเนินกิจกรรม ณ วัดโสภณาราม หมู่ที่ 7 เป็นความร่วมมือระหว่างวัดโสภณาราม โรงเรียนบ้านหนองกุฎี วิทยาลัยการอาชีพพุ่มทอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และบริษัทปลั๊บลายโซฟพลังงาน จำกัด ทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย การสานไม้กวาดทางมะพร้าว การทำขนมไทย การทำลูกประคบสมุนไพร และการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น กิจกรรมรับแลกขยะรีไซเคิลจากนักเรียนผู้สูงอายุกับของใช้ในครัวเรือน กิจกรรมรวมกลุ่มบ้านเพื่อสังคมด้วยการนำของใช้ที่จำเป็นเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่

3. แหล่งเรียนรู้บ้านขาม ดำเนินกิจกรรม ณ วัดโพธิ์ทองเจริญ หมู่ที่ 2 เป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเหนือ วัดโพธิ์ทองเจริญ บริษัทปลั๊บลายโซฟพลังงาน จำกัด จัดกิจกรรมด้านส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ การทำขนมไทย การประดิษฐ์ปลาตะเพียนจากริบบิ้น กิจกรรมด้านจิตอาสา ได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาเย็บแมสผ้าปิดจมูก กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคโควิด 19 กิจกรรมด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาในงานประจำปี ได้แก่ “งานบุญพระเวส” การจัดขบวนแห่ การทำตุงเพื่อประดับขบวนแห่ การแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง และการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น กิจกรรมรับแลกขยะรีไซเคิลจากนักเรียนผู้สูงอายุกับของใช้ในครัวเรือน กิจกรรมรวมกลุ่มบ้านเพื่อสังคมด้วยการนำของใช้ที่จำเป็นเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่

จากจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ.2557 องค์การบริหารส่วนตำบลได้เริ่มดำเนินการจากความร่วมมือของเครือข่ายเล็ก ๆ ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จนได้ขยายความร่วมมือไปยังส่วนราชการและภาคเอกชนต่าง ๆ ทั้งความร่วมมืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร รวมถึงหลักสูตร จนปัจจุบันนี้มีเครือข่ายความร่วมมือถึง 16 เครือข่าย ซึ่งการประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุมากขึ้น รู้สึกตนเองมีคุณค่า ไม่เป็นผู้ถูกทอดทิ้งจากคนในครอบครัวและสังคม ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปก่อให้เกิดรายได้ และไปถ่ายทอดให้แก่บุคคลในครอบครัวและชุมชนต่อไป

ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบความปลอดภัยทางถนนตำบลพลับพลาไชย

พื้นที่ตำบลพลับพลาไชย มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด สุพรรณบุรี คือ ศูนย์พันธุ์พืช เพาะเลี้ยง หรือสวนสวรรค์ สุพรรณบุรี ทำให้มีประชาชนและนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย เป็นจำนวนมาก แต่โดยสภาพภูมิประเทศและสภาพถนนทำให้ตำบลพลับพลาไชยมีจุดเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุเป็นอันดับต้น ๆ ของอำเภอ

อุทอง ซึ่งจากการเก็บข้อมูลสถิติตำบลพลับพลาไชยเกิดอุบัติเหตุ 4-10 ครั้ง/เดือน นำมาซึ่งความสูญเสียชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก จึงได้ริเริ่มโครงการ “พลับพลาไชยร่วมใจ สร้างความปลอดภัยทางถนน” ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 E + 2 (ยุทธศาสตร์ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านวิศวกรรม ด้านการให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการ การแพทย์ฉุกเฉิน ด้านการประเมินผลและสารสนเทศ ด้านความยั่งยืน และการขยายและถ่ายทอดความรู้) ร่วมกับสถานีตำรวจภูธรอุทอง แขวงทางกรมทางหลวงชนบท สำนักงานขนส่งจังหวัดสุพรรณบุรี โรงพยาบาลอุทอง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และบริษัทรถยนต์ฮอนด้า ดำเนินกิจกรรมในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุด้านจราจรทางถนนในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย ควบคู่ไปกับกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีและเสริมสร้างวินัยจราจรให้กับประชาชน ก่อให้เกิดความร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในท้องถนน และลดอุบัติเหตุ รวมถึงสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยได้ดำเนินการสร้างความปลอดภัยทางถนนมาอย่างต่อเนื่องและได้มีการต่อยอดการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น โดยได้ขยายเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ (สกว.) ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานเครือข่ายลดอุบัติเหตุ

(สคอ.) สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โรงไฟฟ้าอุททองไปโอแมส บริษัทโตโยต้าประเทศไทย จำกัด ธรรมชาติประกันภัย สำนักสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์สั่งการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช ริเริ่มกิจกรรมที่สำคัญขึ้นอีก 3 กิจกรรมได้แก่

1. ด้านชุมชน “ค้น เเคะ ประกาศ เตือน” เป็นการป้องกันปัญหาการเกิดอุบัติเหตุเชิงรุกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เปลี่ยนจากรูปแบบเดิมที่เป็นการตั้งรับ จัดตั้งจุดบริการประชาชนและจัดตั้งด่านชุมชนในพื้นที่ เป็นการทำงานเชิงรุกเข้าไปหากลุ่มเสี่ยงด้วยวิธี “ค้น เเคะ ประกาศ เตือน” คือ 1) ค้นหากลุ่มเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุในชุมชน 2) เคาะประตูบ้าน ธรนรงค์กลุ่มเสี่ยงในชุมชน 3) ประชาสัมพันธ์ ธรนรงค์ประกาศทางหอกระจายข่าวในชุมชน 4) ตั้งด่านชุมชนบริเวณจุดเสี่ยง เพื่อตักเตือนและป้องปรามอุบัติเหตุ เพื่อทำหน้าที่เป็นจุดคัดกรอง ป้องปราม ตักเตือน หรือสกัดกั้นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุทางถนน พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุภายในหมู่บ้านหรือชุมชน รวมถึงมีการตรวจสอบ แนะนำ ควบคุม ยับยั้ง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ และประสานงานเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อ บังคับใช้กฎหมาย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ร่วมกับผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. ตำรวจ อปพร. เจ้าหน้าที่กู้ชีพฉุกเฉิน และอาสาสมัครในชุมชน ซึ่งผล สถิติในปี 2563 ไม่มีอุบัติเหตุ ผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิตเลย

2. ระบบเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนด้วยกล้อง CCTV เพื่อเป็นการป้องปราม ตักเตือน และป้องกันการกระทำความผิดด้านจราจรและอาชญากรรม องค์การบริหาร ส่วนตำบลพลับพลาไชยจัดให้มีทีมติดตาม รวมทั้งนำข้อมูลและสถิติการเกิดอุบัติเหตุ มาทำการการตรวจสอบ วิเคราะห์หาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ แล้วนำไปเป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการ แก้ไขปัญหาของอุบัติเหตุในรูปแบบของศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ศปถ.อปท.) และเป็นหลักฐานทางกฎหมายเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรืออาชญากรรม โดยร่วมกับสำนักงานแขวงทางหลวงสุพรรณบุรีที่ 1 และ 2 และสถานีตำรวจภูธรอุททอง

3. ศูนย์การเรียนรู้ความปลอดภัยทางถนนตำบลพลับพลาไชย ในปี พ.ศ. 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ (สกว.) ดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลต้นแบบด้านความปลอดภัยทางถนน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานของเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล พลับพลาไชย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จากนั้นได้ร่วมกับโรงเรียนอนุบาล ในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย 5 โรงเรียน ขยายโครงการโรงเรียนแห่งความปลอดภัย เพื่อเป็น

สถานที่ปลอดภัยสำหรับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่สัญจรในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย โดยใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการค้นหา วิเคราะห์ เก็บข้อมูล และดำเนินการแก้ไขปัญหามาของจุดเสี่ยงในสถานศึกษาและชุมชน เช่น อุบัติเหตุทางถนน การจมน้ำ อาชญากรรม และจุดเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ รวมทั้งการจัดระเบียบจราจรของสถานศึกษาและชุมชน และการสร้างจิตสำนึกด้านวินัยจราจรให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป กระทั่งปี พ.ศ. 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยร่วมกับเครือข่ายลดอุบัติเหตุ (สคอ.) สำนักงานแขวงทางหลวงสุพรรณบุรีที่ 2 (อุทุมพร) กองทุนพลังงานบริษัทอุทุมพรไปโอแมส และบริษัทโตโยต้าประเทศไทย จำกัด ได้ดำเนินการความร่วมมือโครงการ “ศูนย์การเรียนรู้ความปลอดภัยทางถนนตำบลพลับพลาไชย” พัฒนาแผนการสอนเพื่อสร้างความปลอดภัยทางถนน เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ในทุกมิติ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพพื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการมีสนามจำลอง สำหรับให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์

ซึ่งผลจากการร่วมมือร่วมใจอย่างจริงจังของเครือข่ายการทำงานนี้ก่อให้เกิดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เช่น สถิติการเกิดอุบัติเหตุลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน และยังเป็นต้นแบบในด้านต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

ธนาคารโค - กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ

ธนาคารโค - กระบือ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายจน ที่ไม่มีโค - กระบือ เป็นของตนเอง โดยการคัดเลือกจากเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ให้ยืมแม่โคหรือแม่กระบือ โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกมีอายุครบ 18 เดือนแล้ว ให้เกษตรกรผู้ยืมต้องส่งคืนลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกให้กับโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยได้แสดงเจตจำนงขอเข้าร่วมโครงการโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโค - กระบือ เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร แก้ปัญหาการทำกรเกษตรเชิงเดี่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยจึงได้ดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 โดยมีเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้

● **องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย** มีบทบาทและหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในการเลี้ยงสัตว์ สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของกลุ่ม จัดฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่ม ตลอดจนติดตามให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเป็นผู้ประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภออุทุมพร

๑ คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์โครงการธนาคารโค - กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริตำบลพลับพลาไชย ที่ได้รับการคัดเลือกจากเกษตรกรในพื้นที่ โดยคณะกรรมการ มีหน้าที่ในการร่วมพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่มี คุณสมบัติตามที่กำหนด ที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าร่วม โครงการในหมู่บ้านของตนเอง และคณะกรรมการจะทำ หน้าที่เป็นผู้ประสานงานประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้สมาชิกตลอดจนรายงานปัญหาต่าง ๆ ที่พบให้แก่องค์การ บริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย เพื่อส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ต่อไป ยังสำนักงานปศุสัตว์อำเภออุ้มอ่องต่อไป

๑ สำนักงานปศุสัตว์อำเภออุ้มอ่อง เป็นผู้ให้ การสนับสนุนประสานงานกับหน่วยงานในสังกัด เช่น สำนักงานปศุสัตว์ เขต 7 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพราชบุรี ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรในการลงพื้นที่เพื่อติดตาม ประเมินผลโค - กระบือของโครงการ เช่น การล้างห้อง ดูระบบสืบพันธุ์ ให้คำแนะนำการจัดการดูแลสุขภาพ การจัดการฟาร์ม การแก้ไขปัญหาหาระบบสืบพันธุ์ เป็นต้น

● สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ประสานงานขอรับโค-กระบือจากโครงการธนาคารโค - กระบือฯ มาจัดสรรให้ในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชยและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของกลุ่ม

● อาสาสมัครและอาสาปศุสัตว์ มีบทบาทและหน้าที่ในการตรวจรักษาเบื้องต้น ผสมเทียมให้กับสัตว์ในโครงการฯ ให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพสัตว์ ให้บริการฉีดวัคซีนวัคซีน เป็นต้น และเนื่องจากมีอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ทำให้การผสมเทียมทันเวลาไม่ต้องรอมอบจากนอกพื้นที่

● ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพราชบุรี สนับสนุนน้ำเชื้อพ่อโค - กระบือพันธุ์ดีให้กับกลุ่มฯ

● สถานีพัฒนาอาหารสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี สนับสนุนหญ้าแพงโกล่าร์แห้ง เพื่อเป็นอาหารสำรองในฤดูแล้ง สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ และหาท่อนพันธุ์หญ้า

● สอนศิริฟาร์มควายไทย เป็นผู้สนับสนุนพ่อพันธุ์กระบือพันธุ์ดีให้กับกลุ่ม เป็นต้นแบบในการพัฒนาสายพันธุ์กระบือไทยเพื่อยกระดับราคาของกระบือไทย และเป็นต้นแบบในการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงกระบือไทย

ซึ่งผลจากการดำเนินงานอย่างแข็งขันของคณะกรรมการกลุ่ม ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายลูก และสามารถส่งเงิน(ค่าลูกตัวที่ 1) ครบ 100% เกิดอาสาปศุสัตว์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจรักษา ประเมินอาการสัตว์เบื้องต้น และมีความสามารถในการทำวัคซีน อาสาผสมเทียมสัตว์ ตรวจภายในและทำคลอดสัตว์ และได้มีการจัดกิจกรรมประจำปีของกลุ่ม “ย้อนรอยกระบือไทย” จำนวน 2 ครั้ง ในเดือนสิงหาคมและธันวาคมเพื่อเป็นการอนุรักษ์วิถีการทำนาในอดีตที่มีการใช้แรงงานจากกระบือ ซึ่งภายในงานจะมีการสาธิตการไถนา คราดนาด้วยกระบือ การลงแขกดำนา การเกี่ยวข้าว นวดข้าวด้วยกระบือ การดำข้าวเม่า และพิธีทำขวัญควาย การประกวดกระบือ โดยผู้มาร่วมกิจกรรมได้แก่เด็กนักเรียนจากโรงเรียนในพื้นที่ทั้ง 5 แห่ง นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาชิกกลุ่มธนาคารโค - กระบือฯ และประชาชนทั่วไป โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาออกบูธให้ความรู้แก่ผู้มาร่วมงาน ได้แก่ ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพราชบุรี สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าวสุพรรณบุรี พัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี อุทยานผักพื้นบ้านเพื่อการยังชีพบังฉวากเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรสุพรรณบุรี ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดสุพรรณบุรี

ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพและวิถีเกษตรกรรม มุ่งมั่นที่จะสืบสานประเพณี ฟื้นฟูวิถีชุมชนต่อไป

นอกจากนี้ เครือข่ายคณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์โครงการธนาคารโค - กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริตำบลพลับพลาไชย ได้มีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาต่อยอดโครงการ นอกจากเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร แก้ปัญหาการทำกรเกษตรเชิงเดี่ยวที่ได้ทำสำเร็จไปแล้ว ยังมีแผนในการเพิ่มมูลค่าของโค - กระบือ โดยการพัฒนาสายพันธุ์โค - กระบือ ให้คงเอกลักษณ์ความเป็นกระบือไทยเหมือนในอดีตที่มีโครงสร้างใหญ่ น้ำหนักเยอะ โดยการผสมเทียมซึ่งได้รับการสนับสนุนน้ำเชื้อพันธุ์ดีจากศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพราชบุรีและมีการนำเงินทุนจากการบริหารงานของกลุ่มไปจัดซื้อพ่อพันธุ์กระบือพันธุ์ดีมาไว้ในกลุ่มเพื่อใช้ผสมจริงกรณีที่กระบือผสมเทียมไม่ติด ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายโค - กระบือได้ราคาสูงขึ้น และเตรียมการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงโค - กระบือไทย ไปสู่ยุคเกษตรกรรม 4.0 และพัฒนาต่อยอดการเลี้ยงโค - กระบือ ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการไปศึกษาดูงานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการจัดการท่องเที่ยว

รายชื่อคณะกรรมการ
พิจารณาคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น
เพื่อรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำและรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2563

1	ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการที่ปรึกษา
2	ศาสตราจารย์พิเศษธนนิติ เศรษฐบุตร	ประธานกรรมการ
3	รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย ก๊กผล	รองประธานกรรมการคนที่ 1
4	รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต	รองประธานกรรมการคนที่ 2
5	อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
6	ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้แทน	กรรมการ
7	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
8	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือผู้แทน	กรรมการ
9	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
10	ศาสตราจารย์ ดร.สกลนธ์ วรรณวิวัฒนา	กรรมการ
11	รองศาสตราจารย์ตระกูล มีชัย	กรรมการ
12	รองศาสตราจารย์ ดร.ปาน สุวรรณมงคล	กรรมการ
13	รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์	กรรมการ
14	ดร.พิริยุดม วรรณพฤกษ์	กรรมการ
15	ดร.อรพินท์ สพโชคชัย	กรรมการ
16	ดร.ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ	กรรมการ
17	ดร.ถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
18	พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ	กรรมการ
19	นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์	กรรมการ
20	นายณฤตม์ เสกธีระ	กรรมการ
21	นายพรชัย ปุณณวัฒนาพร	กรรมการ
22	นายเอกวัฒน์ สุวรรณ	กรรมการ
23	นายสยาม เจริญอินทร์พรหม	กรรมการ
24	นายพิภพ พานิชภัคดี	กรรมการ
25	นายภควัต อัจฉริยะปัญญา	กรรมการ
26	นางสาวสุมาลย์ ชาวนา	กรรมการและเลขานุการ
27	นางสาววิลาวัลย์ หงษ์นคร	ผู้ช่วยเลขานุการ
28	นางสาวเกวลี เพชรศรีชาติ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการจัดทำเอกสารสรุปงานรางวัลพระปกเกล้า

บุคลากร

รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย กิกพล	รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
นางสาววิลาวัณย์ ทรงษ์นคร	นักวิชาการพัชรมหาวิทยาลัย
นางสาวเกวลี เพชรศรีชาติ	นักวิชาการ
นายภควัต อัจฉริยะปัญญา	นักพี/ทออบรมชำนาญการพิเศษ
นางธนัชชา สุขะวัฒน์	นักพี/ทออบรมชำนาญการ
นางสาวสุมาลย์ ชวนา	นักพี/ทออบรมชำนาญการ
นางสาวอติพร แก้วเป็ย	นักบริหารโครงการชำนาญการ
นางสาวอภิวรรณ ชักเช็ค	พนักงานพีทออบรมและบริหารโครงการ
นางสาวมนฤดี ทองกำพร้า	พนักงานพีทออบรมและบริหารโครงการ
นายพงศ์ปริตตา ลิมวัฒนะกุล	พนักงานบริหารงานทั่วไป
นางสาวปภาวรินทร์ วิวัฒน์ศิลป์ชัย	พนักงานบริหารงานทั่วไป

วิทยาลัยพัฒนนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โซนทิศใต้)
 เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
 โทรศัพท์ 02-141-9567-76 โทรสาร 02-143-8175

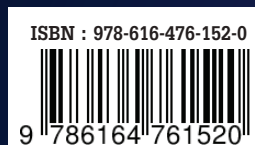

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 พังทศใต้
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0-2141-9563-76 โทรสาร 0-2143-8175
เว็บไซต์ www.kpi.ac.th

www.kpi.ac.th

รางวัลพระปกเกล้า 2563